

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Hodnocení vlivu dotací v zemědělství na malého
producenta skotu se zaměřením na dobrovolnou
podporu vázanou na produkci na chov telete
masného typu**

Bc. Jan Malec

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jan Malec

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Hodnocení vlivu dotací v zemědělství na malého producenta skotu se zaměřením na dobrovolnou podporu vázanou na produkci na chov telete masného typu

Název anglicky

Evaluation of the impact of subsidies in agriculture for a small cattle producer with a focus on voluntary coupled support for a calf meat breed type

Cíle práce

Na základě analýzy dotační politiky České republiky charakterizovat možnosti čerpání dotací pro malého producenta skotu. Posoudit, zda je dotační politika pro takového producenta správně nastavena a zda jsou subvence potřebné pro ekonomického udržení tohoto podnikání. Zhodnotit, zda by výpadek finanční podpory znamenal konec pro takový druh podnikání.

Metodika

V teoretické části bude provedena analogie vývoje společné zemědělské politiky, analýza dotačního programu pro malého producenta skotu a následná syntéza zjištěných informací. V závěru bude provedena dedukce daného zjištění. Data pro prováděné analýzy budou čerpána z veřejně dostupných informací o poskytovaných podporách a bude použito dotazování producentů. Data budou zpracována relevantními metodami pro dosažení cíle práce.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Zemědělství, Společná zemědělská politika, Zemědělská politika České republiky, Státní zemědělský intervenční fond, Zemědělské dotace, Skot

Doporučené zdroje informací

- BAŠEK, Václav a kol. České zemědělství šest let po vstupu do Evropské unie. 1. vydání. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. 77 s. Výzkumná studie č. 103. ISBN 978-80-86671-81-9
- BEČVÁŘOVÁ, Věra. Zemědělská politika. 1. vydání. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2001. 116 s. ISBN: 80-7157-514-3
- CIHELKOVÁ, Eva, JAKŠ, Jaroslav a kol. Evropská integrace – Evropská unie. Praha: Oeconomica, 2004. 396 s. ISBN: 80-245-0854-0
- FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2
- FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. Společné politiky EU: Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku. 1. vyd., Praha: C. H. Beck, 2008, ISBN 978-80-7179-939-9
- KADEČKA, Josef, ROZMAN, Josef. Chov skotu v proměnách času v Čechách se zaměřením na severovýchodní Čechy. Hradec Králové: Chovservis (Garamon), 2006. 124 s. ISBN 80-254-0294-0
- KUČEROVÁ, Irah, Evropská unie: Hospodářské politiky. Praha: Karolinum, 2007. 116 s. ISBN: 978-80-246-1212-6
- MLÁDKOVÁ, Jana a kol. Zemědělství 2015. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2016. 153 s. ISBN 78-80-7434-292-9
- ŠTOLC, Ladislav. Chov hospodářských zvířat: (chov skotu, ovcí a koní). 2. přeprac. vyd. Praha: ČZU, 1999. 151 s. ISBN 80-213-0478-2
- VEBER, Jaromír, SRPOVÁ, Jitka a kol. Podnikání malé a střední firmy. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008, 320 s. ISBN 978-80-247-2409-6
-

Předběžný termín obhajoby

2016/17 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Ondřej Škubna

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 14. 11. 2016

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 11. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 21. 11. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Hodnocení vlivu dotací v zemědělství na malého producenta skotu se zaměřením na dobrovolnou podporu vázanou na produkci na chov telete masného typu" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

Jsem si vědom, že zveřejněním diplomové práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách v platném znění, a to bez ohledu na výsledek její obhajoby.

V Praze dne 25.11. 2016

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Ondřeji Škubnovi za jeho vstřícnost, ochotu a čas, který mi během tvorby mé diplomové práce věnoval a za jeho odborné vedení. Dále bych rád poděkoval všem zemědělcům, kteří se zúčastnili dotazníkové šetření.

Hodnocení vlivu dotací v zemědělství na malého producenta skotu se zaměřením na dobrovolnou podporu vázanou na produkci na chov telete masného typu

Evaluation of the impact of subsidies in agriculture for a small cattle producer with a focus
on voluntary coupled support for a calf meat breed type

Souhrn

Cílem diplomové práce je hodnocení vlivu dotací v zemědělství na malého producenta skotu bez tržní produkce mléka a posouzení, jaký dopad by měla pro producenta absence těchto dotací. V teoretické části je uvedena historie Společné zemědělské politiky Evropské unie, která ovlivňuje i zemědělství v České republice. Je zde uvedena příslušná legislativa a struktura dotačních programů, které může zemědělec chovající skot čerpat. Nedílnou součástí teoretické části je část o skotu.

V praktické části je provedeno dotazníkové šetření s malými producenty skotu, s cílem zjistit jejich názory na dotace a dotační politiku. Nedílnou součástí praktické části jsou i sazby, které lze na dotace týkající se chovu skotu čerpat a postup, jak o dotace požádat.

Závěr diplomové práce se zabývá vyhodnocením poznatků zjištěných při dotazníkovém šetření a posouzení, zda by absence této finanční podpory znamenala konec pro takovýto druh podnikání.

Summary

The aim of this thesis is to evaluate the impact of subsidies in agriculture for a small producer of cattle without milk production and assess the absence of such subsidies as the impact for the producer. The theoretical part deals with the history of the Common Agricultural Policy of the European Union, which also affects agriculture in the Czech Republic. There is indicated by the relevant legislation and the structure of the grant programs that the farmer can receive. An integral section of the theoretical part is about cattle.

The practical part contains the survey of small livestock producers to ascertain their views on subsidies and subsidy policy. An integral section of the practical part are rates that can be drawn, and how to apply for grants.

The final section deals with the results detected thanks to the survey, and an assessment whether the lack this financial support would mean the end of this kind of business.

Klíčová slova: Zemědělství, Společná zemědělská politika, Zemědělská politika České republiky, Státní zemědělský intervenční fond, Zemědělské dotace, Skot

Keywords: Agriculture, Common Agricultural Policy, Agricultural Policy of the Czech Republic, State Agricultural Intervention Fund, Agricultural subsidies, cattle

OBSAH

Seznam použitých grafů	11
Seznam použitých tabulek.....	12
Seznam použitých obrázků	14
Seznam použitých zkratk	15
1 Úvod.....	17
2 Cíl práce a metodika	19
2.1 Cíl práce.....	19
2.2 Metodika.....	19
2.3 Metodologie dotazníkového šetření	22
3 Teoretická Část.....	24
3.1 Společná zemědělská politika.....	24
3.1.1 Důvody vzniku	24
3.1.2 Základní cíle.....	24
3.1.1 Principy SZP	25
3.1.2 Protekcionismus v SZP	26
3.1.3 Reformy SZP.....	26
3.1.4 Financování SZP	29
3.1.5 Evropa 2020	30
3.2 Zemědělství v České republice.....	31
3.2.1 Zemědělství a jeho specifika	31
3.2.2 Agrární politika, agrární vývoz, agrární dovoz	32
3.3 Legislativa, řídicí a kontrolní systémy.....	35
3.3.1 Ministerstvo zemědělství (Mze).....	35
3.3.2 Evropský model zemědělství.....	36
3.3.3 Zákon o zemědělství.....	36
3.3.4 Evidence zemědělského podnikatele (EZP)	37
3.3.5 Evidence využití půdy podle uživatelských vztahů (LPIS).....	38
3.3.6 Společný zemědělský registr (SZR)	38
3.3.7 Ústřední evidenci hospodářských zvířat - Integrovaný registr zvířat (IRZ)	39
3.3.8 Portál farmáře.....	39

3.3.9	Podnikání v zemědělství.....	40
3.3.10	Půdní blok (PB).....	40
3.3.11	Ústřední registr plemenů (ÚRP).....	41
3.4	<i>Dotace ze zdrojů ČR v programovém období 2014 – 2020.....</i>	<i>42</i>
3.4.1	Struktura dotací v ČR v období v předešlých programových obdobích.....	42
3.4.2	Státní zemědělský intervenční fond (SZIF).....	43
3.4.3	Podpůrná dotační politika MZe - finanční prostředky ze zdrojů ČR.....	44
3.4.4	Podpory podle „Zásad“	45
3.4.5	Podpory podle Nařízení vlády č. 505/2000 Sb.	45
3.4.6	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)	45
3.5	<i>Dotace ze zdrojů EU v programovém období 2014 – 2020.....</i>	<i>47</i>
3.5.1	Národní obálka	47
3.5.2	Přímé platby v programovém období 2014 - 2020 (1. pilíř).....	47
3.5.3	Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS).....	49
3.5.4	Platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (Greening)	50
3.5.5	Platba pro mladé zemědělce (do 40 let)	51
3.5.6	Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS)	51
3.5.7	Zjednodušený režim pro malého zemědělce	53
3.5.8	Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance).....	54
3.5.9	Přechodná vnitrostátní podpora (PVP).....	55
3.5.10	Aktivní zemědělec.....	56
3.5.11	Povinné požadavky na hospodaření (PPH)	57
3.5.12	Jednotná žádost	58
3.6	<i>Program rozvoje venkova v programovém období 2014 – 2020 (2. pilíř)</i>	<i>59</i>
3.6.1	Agroenvironmentálně - klimatické opatření (AEKO).....	61
3.6.2	Ekologické zemědělství (EZ)	62
3.6.3	Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA).....	63
3.6.4	Platby v oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě	64
3.7	<i>Skot.....</i>	<i>65</i>
3.7.1	Jednotlivé druhy skotu	65
3.7.2	Plemena skotu	66
3.7.3	Vývoj počtu skotu v ČR v letech 2008-2015	66
3.7.4	Krmení a výživa skotu.....	68
3.7.5	Porážka.....	68
3.7.6	Jednotlivé produkty zvířat	70
3.7.7	Klasifikační stupnice pro jatečně upravená těla (JUT).....	70
3.7.8	Masná užitkovost	72
3.7.9	Zpeněžení produkce	74
3.7.10	Výživové aspekty konzumace masa.....	75

3.7.11	Náklady a výnosy v živočišné výrobě	76
4	Praktická část	77
4.1	<i>Dílčí cíle kvantitativního výzkumu a výzkumné předpoklady</i>	78
4.2	<i>Dotazníkové šetření a jeho zpracování.....</i>	79
4.2.1	Rozeslání dotazníku	81
4.2.2	Struktura dotazníku	82
4.3	<i>Dotazníkového šetření</i>	83
5	Zhodnocení výsledků.....	98
6	Závěr.....	104
7	Seznam použitých zdrojů.....	108
8	Přílohy	117

SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ

Graf 1 Počet respondentů pouze s živočišnou výrobou	85
Graf 2 Plemena, která chovají jednotliví respondenti.....	86
Graf 3 Počet respondentů spokojených s vyšší výkupní ceny jatečního skotu	95
Graf 4 Počet respondentů, kteří by dokázali i nadále podnikat bez dotací.....	96

SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 Agrární vývoz do hlavních odběratelských zemí v roce 2014	33
Tabulka 2 Agrární dovoz do hlavních odběratelských zemí v roce 2014	33
Tabulka 3 Hlavní dovozní a vývozní položky do/z zemí (v roce 2014).....	34
Tabulka 4 Přehled rozpočtové kapitoly MZe na podporu agrokompexu v roce 2015	44
Tabulka 5 Druhy dobrovolných podpor vázaných na produkci	52
Tabulka 6 Přepočítací koeficienty ke stanovení počtu VDJ hospodářských zvířat.....	53
Tabulka 7 Přejchodná vnitrostátní podpora (PVP).....	55
Tabulka 8 Seznam nezemědělských činností pro posouzení podmínky aktivního zemědělce.....	57
Tabulka 9 Spotřeba masa na obyvatele za rok v ČR (kg).....	65
Tabulka 10 Vývoj počtu skotu mezi lety 2007 - 2015	67
Tabulka 11 Stavby skotu ve světě mezi roky 1990 a 2013	67
Tabulka 12 Výroba hovězího masa ve světě mezi roky 1990 a 2013	68
Tabulka 14 Vývoj počtu poražených kusů skotu mezi lety 2010 - 2015	69
Tabulka 15 Kategorie těl dospělého jatečného skotu	71
Tabulka 16 Třídy zmasilosti	72
Tabulka 17 Třídy protučněnosti.....	72
Tabulka 18 Průměrná výtěžnost u skotu	73
Tabulka 19 Průměrná živá a jateční hmotnost u jednotlivých druhů skotu (v kg).....	75

Tabulka 21 Dobrovolné podpory vázané na produkci (sazby pro rok 2015).....	92
Tabulka 22 Přejídné vnitrostátní podpory (sazby pro rok 2015).....	92
Tabulka 23 Platby v rámci LFA (sazby pro rok 2015).....	94
Tabulka 24 Platby na zemědělskou půdu (sazby pro rok 2015).....	94

SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Půdní bloky.....41

Obrázek 2 Dělení jatečně opracovaného těla74

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AEKO	Agroenvironmentálně – klimatická opatření
BPEJ	bonitované půdně ekologické jednotka
čl.	článek
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
CZ-NACE	klasifikace ekonomických činností v ČR
DPB	díl půdního bloku
DŽPZ	Dobré životní podmínky zvířat
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGF	European Agricultural Guarantee Fund – Evropský zemědělský záruční fond
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee fund - Evropský zemědělský záruční a usměrňovací fond
EFA	Ecological focus area - plocha v ekologickém zájmu
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EU-15	Státy EU po roce 1994 (Belgie, Dánsko, Německo, Španělsko, Francie, Velká Británie, Řecko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Finsko, Švédsko)
EUR	Euro – společná měna Evropské měnové unie (platnosti od 1.1.1999)
EZ	Ekologické zemědělství
EZP	Evidence zemědělského podnikatele
ha	hektar, jednotka plochy odpovídá ekvivalentu 10 000 m ²
IZR	Integrovaný registr zvířat
Jž	Jednotná žádost
JUT	jatečně upravené tělo
Kč	Koruna česká - měna České republiky
LFA	Less Favoured Areas - oblasti méně příznivé pro hospodaření.
LPIS	Land Parcel Identification System" - Geografický informační systém pro vedení a aktualizaci evidence půdy
mld.	miliard
MZe	Ministerstvo zemědělství
např.	například
Natura2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NV	Nařízení vlády
odst.	odstavec

PB	půdní blok
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PPH	Povinné požadavky na hospodaření
PRV	Program rozvoje venkova
PVP	Přechodná vnitrostátní podpora
TTP	trvalý travnatý porost, např. pastviny, louky
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaně
SAPS	Single Area Payment Scheme - jednotná platba na plochu
SEUROP	klasifikace jatečně upravených těl
SPS	Single Payment Scheme – platba na farmu
SVSČR	Státní veterinární správa České republiky
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZR	Společný zemědělský registr
ÚRP	Ústřední registr plemeníků
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
VCS	Voluntary coupled support – dobrovolná podpora vázaná na produkci
VDJ	velká dobytčí jednotka

1 ÚVOD

„Zemědělec ví něco, co celé civilizované lidstvo, zdá se, zapomnělo: že zdroje pro život na celé planetě nejsou nevyčerpatelné.“ Konrad Lorenz

Zemědělství patří k nejstarším činnostem, které si člověk na Zemi osvojil. Tvoří zásadní pilíř k tomu, aby tu člověk mohl i nadále žít. Zdroje nejsou nevyčerpatelné a lidí, které je potřeba nakrmit je stále více, proto tak čím dál větší důležitost představuje dostatečná produkce potravin. Zemědělství zaujímá nezastupitelné místo v hospodaření každého státu, protože plní nejen produkční funkci, kdy má produkovat potraviny v dostatečném množství, kvalitě a dostupnosti, ale také mimoprodukční funkci, kdy má rozvíjet venkov, dbát na ochranu přírody, zdraví zvířat a lidí, tedy věcí nezbytných pro společnost, které nelze jinými sektory ekonomiky nahradit.

Zemědělství není tvořeno jen rostlinou, ale i živočišnou produkcí, na kterou se tato práce se zaměřuje, a to zejména na chov skotu. Hlavním úkolem chovu skotu je produkce kvalitních živočišných produktů a mléka. Produkty spojené s chovem skotu jsou hovězí maso, telecí maso a mléko. V případě chovu skotu tak rozlišujeme chov skotu s tržní produkcí mléka, kdy hlavní produktem pro producenta skotu je mléko a chov skotu bez tržní produkce mléka, kdy hlavní produkt pro producenta je hovězí maso nebo živý skot.

Přestože v ČR je nyní patrné, že dochází k pozvolnému navyšování počtu chovaného skotu, tak dlouhodobý trend je v Evropě opačný. Od roku 1990 do roku 2013 došlo v Evropě k úbytku stavu skotu o 50 %. Tento stav je dán zejména klesající poptávkou spotřebitelů po produktu vycházejícího z chovu skotu, tedy hovězím masem. Zásadní důvod k tomuto stavu je jeho cena. Cenu hovězího masa totiž ovlivňují náklady na produkci, které jsou vyšší, než v případě produkce vepřového masa, nebo drůbežního masa.

K zachování chovu skotu jsou tak určeny různé dotační tituly, které pomáhají chovatelům pokrýt jejich náklady. Přestože jsou zemědělci, zemědělské dotace i celá Společná zemědělská politika často veřejností kritizována, za nákladnost celé této politiky pro rozpočet EU a za spoléhání při zemědělské produkci na dotace, je vhodné, aby veřejnost pochopila určitá specifika zemědělství. Zemědělství patří do agrárního sektoru a ten má oproti ostatním hospodářským sektorům určitá specifika daná například

biologickým charakterem výroby, sezónností, či závislostí na přírodních podmínkách, kdy poslední velké problémy zemědělcům způsobily právě přírodní podmínky v podobě velkého sucha v roce 2015 a jarních mrazů v roce 2016. Problémy mohou způsobit i další legislativní omezení, nebo politické vlivy, které mohou být například v podobě sankcí na dovoz některých produktů do jiné země, nyní konkrétně do Ruska.

Protože zemědělství zaujímá nezastupitelné místo v hospodaření každého státu, tak žádný stát v Evropě nechce dopustit, aby došlo k jeho úpadku. I tak už zemědělství prošlo velkými změnami, kdy z důvodu automatizace a dokonalejší zemědělské techniky, ale i některými zásahy EU došlo k úbytku pracovních míst. Dotace prostřednictvím SZP a národních rozpočtů se za dobu jejich vyplácení staly nedílnou součástí zemědělství. Případný výpadek těchto finančních prostředků vždy bude způsobovat problémy pro nejednoho zemědělce. Jeho konkurence totiž není jen uvnitř každého státu, ale i vně, tedy v dalších státech EU. Přičemž zemědělci v některých státech EU za dobu trvání SZP již prostřednictvím dotací obdrželi značné finanční prostředky, které v porovnání s domácími zemědělci představují v konkurenčním boji nepříznivý stav.

Přestože dotace bývají většinou veřejností chápány jako negativní, jejich dopad bývá většinou příjemcem dotace chápán jako pozitivní, svojí existencí v ekonomii představují negativní zásah do tržní rovnováhy, tak v případě zemědělství by měl být i přesto vnímán spíše jejich pozitivní vliv a to nejen na jeho produkční funkci, ale také na mimoprodukční.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je hodnocení vlivu dotací v zemědělství na malého producenta skotu směřující na chov bez tržní produkce mléka a posouzení, jaký dopad by měla případná absence těchto dotací.

Postup práce je na základě analýzy dotační politiky České republiky charakterizovat možnosti čerpání dotací pro malého producenta skotu a posoudit, zda je dotační politika pro takového producenta správně nastavena a zda jsou subvence potřebné pro ekonomické udržení tohoto podnikání dostatečné. Na základě syntézy dat získaných prostřednictvím výzkumu provést dedukci a zhodnotit, zda by absence zemědělských dotací pro malého producenta skotu znamenala konec pro takový druh podnikání.

Dílčí cíle:

1. Vymezení dotační politiky v České republice a analýza příslušné legislativy
2. Provedení výzkumu se zaměřením na malého producenta skotu bez tržní produkce mléka a ověření výzkumných předpokladů
3. Syntéza získaných dat z výzkumu a dedukce výsledků

2.2 Metodika

V teoretické části bude provedena analogie vývoje společné zemědělské politiky a analýza dotačních programů pro malého producenta skotu bez tržní produkce mléka, příslušné legislativy a podmínek k získání dotací. Bude provedena syntéza získaných dat z literární rešerše.

Dílčí cíl č. 1 bude naplněn studiem odborné české literatury, příslušné legislativy, internetových stránek Ministerstva zemědělství (dále jen Mze) a Státního zemědělského a intervenčního fondu (dále jen SZIF). Literární rešerše bude začínat studiem historie společné zemědělské politiky. Budou zde uvedeny důvody jejího vzniku a základní cíle, které jejímu vzniku předcházely, ale také její průběh a reformy, které její vývoj provázejí. Na historii společné zemědělské politiky bude navazovat stručná analýza zemědělství v

České republice (dále jen ČR) se zaměřením na dovoz a vývoz živého skotu a hovězího masa. V případě příslušné legislativy bude následovat studium důležitých zákonů, zejména zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství a nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a změně některých souvisejících nařízení vlády a dalších, které upravují legislativní rámec dotací a stanovují podmínky pro jednotlivé dotační tituly. Legislativní část bude obsahovat také informace o MZe, které je ústředním orgánem státní správy pro zemědělství a informace o SZIF, který je ústřední akreditovanou platební agenturou, která zprostředkovává finanční podporu a to jak ze zdrojů Evropské unie (dále jen EU) v rámci evropských dotačních titulů, tak ze zdrojů ČR v rámci národních doplňkových programů. V závěrečné části literární rešerše budou uvedeny vybrané informace týkající se skotu a jeho chovu, z důvodu zaměření této práce a to na základě studia příslušné odborné literatury a dalších tištěných publikací pro zemědělce. Budou zde mimo jiné uvedeny vybrané informace týkající se plemen skotu, vývoje počtu skotu v ČR v posledních několika letech, zpeněžení produkce chovu skotu či porážky skotu a oceňování podle klasifikace jatečně upravených těl.

Na literární rešerši navazuje praktická část. Dílčí cíl č. 2 bude naplněn syntézou dat získaných prostřednictvím literární rešerše a provedením výzkumu v podobě dotazníkového šetření, který bude mít za cíl poskytnout potřebné informace pro naplnění cíle této práce a stanovených výzkumných předpokladů. Samotnému dotazníkovému šetření bude předcházet pilotní dotazníkové šetření, které bude mít za cíl identifikovat případné problémy, které by mohly provázet samotný výzkum. Po zpracování poznatků z pilotního průzkumu bude proveden hlavní výzkum. Dotazník bude rozeslán emailovou korespondencí jednotlivým vybraným respondentům. Respondenti budou vybráni tak, aby splnili hlavní podmínky a to, aby pobírali dobrovolnou podporu vázanou na produkci na chov telete masného typu a dále také, aby se jednalo o malé producenty. Pro výběr respondentů tak bude provedena analýza dat na základě veřejně dostupných informací z internetových stránek SZIF, kde jsou uvedeni příjemci jednotlivých dotací. Jako hlavní kritériem pro určení vhodných respondentů bude specifikován výběr na příjemce dotace dobrovolné podpory vázané na produkci na chov telete masného typu, která je v databázi SZIF vedena jako EZZF PP/TELE MASNÉHO TYPU. Dalším hlavním kritériem pro určení vhodných respondentů pro výzkum bude posouzení, zda jde o malého producenta. Pro toto posouzení bude použita stejná veřejná databáze příjemců dotací, kde bude

analyzováno, jací příjemci obdrželi ve fiskálním roce 2015 nejvyšší přiznané dotace na tuto platbu a kteří naopak nejmenší. Jako malý producent bude stanoven ten, jehož platba obdržená ve fiskálním roce 2015 v rámci této podpory bude dosahovat jedné pětiny až jedné čtvrtiny finančních prostředků, které SZIF vyplatil producentům, kteří si nárokovali nejvyšší příspěvky z této podpory a proto je možné je považovat za velké producenty. Takto definovaný producent bude patřit k malým, nikoliv však k drobným. Jako vedlejší kritérium pro určení vhodných respondentů bude specifikován výběr subjektů pobírajících tuto dotaci v oblasti Východních Čech, v okresech patřících do Královéhradeckého a Pardubického kraje. Toto vedlejší kritérium bude upřednostněno před jinými kraji z důvodu lokality mého bydliště. Dotazník bude tvořen 12 otázkami. Budou použity uzavřené otázky i polootevřené otázky. Větší počet otázek bude polootevřených z důvodu možnosti získat širšího spektra názorů. Dotazník bude součástí příloh této práce.

Dílčí cíl č. 3 bude naplněn analýzou dat získaných prostřednictvím dotazníkového šetření. Bude provedena syntéza získaných dat z výzkumu a provedena dedukce výsledků. Data získaná tímto výzkumem budou zpracována v úplném znění na základě názorů jednotlivých respondentů s cíle získat co nejautentičtější názor. Interpretace dat bude provedena tak, že v příloze této práce bude úplný dotazník, který byl v rámci šetření rozeslán. Bude proveden přepis jednotlivých otázek a k nim budou uvedeny odpovědi jednotlivých respondentů. Dotazníkové šetření bude anonymní, aby nebylo nutné písemného souhlasu respondentů se zpracováním dat. Žádost o písemný souhlas by mohlo ohrozit úspěšnost výzkumu. Odpovědi jednotlivých respondentů budou označeny písmenem R, jako respondent a doplněny s příslušným pořadovým číslem, které bude při syntéze dat každému respondentovi přiděleno pro celý výzkum stejné. Struktura zpracování dat tak bude mít podobu přepisu odpovědí k jednotlivým otázkám v případě otevřených otázek a grafického zpracování grafů v případě uzavřených otázek. Před odpovědi otevřených otázek bude uvedeno, jaký respondent takto odpověděl na základě přiřazeného pořadového čísla při zachování anonymity respondenta. Označení R1 tak bude u všech odpovědí na jednotlivé otázky znamenat, že se jedná o data získaná od stále stejného respondenta. Tímto způsobem bude postupováno i v případě dalších respondentů a jinými pořadovými čísly. Následně bude provedena dedukce zjištěných výsledků s cílem naplnění stanoveného cíle práce a bude provedeno zhodnocení vlivu dotací v zemědělství

na malé producenty skotu směřující na chov bez tržní produkce mléka a posouzení, zda by absence těchto zemědělských dotací znamenala konec pro takovýto druh podnikání.

2.3 Metodologie dotazníkového šetření

Dotazník je tvořen souborem otázek, který se sestavuje po stanovení cíle práce a hypotéz. V úvodu má být krátký text, který respondenty seznámí s důvodem dotazníkového šetření. Pokud dotazník neobsahuje potvrzení faktu, že je anonymní, je nutný informovaný souhlas respondenta. Techniku dotazníku charakterizuje nepřítomnost výzkumníka při vyplňování dotazníku. Do zásad dotazníku patří, že otázky a jejich formulace má být jednoduchá a dovolit tak pravdivě odpovědět bez obtíží. Konstrukce dotazníku má být taková, aby korespondenta přitahovala a měla by zahrnovat všechny podstatné problémy, na něž jeho prostřednictvím hledáme odpověď. (KUTNOHORSKÁ, 2009, s. 41)

Při přípravě otázek se vychází z toho, komu je šetření určeno. Otázky musí být srozumitelné a je třeba zvážit, zda nejsou příliš osobní a tím nepříjemné pro respondenty, které na ně nebudou chtít upřímně odpovědět. Otázky mají různou formu. Nejčastěji používané druhy otázek tak jsou:

"- **uzavřené** - mají předem dané možnosti odpovědi, z hlediska dalších analýz jsou pak odpovědi snadno zpracovatelné;

- **otevřené** - nechávají odpověď volně na dotazovaných. Získáme tak obvykle široké ale velmi těžko hodnotitelné spektrum názorů;

- **polootvřené** - představují spojení uzavřených otázek a možnosti jedné volné odpovědi." (SVATOŠOVÁ, 2008, s. 30)

Při přípravě otázek je důležitý i jejich počet, aby neohrozil kvalitu výsledných analýz a přitom neunavoval respondenta. Kutnohorská (2009, s. 41) mezi výhody dotazníkové techniky uvádí: "*jednoznačná formulace otázek bez emocí dotazovaného, možnost hromadného počítačového zpracování.*" Mezi nevýhody naopak uvádí "*při eventuálním nepochopení otázky nelze obvykle nic opravit, doplnit nebo zpřesnit, kladné stránky dotazníku může znehodnocovat nízká návratnost.*"

Svatošová (2008, s. 28) přípravu dotazníku a hodnocení takového šetření popisuje do několika etap:

"1. Vytvoření projektu výzkumu

2. Definování jednotek, stanovení nutného rozsahu výběru a způsobu výběru

3. Vlastní zpracování dotazníku

4. Ověření dotazníku, provedení pilotního průzkumu

5. Vlastní shromažďování materiálu

6. Analýza získaného materiálu a jeho zobecnění"

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Společná zemědělská politika

Společná zemědělská politika (dále jen SZP) patří do kategorie tzv. společných politik. V rámci politik EU se tak vyznačují společným řízením v příslušných oblastech. Členské státy EU (tedy i Česká republika) se postupně vzdávaly části svých kompetencí na úrovni národních zemědělských politik a přenesly je na úroveň nadnárodní, tedy na orgány a instituce EU a to zejména na Radu EU a Evropskou komisi.

3.1.1 Důvody vzniku

Vznik a rozvoj SZP byl ovlivněn několika okolnostmi, obecnými i konkrétními. Do obecných patřila přírodní a ekonomická specifika sektoru zemědělství, která mohou mít nežádoucí vliv na fungování trhu. Do konkrétních patřila zejména situace potravinového deficitu, resp. nezásobování potravinami, která nastala pod 2. světové válce v západní Evropě a také zaostávající výkonnost evropské zemědělství v porovnání se zemědělstvím Spojených států amerických. (CIHELKOVÁ, 2004, s. 84)

Fojtíková (2008, str. 5) uvádí politické faktory, které přispěly ke vzniku SZP a to snaha "podpořit zakládání rodinných farem, rozvíjet zemědělskou výrobu i v odlehlých částech regionu, stabilizovat příjmy, resp. důchody zemědělců." Dlouhodobým záměrem pro nově vznikající SZP bylo vytvořit volný trh se zemědělskou produkcí, který by reguloval obchod se zemědělskými komoditami členských zemí **Evropského hospodářského společenství** (EHS)¹ s nečlenskými zeměmi, aniž by došlo k ohrožení zemědělských producentů v členských zemích společenství. (FOJTÍKOVÁ, 2008, s. 5)

3.1.2 Základní cíle

Základní cíle byly definovány již v roce 1957 v článku 39 **Smlouvy o založení Evropského společenství** a to následovně:

¹ EHS existovalo od roku 1958 do roku 1993 a bylo tvořeno šesticí zemí (Belgie, Francie, Německo, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko)

- "a) zvýšit produktivitu zemědělství podporou technického pokroku a zajišťováním racionálního vývoje zemědělské výroby a optimálního využití výrobních činitelů, zejména pracovní síly,*
- b) zajistit tak odpovídající životní úroveň zemědělského obyvatelstva, a to zejména zvýšením individuálních příjmů osob zaměstnaných v zemědělství;*
- c) stabilizovat trhy,*
- d) zajistit plynulé zásobování,*
- e) zajisti spotřebitelům dodávky za rozumné ceny."²*

Za zrod SZP lze však označit až rok 1962, tedy rok, kdy se začala SZP realizovat. V lednu roku 1962 byl za tímto účelem založen **Evropský zemědělský záruční a usměrňovací fond** (EAGGF, neboli European Agricultural Guidance and Guarantee fund), který sloužil, jako základní nástroj pro financování zemědělského sektoru. Tento fond financoval SZP až do roku 2006. (KUČEROVÁ, 2007, s. 155)

3.1.1 Principy SZP

K dosažení cílů SZP byly formulované odpovídající principy (někdy také označované jako zásady).

Princip jednoty trhu představuje zaručení volného pohybu agrární produkce mezi členskými státy. Proto byla odstraněna cla a kvóty na produkty členských států. K tomuto principu byly postupně uzpůsobeny právní normy a standardy, jako např. správní, zdravotní či veterinární. Byla stanovena jednotná cenová a zahraničně obchodní politika uvnitř trhu států společenství.

Princip preference představuje preferenci zemědělské produkce členských států oproti nečlenským. Na dovoz potravin do členských zemí byla uvalena dovozní cla. Na vývoz potravin mimo členské země se uplatňovaly vývozní dotace. Tato zásada vytvořila tzv. **protekcionismus**³ a významně přispěla k rozšiřování zemědělské výroby v členských zemích. (KUČEROVÁ, 2007, s. 148)

² Smlouva o založení Evropského společenství (ES) - tzv. Římská smlouva

³ Protekcionismus - upřednostňování a ochrana vlastních producentů a produktů před zahraniční konkurencí. Mívá diskriminační charakter a stojí v opozici k volnému mezinárodnímu obchodu.

Princip finanční solidarity znamená společné financování dotačních mechanismů všemi členskými zeměmi společně a to prostřednictvím svých příspěvků do evropského rozpočtu a to nezávisle na váze a výkonnosti jejich zemědělství. (FOJTÍKOVÁ, 2008, s. 7)

3.1.2 Protekcionismus v SZP

Dá se říci, že dnes je prakticky veškerá obchodní politika protekcionistická, což je dáno tím, že proklamovaným cílem většiny obchodněprávních opatření je prospěch určitého domácího odvětví. K dosažení těchto cílů jsou používány nástroje, jako jsou **cla**, **kvóty** a či další obchodní překážky v podobě **legislativy**.

Cla jsou daně uvalované na dovoz zboží ze zahraničí. Kvóty upravují množství dovezeného zboží ze zahraničí. Kvóty se někdy používají ve spojení s cly tak, že na určité množství zboží může být sazba cla nižší, po jejím překročení pak nastane zvýšení sazby cla. Legislativa určuje podmínky týkající se např. vlastností dováženého produktu, země jeho původu, stanovuje minimální dovozní cenu či vlastnosti výrobního procesu, které musí daný produkt splnit. Všechny tyto nástroje vytváří dovozní překážky, které na domácím trhu způsobí, že některé produkty jsou nedostatkové, tedy vzácnější a za vyšší cenu. (KUBÍČEK, 2006, s. 96 - s. 101)

Kubíček (2006 s. 100) k problému protekcionismu z perspektivy ekonomiky ještě dodává, že *"působí-li zavedení dovozní překážky zvýšení vzácnosti daného statku v dané ekonomice, potom nemůže takové opatření ekonomice jako celku nikdy pomoci a musí ji naopak poškodit. Přestože některé subjekty se mohou mít lépe, ekonomika jako celek je na tom hůře."*

3.1.3 Reformy SZP

Fungování SZP se projevilo pozitivně zejména v oblasti technického rozvoje výroby, růstu produktivity práce, zajištění potravinové soběstačnosti, zlepšení příjmů zemědělců či stabilizací vnitřního trhu. Po zjevných pozitivěch se časem objevily i negativní jevy spojené se SZP. V období před vznikem SZP byl v Evropě problém v podobě nedostatku potravin, to se již v druhé polovině 60. let 20. století změnilo. Došlo k pravému opaku, tudíž k jeho přebytku. Dalšími negativními jevy byla vrůstající finanční

náročnost SZP, eskalace konfliktů s nečlenskými zeměmi EHS a to zejména z důvodu existence protekcionismu, či ekologické zátěže zemědělské výroby. (CIHELKOVÁ, 2004, s. 86)

V prosinci roku 1968 bylo představeno Memorandum o reformě zemědělství v ES, neboli tzv. **Mansholtův plán**. Tato koncepce reformy zemědělství počítala s radikálním snižováním pracovních sil v zemědělství, úpravou podmínek pro farmáře v bezprostředně před penzijním věku a redukcí zemědělsky užívaných pozemků. Tato koncepce však nebyla schválena. (KUČEROVÁ, 2007, s. 156)

V roce 1992 byla naopak schválena tzv. **McSharryho reforma**, kterou došlo ke změně z podpory trhu na podporu producentů. Podpora tzv. **intervenčních cen**⁴ se snížila a byla nahrazena přímými podporami pro zemědělce. Hlavní změnou této reformy byl přechod plošně vyplácené finanční podpory na **přímé platby**. Přímé platby byly také podmíněny tzv. úhorováním, neboli uváděním půdy do klidového režimu. V případě starších zemědělců šlo o podporu jejich předčasného odchodu do důchodu a zvětšení průměrných velikostí farem (stav v EU 12 byl jiný než v ČR). Hlavní principy SZP však i po této reformě zůstaly zachovány. (FOJTÍKOVÁ, 2008, s. 13)

V roce 1997 byl zveřejněn dokument **Agenda 2000**, který představoval revizi financování zemědělské politiky, kdy v období let 2000 až 2006 mělo dojít k výraznému snížení výdajů na agrární politiku. Od roku 1995 už EU tvořilo 15 členských států. V roce 2004 jich mělo přistoupit dalších 10, včetně ČR. Tento dokument se snažil dovést reformu z roku 1992 do zdárného konce. Reformní opatření spočívala:

"a) v přechodu od podpory cen a tržního mechanismu směrem k přímé pomoci s důrazem na znevýhodněné oblasti (LFA). Propad příjmů je kompenzován přímými platbami oddělenými od produkce. Do systému plateb byl zaveden princip modulace tj. postupné snižování přímých plateb;

b) v decentralizaci systému financování pomocí zavedení tzv. národních obálek, kde část podpor bude financována národními státy tzv. doplňkové platby;

c) posílení politiky rozvoje venkova jako významné části SZP." (BOUČKOVÁ, 2010, s. 58)

⁴ Intervenční cena určuje garantovanou cenu, za kterou státy EU vykoupí zemědělský produkt, pokud je světová tržní cena nižší než stanovená hranice intervenční ceny.

V roce 1999 byla schválena Agenda 2000 na berlínském summitu EU. Schválená opatření však byl složitě formovaný kompromis mezi státy, které chtěly setrvat u současných vysokých intervencí, zejména Francie a státy, které prosazovaly požadavky na systémovou reformu SZP a snížení její finanční náročnosti, jako Velká Británie či Německo. Kompromis vyústil v postupné snížení některých intervenčních cen (na obilí, hovězí maso, mléko), které bylo rozloženo na několik etap a ke zmírnění nejradikálnějších dopadů reformy. (CIHELKOVÁ, 2004, s. 88)

Jelikož Agenda 2000 měla větší vliv na SZP až v roce 2003, tedy až v polovině původně plánovaného období tohoto dokumentu (byla plánovaná na roky 2000 až 2006), tak se částečně minula účinkem. Došlo proto ke zhodnocení dosavadního vývoje SZP a v roce 2002 byla představena revize Franze Fischlera (tehdejšího komisaře pro zemědělství), která představila nová reformní opatření. Revize potvrdila některé pozitivní skutečnosti v současném stavu SZP, ale i některé problémy. Problémy v SZP měly vliv na to, že tato revize tzv. **Fischlerova reforma** (nebo také tzv. **Mid-term Review**) byla v roce 2003 schválena a platná byla od roku 2005. (FIALA, 2009, s. 470 - s. 471)

Tato reforma obsahovala čtyři klíčové body:

1. přímé platby oddělené od produkce, tedy podmět definitivně odstranit pobídky k nadprodukcí, tzv. **decoupling**,
2. systém křížové shody tzv. **cross-compliance**, tedy nárok na přímé platby podmíněn dodržováním souboru legislativních opatření týkajících se ochrany životního prostředí, bezpečnosti potravin či zdraví zvířat,
3. systém **modulace**, tedy postupný přesun části finančních prostředků z tzv. prvního, pilíře SZP (který představuje přímé platby a tržní regulace) do tzv. druhého pilíře SZP (který představuje rozvoj venkova) s cílem posílit ekologickou stránku zemědělství,
4. snižování intervenčních cen s cílem omezit vazby mezi zemědělskou produkcí a vyplácenou finanční podporou. (FIALA, 2009, s. 470 - s. 471)

Výše zmíněný termín decoupling, přinesl změnu způsobu platby, kdy došlo k oddělení platby od produkce na farmě na platbu, tzv. jednotné platby na plochu **SAPS** (single area payment scheme) na farmu jako takovou, tzv. **SPS** (single payment scheme). Systém SPS vstoupil v platnost v roce 2005 s možností dvouletého odkladu pro dosavadní členské státy. V případě nových členských států přistoupivší do EU v roce 2004, tedy i ČR od roku 2007

také s možností dvouletého odkladu. Do té doby země mohli používat SAPS. (FIALA, 2009, s. 470)

V roce 2013 došlo k zatím poslední reformě SZP, která významně změnila strukturu přímých plateb pro období 2014-2020. Nově je brán větší důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí režimu ozelenění. Podpora mladých zemědělců má zase pomoci ke generační obměně v zemědělství. Nově je také i uplatňováno kritérium tzv. **aktivního zemědělce**, které má za cíl, aby platbu obdržel jen ten zemědělec, který skutečně zemědělskou činnost vykonává. Dále došlo ke změně složení dosavadní přímé platby na to na platbu vícesložkovou, kdy největší složkou tvoří **jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)** a další složkou je pak **platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (tzv. ozelenění neboli greening)**, v případě zemědělce do 40 let věku se přidává ještě **platba pro mladé zemědělce**. Vyplácena je i **dobrovolná podpora vázaná na produkci**. Z národního rozpočtu ČR bude až do roku 2020 vyplácena přechodná vnitrostátní podpora (PVP), která navazuje na dříve poskytované národní doplňkové platby tzv. Top-Up. (MLÁDKOVÁ a kol., 2016, s. 29)

3.1.4 Financování SZP

Od roku 1992 do roku 2006 financování SZP zajišťoval Evropský zemědělský záruční a usměrňovací fond (**EAGGF**, neboli European Agricultural Guidance and Guarantee fund). Z důvodu posílení politiky rozvoje venkova byla potřeba zajistit její financování. Z toho důvodu došlo v roce 2005 k rozdělení dosavadního fondu EAGGF na dva a to:

- **Evropský zemědělský záruční fond (EAGF**, neboli European Agricultural Guarantee Fund), který zajišťuje financování přímých plateb, mechanismy tržní regulace a další platby přímo spojené se zemědělskou výrobou.
- **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD**, neboli European Agricultural Fund for Rural Development), který převzal funkci orientační a zčásti také garanční po původním fondu EAGGF. (FIALA, 2009, s. 471)

Oba fondy byly zřízeny nařízením Rady (ES) č. 1290/2005 ze dne 21. června 2005, o financování společné zemědělské politiky. Toto nařízení bylo zrušeno a bylo nahrazeno

nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1306/2013** ze dne 17. prosince 2013, o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky, v platném znění.

Podle čl. 3 tohoto nařízení **EAGF** financuje v rámci sdíleného řízení mezi členskými státy a Unií:

- „a) opatření pro regulaci nebo podporu zemědělských trhů;*
- b) přímé platby zemědělcům v rámci SZP;*
- c) finanční příspěvky Unie na informační o propagační opatření ve prospěch zemědělských produktů na vnitřním trhu Unie a ve třetích zemích, ...;*
- d) finanční příspěvek Unie na projekt Unie „Ovoce a zelenina do škol“ ...a na opatření týkající se nákaz a ztráty důvěry spotřebitelů.“*

Podle čl. 5 tohoto nařízení, **EAFRD** poskytuje v rámci sdíleného řízení mezi členskými státy a Unií: *"finanční příspěvek Unie pro programy rozvoje venkova prováděné v souladu s právem Unie týkajícími se podpory pro rozvoj venkova"*

3.1.5 Evropa 2020

Evropa 2020 je strategie EU, která si dala za cíl dosáhnout do roku 2020 hospodářského růstu, který by měl být:

- inteligentní – a to prostřednictvím investování do vzdělání, výzkumu a inovací,
- udržitelný – se snahou o směřování k nízkouhlíkové ekonomice,
- inkluzivní – s důrazem na tvorbu pracovních míst a snižování chudoby.

Společně s těmi třemi prioritami bylo stanoveno pět cílů, kterých by mělo být do roku 2020 také dosaženo. Tyto cíle je týkající zaměstnanosti, výzkumu a vývoje, změny klimatu a udržitelných zdrojů energie, vzdělání a také boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení.⁵

⁵ Evropská komise, *Evropa 2020*. [online]

3.2 Zemědělství v České republice

V českém zemědělství došlo k zásadním změnám již v průběhu 90. let minulého století, přičemž další významnou etapou v jeho rozvoji se stal vstup ČR do EU a to dne 1. května 2004, kdy se ČR se stala součástí jednotného trhu unie a začala tak pro ni platit pravidla v rámci SZP. (BAŠEK a kol., 2010, s. 3)

Základní odlišnosti českého zemědělství oproti členům zemí EU tzv. EU 15⁶, lze spatřovat v podstatně vyšší průměrné velikosti podniků s převahou podniků právnických osob, které hospodaří s více než 80% na pronajaté půdě. Při srovnání ekonomiky mezi zemědělstvím ČR a zemědělstvím zemí EU-15 je tak potvrzena existence rezervy ve zvyšování konkurenceschopnosti českého zemědělství. (BAŠEK a kol., 2010, s. 5)

Bašek a kol. (2010, s. 5) uvádí, že ČR může oproti jiným zemím EU-15 konkurovat *"zhruba trojnásobně nižší cenou práce a asi pětkrát nižší cenou půdy, což společně s potenciálními přednostmi převažující z velkovýroby v ČR, představuje hlavní komparativní výhodu, které české zemědělství vytváří."*

3.2.1 Zemědělství a jeho specifika

Zemědělství zaujímá nezastupitelné místo v hospodaření každého státu a to skrze svou **produkční funkci** a **mimoprodukční funkci**. Produkční funkcí je vyjádřeno zajišťování základních komodit z hlediska výživy obyvatelstva, tedy potravin. Potravinu mají být nejen v dostatečném množství, ale i v kvalitě a dostupnosti. Součástí této funkce je i tzv. nepotravinářská produkce, která zahrnuje výrobu technických tuků a olejů, suroviny pro textilní, kožedělní a farmaceutický průmysl či alternativních zdrojů energie. Naproti tomu mimoprodukční funkcí je vyjádřeno propojení zemědělství s rozvojem venkova. Tato funkce je v současnosti stejně důležitá, jako produkční. To má vliv i na formování dotačních politik v zemědělství, jelikož mimoprodukční funkce jsou nezbytné pro společnost a nelze je přitom nahradit jinými sektory ekonomiky.

(SVITÁKOVÁ, 2011, s. 22 - 23)

⁶ Státy EU po roce 1994 (Belgie, Dánsko, Německo, Španělsko, Francie, Velká Británie, Řecko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Finsko, Švédsko)

Zemědělství patří do agrárního sektoru a právě tento sektor má oproti ostatním hospodářským sektorům určitá specifika. Svitáková (2011, s. 23) specifika agrárního sektoru spatřuje zejména v:

- *biologickém charakteru výroby* – jde totiž o práci s živými organismy. Na potraviny jsou jako na produkt zemědělství kladeny jiné nároky než na ostatní produkty průmyslu, jde totiž o potravinovou bezpečnost;
- *sezónnosti* – ta ovlivňuje nejen produkci, ale např. i nájem pracovní síly. Je potřeba počítat s nesouladem v tvorbě nákladů a výnosů a výrobního procesu s trhem;
- *závislosti na přírodních podmínkách* – ta přináší velkou rizikovost pro zemědělské podnikatele. Při nepříznivém počasí jsou při stejných nákladech na produkt jejich zisky minimální či dokonce nulové;
- *existenci meziproduktu* – a to zvláště v podnicích kombinující rostlinnou a živočišnou výrobu;
- *značných bariérám vstupu do odvětví* – ty jsou způsobené zejména vysokými pořizovacími náklady např. u zemědělské techniky, budov či živočišné i rostlinné výroby;
- *specifice půdy jako primárního výrobního faktoru* - pro zemědělskou produkci je tento faktor nezastupitelný.

3.2.2 Agrární politika, agrární vývoz, agrární dovoz

Bečvářová (2001, s. 16) agrární politiku definuje jako "*souhrn činností spočívající ve stanovení cílů agrární politiky, vymezení, konstrukci a fungování nástrojů k realizaci těchto cílů a institucionální uspořádání objektů a subjektů agrární politiky včetně organizačních a řídicích forem. Je segmentem globální hospodářské politiky státu.*" a také zdůrazňuje, že "*úroveň agrárního sektoru je ve stále rostoucí míře funkcí celého národního hospodářství. Tvorba agrární politiky není tedy odrazem dílčích zájmů jedné skupiny obyvatelstva, ale výrazem pochopení nutnosti společenské dohody v rámci racionálního fungování celé ekonomiky.*"

Nejvýznamnější země EU, kam ČR vyváží a z kterých dováží agrární výrobky, se takřka nemění. Třemi našimi úplně nejvýznamnějšími obchodními partnery jsou Slovensko, Německo a Polsko, třebaže s odlišným pořadím a podílovým zastoupením na straně

vývozu a dovozu. V českém agrárním vývozu zaujímaly v roce 2014 tyto tři země 55,6 % z celkového agrárního vývozu, zatímco v případě dovozu šlo o 47,0 % z celkového agrárního dovozu. (POHLOVÁ, 2015, s. 39)

V tabulce č. 1 jsou uvedeny údaje týkající se nejdůležitějších zemí EU, do kterých ČR nejčastěji vyváží, seřazeny podle největšího podílu na celkovém vývozu.

Tabulka 1 Agrární vývoz do hlavních odběratelských zemí v roce 2014

Země	Podíl na celkovém agrárním vývozu
Slovensko	23,9 %
Německo	20,6 %
Polsko	11,1 %
Itálie	7,0 %
Rakousko	6,4 %
Maďarsko	4,5 %

Zdroj: Ročenka agrárního zahraničního obchodu za rok 2014, vlastní zpracování

V tabulce č. 2 jsou uvedeny údaje týkající se nejdůležitějších zemí EU, ze kterých ČR nejčastěji dováží, seřazeny podle největšího podílu na celkovém dovozu.

Tabulka 2 Agrární dovoz do hlavních odběratelských zemí v roce 2014

Země	Podíl na celkovém agrárním dovozu
Německo	22,9 %
Polsko	16,6 %
Slovensko	7,5 %
Nizozemí	6,8 %
Itálie	5,1 %
Španělsko	5,0 %

Zdroj: Ročenka agrárního zahraničního obchodu za rok 2014, vlastní zpracování

V tabulce č. 3 jsou informace údaje týkající se druhů agrárního sortimentu, který se do ČR z uvedených zemí nejčastěji vyváží a které naopak ČR z jednotlivých zemí nejčastěji dováží. V tabulce jsou uvedeny z celého sortimentu pouze položky, které se týkají kategorie živého skotu a hovězího masa.

Tabulka 3 Hlavní dovozní a vývozní položky do/z zemí (v roce 2014)

Země	Vývoz	Dovoz
Německo	Živý skot	
Polsko		Hovězí maso, masné přípravky a konzervy (nejvíce hovězí a vepřové)
Slovensko	Hovězí maso	Živý skot
Rakousko		Hovězí maso

Zdroj: Ročenka agrárního zahraničního obchodu za rok 2014, vlastní zpracování

Tato tabulka tak poskytuje zjištění, že v případě vývozu živého skotu je pro ČR nejdůležitější poptávka z Německa a v případě jeho dovozu nabídka na Slovensku. Zatímco v případě vývozu hovězího masa je pro ČR nejdůležitější poptávka ze Slovenska a v případě jeho dovozu nabídka v Polsku a Rakousku.

3.3 Legislativa, řídicí a kontrolní systémy

Důležitou součástí zemědělství je také příslušná legislativa. Legislativa totiž představuje rozsáhlý soubor platných právních předpisů. Ústředním orgánem státní správy v oblasti zemědělství je Ministerstvo zemědělství (dále jen MZe).

3.3.1 Ministerstvo zemědělství (Mze)

MZe podle § 15 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR je mimo jiné "*ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, s výjimkou ochrany zemědělského půdního fondu a pro potravinářský průmysl*" dále také „*ve věcech komoditních burz, které organizují obchody se zbožím pocházejícím ze zemědělské a lesnické výroby, včetně výrobků vzniklých jeho zpracováním*". Řídí instituce, jako jsou Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci (SZPI), Státní veterinární správu České republiky (SVSČR), Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) a Českou plemenářskou inspekci (ČPI). (zákon č. 2/1969 Sb.)

MZe úzce spolupracuje i s resortními výzkumnými ústavy, nevládními agrárními organizacemi, či zájmovými svazy, spolky a společnostmi. Za účelem komunikace se zemědělskou veřejností a k poskytování služeb zemědělcům bylo ministerstvem zemědělství zřízeno třináct regionálních odborů **Státního zemědělského intervenčního fondu**⁷ (dále jen SZIF). MZe ve spolupráci se SZIF provádí: "*opatření týkající se společných organizací trhů Evropské unie, přímé platby, národní doplňkové platby k přímým podporám, programy strukturální podpory a programů rozvoje venkova. Tvoří příslušné právní mantinely, v nichž se podnikatelé v zemědělské výrobě budou pohybovat*" Cílem MZe je "*podpora **Evropského modelu zemědělství**, s důrazem na rozvoj multifunkčního zemědělství, zaměřeného jednak na zemědělskou produkci, ale i na zajišťování služeb údržby a tvorby krajiny.*"⁸ MZe je odpovědné za provádění SZP podle příslušných přímo použitelných předpisů EU.

⁷ Více v podkapitole 3.4.2.

⁸ Ministerstvo zemědělství, *O ministerstvu* [online]

3.3.2 Evropský model zemědělství

Pojem Evropský model zemědělství definoval dokument Agenda 2000. Tímto pojmem je označeno zemědělství, které by mělo být multifunkční, konkurenceschopné a stabilizující. Proto byly stanoveny 4 pilíře, na kterých by takovéto zemědělství mělo být postaveno. Jednotlivé pilíře jsou definovány následně:

1. *„Zachování zemědělství na co největší ploše a snižování rozdílů mezi bohatými a chudšími regiony,*
2. *Rozvoj multifunkčního zemědělství zaměřeného nejen na zemědělskou produkci, ale i na údržbu krajiny a ochrany životního prostředí,*
3. *Existence životaschopných zemědělských podniků,*
4. *Hlubší propojení zemědělství s rozvojem venkova.“ (BOUČKOVÁ a kol., 2010, s. 21)*

3.3.3 Zákon o zemědělství

Zákon č. **252/1997 Sb.**, o zemědělství, (dále jen zákon č. 252/1997 Sb.) platný od 13. října 1997, v aktuálním znění, je nejdůležitější zákon týkající se zemědělství v ČR. Podle § 1 tohoto zákona je jeho účelem:

- "a) vytváření podmínek pro zajištění schopnosti českého zemědělství zabezpečit základní výživu obyvatel, potravinovou bezpečnost a potřebné nepotravinářské suroviny;*
- b) vytváření předpokladů pro podporu mimoprodukčních funkcí zemědělství, které přispívají k ochraně složek životního prostředí jako půdy, vody a ovzduší a k udržování osídlené a kulturní krajiny;*
- c) vytvoření podmínek pro provádění společné zemědělské politiky a politiky rozvoje venkova Evropské unie,*
- d) vytváření podmínek pro rozvoj rozmanitých hospodářských činností a zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a pro rozvoj vesnic."*

Tento zákon jasně definuje, jaká by měla být úloha státu v zemědělství. Podle § 2 tohoto zákona by stát měl přispívat k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru tím, že:

- "a) poskytuje daňové úlevy;*
- b) vytváří příznivé podmínky pro obchod se zemědělskými výrobky;*
- c) provádí opatření v rámci - společných organizací trhu se zemědělskými výrobky a potravinami a přímých podpor, Programu rozvoje venkova a Operačního programu rybnářství a programů určených k podpoře aktivit, které jsou financovány výhradně z národních zdrojů."*

Finanční prostředky pro čerpání ze státního rozpočtu na zajištění národní spoluúčasti v rámci programů spolufinancovaných EU vyčleňuje Ministerstvo financí ČR. Naproti tomu MZe v rámci své odpovědnosti za provádění SZP zřizuje poradenské, řídicí a kontrolní systémy. Podle § 2 tohoto zákona tyto řídicí a kontrolní systémy zahrnují zejména:

- "a) evidenci zemědělských podnikatelů,*
- b) evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů,*
- d) společný zemědělský registr,*
- e) ústřední evidenci jednotlivých druhů hospodářských zvířat vedenou podle zákona o šlechtění a plemenitbě,*
- f) rámec pro provádění kontrol plnění požadavků v oblasti řízení, kontrol podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu, kontrol minimálních požadavků pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin a kontrol dobrých životních podmínek zvířat."* (zákon č. 252/1997 Sb.)

3.3.4 Evidence zemědělského podnikatele (EZP)

Zemědělský podnikatel je podle § 2f zákona č. 252/1997 Sb., povinen se zaevidovat do **evidence zemědělských podnikatelů** (dále jen EZP). Správcem této evidence je MZe. Zemědělského podnikatele po plnění příslušných podmínek zaeviduje obecní úřad obce s rozšířenou působností. Povinnost se zaevidovat neplatí pro fyzické osoby, které provozují drobné pěstitelské či chovatelské činnosti, anebo prodávají nezpracované rostlinné a živočišné výrobky, pokud služby poskytují dočasně nebo příležitostně.

3.3.5 Evidence využití půdy podle uživatelských vztahů (LPIS)

Evidence využití půdy (dále jen LPIS, neboli Land-parcel identification system) je největším zemědělským registrem ve kterém se primárně eviduje využití zemědělské půdy. Jeho správcem je MZe. Aktualizaci evidence využití půdy provádí SZIF. Hlavním účelem této evidence tzv. registru půdy je ověřování údajů v žádostech o dotace poskytovaných ve vazbě na zemědělskou půdu. Registr poskytuje informace například i o zákonné evidenci použití hnojiv, přípravků na ochranu rostlin či lokalizace ohnisek nákaz zvířat.⁹

LPIS vznikl na základě zákona č. 252/1997 Sb. Podle § 3a odst. 2 tohoto zákona evidence využití půdy obsahuje:

- a) „evidenci půdy,
- b) evidenci ekologicky významných prvků a
- c) evidenci hospodářství podle objektů určených k chovu evidovaných zvířat s výjimkou včel.“

V evidenci jsou uvedené různé zemědělské kultury. Podle §3 nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, jsou druhy zemědělské kultury následující:

- "a) orná půda, kterou je: 1. standardní orná půda, 2. travní porost a 3. úhor,
- b) trvalý travní porost,
- c) trvalá kultura, kterou je: 1. vinice, 2. chmelnice, 3. ovocný sad, 4. školka, 5. rychle rostoucí dřeviny pěstované ve výmladkových plantážích a 6. jiná trvalá kultura a
- d) ostatní kultura, kterou je: 1. zalesněná půda, 2. rybník, 3. mimoprodukční plocha a 4. jiná kultura."¹⁰

3.3.6 Společný zemědělský registr (SZR)

Společný zemědělský registr (dále jen SZR) je klíčovým registrem MZe, který shromažďuje a průběžně neustále kontroluje data o ekonomických subjektech působících v zemědělství. Jde o neveřejnou databázi. Legislativní rámec je obsažen v § 3 odst. 9 až 13 zákona č. 252/1997 Sb. Součástí SZR je i registr příjemců dotací, který centralizuje údaje o

⁹ *Zemědělský týdeník – průvodce světem zemědělství*, 2016, roč. 19, č. 3, str. 1

¹⁰ Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů

poskytovaných dotací v rámci rezortu Mze. Data v databázi registru příjemců dotací jsou průběžně aktualizována podle různých dotačních nástrojů a to tak, že:

- SZIF poskytuje aktualizovaná data 1x měsíčně (SZIF viz. podkapitola 3.4.2),
- Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (dále jen PGRLF) poskytuje aktualizovaná data 1x ročně (PGRLF viz. podkapitola 3.4.6),
- data týkající se národních dotací poskytovaných MZe jsou aktualizována také 1x ročně.¹¹

3.3.7 Ústřední evidenci hospodářských zvířat - Integrovaný registr zvířat (IRZ)

Integrovaný registr zvířat (dále jen IRZ), nahradil původní registr zvířat, který sloužil pouze k zobrazení údajů dat z ústřední evidence. Ulehčuje komunikaci mezi chovatelem a pověřenou osobou, která registr vede, tedy Českomoravskou společností chovatelů (dále jen ČMSCH). Každý chovatel hospodářského zvířete je povinen zaregistrovat se u ČMSCH. V případě chovatele skotu tato povinnost platí již od 1 kusu zvířete. IRZ tak představuje nástroj, pomocí něhož je plněna zákonná povinnost v oblasti evidence zvířat podle § 23 zákona č. 154/200 Sb., (plemenářského zákona) a vyhlášky č. 136/2004 Sb. IRZ umožňuje vyhledávat a poskytovat detailní informace o evidovaných zvířatech.¹²

3.3.8 Portál farmáře

Portál farmáře je informační portál, který poskytuje žadateli o dotace přístup k detailním informacím o jeho žádostech a umožňuje mu využívat jeho pomoci v případě získání informací k jednotlivým úkonům směřujícím k získání dotací. Portál farmáře má dva druhy:

- a) Portál farmáře na stránkách MZe, jehož část je veřejná a část neveřejná, je určen pro přístup k jednotlivým registrům MZe a podřízených organizačních složek státu, jako jsou např. Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) a Státní veterinární správa (SVS). Základní registry v tomto portálu jsou registr půdy - LPIS, Registr zvířat - IRZ a Evidence přípravků a hnojiv - EPH.

¹¹ Ministerstvo zemědělství, *O aplikaci Registr příjemců dotací* [online]

¹² Českomoravská společnost chovatelů, *Ústřední evidence* [online]

- b) Portál farmáře na stránkách SZIF je součástí portálu farmáře MZe, ale jde o samostatný portál, který je určen zejména pro přípravu žádostí o dotace a pro sledování administrace jejich průběhu. Jedná se o neveřejný informační portál. K přístupu je nutné vyplnit žádost a doložit potřebné dokumenty. Tento portál provozuje SZIF.¹³

3.3.9 Podnikání v zemědělství

Veber a kol (2008, s. 15) popisuje různá pojetí, jak se dívat na podnikání. Popisuje ekonomické, psychické, sociologické či právní pojetí. V případě ekonomického pojetí ho popisuje, jako *"zapojení ekonomických zdrojů a jiných aktivit tak, aby se zvýšila jejich původní hodnota. Je to dynamický proces vytváření přidané hodnoty."*

V zákoně č. 252/1997 Sb. je u definice zemědělského podnikatele popsáno pojetí, které Veber a kol (2008, s. 15) přirovnává k právnímu pojetí podnikání. Podle § 2 e) tohoto zákona je **zemědělským podnikatelem** *"fyzická nebo právnická osoba, která hodlá provozovat zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku."* Živočišnou výroba se podle tohoto zahrnuje *"chov hospodářských a jiných zvířat či živočichů za účelem získávání, zpracování a výroby živočišných produktů."*

3.3.10 Půdní blok (PB)

Základní jednotkou evidence půdy je **půdní blok**. Půdní blok (dále jen PB) představuje plochu o minimální výměře 0,01 ha (100 m²). Podle § 3a odst. 9 zákona č. 252/1997 Sb., představuje půdní blok: *"souvislou plochu zemědělsky obhospodařované půdy zřetelně v terénu oddělené zejména lesním porostem, zpevněnou cestou, pozemní komunikací, vodním útvarem povrchových vod nebo trvale zemědělsky neobhospodařovanou půdou"*. Půdní blok se dále dělí na jednotlivé díly, jestliže na něm je pěstován více než jeden druh zemědělské kultury, anebo je obhospodařován více než jednou fyzickou nebo právnickou osobou. Potom však již nejde o půdní blok, ale o **díl půdního bloku** (dále jen DPB). (zákon č. 252/1997 Sb.)

¹³ Ministerstvo zemědělství, Portál farmáře [online]

Jednotlivé půdní bloky a díly půdních bloků mají vlastní číselná označení, jako to ilustruje obrázek č. 1. Na tomto obrázku je číslo 6402, které označuje PB a čísla 5301/2, 5301/4, 5407/3 a 5407/5, která označují DPB.

Obrázek 1 Půdní bloky

Zdroj: Veřejný registr půdy - LPIS, vlastní zpracování

3.3.11 Ústřední registr plemeníků (ÚRP)

Z důvodu ochrany genetického fondu zvířat je nutné hlídat, který plemeník (zvíře samčího pohlaví, v případě skotu býk) v rámci plemenitby (kontrolovaného rozmnožování hospodářských zvířat) bude použit k oplodnění zvířete samičího pohlaví (v případě skotu jalovice). Aby se nestalo to, že dojde k oplodnění zvířete, které už bylo zplozeno z genetického materiálu určitého plemeníka. Chovatelé proto musí k plemenitbě použít pouze plemeníky (případně jejich sperma, pokud jde o umělé oplodnění), kteří jsou zapsáni v ústředním registru plemeníků. Ústřední registr plemeníků (dále jen ÚRP) podle § 15 zákona č. 154/2000 Sb. plemenářského zákona vede "identifikační údaje plemeníků, identifikační údaje chovatelů, v jejichž chovech se plemeníci narodili, identifikační údaje o majiteli plemeníka a další údaje specifické pro jednotlivé druhy a plemena vyjmenovaných hospodářských zvířat."¹⁴ Tyto údaje jsou vedeny podle druhů a plemen jednotlivých hospodářských zvířat a členění je podle typů, linií a způsobu plemenitby. (zákon č. 154/2000 Sb.)

¹⁴ Zákon č. 154/2000 Sb., plemenářský zákon

3.4 Dotace ze zdrojů ČR v programovém období 2014 – 2020

Před uvedením struktury dotací pro aktuální programové období, tedy období (2014 až 2020), bude uvedeno, jak se struktura měnila ve dvou předešlých obdobích a jakou roli v dotacích ze zdrojů ČR i EU zastává platební agentura SZIF a jako funkci plní PGRLF.

3.4.1 Struktura dotací v ČR v období v předešlých programových obdobích

Struktura poskytovaných dotací se v České republice se měnila v závislosti na jednotlivých programových obdobích. Pro období mezi roky 2004 až 2006 byly dotace strukturovány následovně:

- *"Přímé platby (SAPS - Jednotná platba na plochu), doplňkové přímé platby (TOP-UP) a oddělená platba na cukr (SSP);*
- *Platby v rámci Horizontálního programu rozvoje venkova (HRDP);*
- *Platby v rámci Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství;*
- *Národní podpory (State aid);*
- *Tržní opatření." (BOUČKOVÁ, 2010, s. 59)*

V průběhu následujícího programového období na roky 2007 až 2013 došlo ke změně financování SZP a rozdělení fondu EAGGF, což mělo vliv na strukturu dotací. Pro toto období tak byly dotace strukturovány následovně:

- *"Přímé platby (SAPS - Jednotná platba na plochu), doplňkové přímé platby (TOP-UP) a oddělená platba na cukr (SSP) a oddělená platba za rajčata;*
- *Platby v rámci Programu rozvoje venkova (PRV), které sloučovaly platby dříve poskytované v rámci Horizontálního programu rozvoje venkova (HRDP) a platby v rámci Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství;*
- *Národní podpory (State aid);*
- *Tržní opatření." (BOUČKOVÁ, 2010, s. 59 - s. 60)*

Strukturu dotačních zdrojů v ČR je možné rozdělit na dvě skupiny podle zdrojů financování. První skupinu tvoří finanční prostředky ze zdrojů ČR v rámci národních dotačních programů. Druhou skupinu tvoří finanční prostředky ze zdrojů EU v rámci

evropských dotačních programů. Obě skupiny mají jedno společné a to platební agenturu Státní zemědělský intervenční fond.

3.4.2 Státní zemědělský intervenční fond (SZIF)

V rámci dotační politiky hraje nezastupitelnou úlohu SZIF. Jde akreditovanou platební agenturou, která zprostředkovává finanční podporu, jak ze zdrojů Evropské unie v rámci evropských dotačních titulů, tak ze zdrojů České republiky v rámci národních doplňkových programů. SZIF byl zřízen v souladu s právními předpisy, právem Evropské unie a mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, na základě zákona č. 256/2000 Sb. o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů. (dále jen zákon č. 256/2000 Sb.) Podle § 1 odst. 2 tohoto zákona, SZIF mimo jiné:

- *„rozhoduje o poskytnutí dotace a kontroluje plnění podmínek poskytnutí dotace;*
- *provádí intervenční nákupy zemědělských výrobků a potravin;*
- *prodává nebo jiným způsobem převádí intervenčně nakoupené zemědělské výrobky a potraviny;*
- *poskytuje subvence při vývozu zemědělských výrobků a potravin;*
- *rozhoduje o poskytnutí licence při dovozu a vývozu zemědělských výrobků a potravin a kontroluje plnění podmínek poskytnutí licence,*
- *provádí činnosti související se systémem schvalování, registrace, evidence nebo uznávání seskupení a organizací producentů zemědělských výrobků nebo potravin;*
- *aktualizuje evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů podle zákona o zemědělství.“*

Finanční zdroje pro hospodaření SZIF na jeho činnost a správní výdaje pochází ze státního rozpočtu a jsou schvalovány poslaneckou sněmovnou současně s návrhem státního rozpočtu. Finanční zdroje SZIF jsou tvořeny jednak ze státního rozpočtu, ale i příjmů z prodeje zemědělských výrobků a potravin nakoupených SZIF, z podpory poskytnuté EU nebo jiným zahraničním subjektem a dále také z vrácených dotací a penále.

(zákon č. 256/2000 Sb.)

SZIF administruje a kontroluje platby:

- přímé platby (viz. podkapitola 3.5.2);
- platby v rámci Programu rozvoje venkova (viz. podkapitola 3.6.1);

- platby v rámci společné organizace trhu (není v této práci uvedeno);
- platby v operačním programu Rybářství (není v této práci uvedeno);
- platby v rámci národních dotací - podpory podle tzv. zásad (viz. podkapitola 3.4.4);

SZIF mimo vyplácení dotací podporuje národní značku kvalitních potravin Klasa a Regionální potravinu, či dotovaný projekt podpora spotřeby školního mléka, či ovoce a zelenina do škol.¹⁵ SZIF pro rok 2015 hospodařil s rozpočtem "40,45 miliardy korun českých. Z celkového rozpočtu 40,45 miliardy korun českých pocházelo 38,76 miliardy z fondu EU a 1,30 miliardy ze státního rozpočtu."¹⁶ Rozpočet SZIF pro rok 2016 byl schválen poslaneckou sněmovnou dne 17. prosince 2015. Fond tak bude v roce 2016 hospodařit s rozpočtem "37,2 miliardy korun, což je meziročně o 2,5 miliardy Kč méně", v porovnání s rokem 2015. Z celkového rozpočtu 37,2 miliardy Kč bude "31,3 miliardy pocházet z fondu EU, zbytek bude ze státního rozpočtu." Pro rok 2016 bude na přímé platby zemědělcům z celkového rozpočtu určeno "24 miliard korun, z toho více než 23,2 miliardy z unijních peněz."¹⁷

3.4.3 Podpůrná dotační politika MZe - finanční prostředky ze zdrojů ČR

Struktura dotační politiky na podporu zemědělství a agrokomplexu v roce 2015:

Tabulka 4 Přehled rozpočtové kapitoly MZe na podporu agrokomplexu v roce 2015

Ukazatel	Rozpočet pro rok 2015		Limit k čerpání ¹⁾ tis. Kč	Čerpání rozpočtu	
	Schválený v tis. Kč	Upravený v tis. Kč		v tis. Kč	V %
Podpory podle „Zásad“	1 570 000	1 655 765	2 255 640	2 245 310	99,54
Nařízení vlády č. 505/2000 Sb.	700	700	700	482	68,86
Podpora zemědělství celkem	1 570 700	1 656 465	2 256 340	2 245 792	99,53
Vinařský fond	30 000	32 492	32 492	32 492	100,00
PGRLF	1 300 000	1 839 817	1 839 817	1 117 812	60,76
Podpora agrokomplexu celkem	2 900 700	3 528 774	4 128 649	3 396 096	82,26

Zdroj: MLÁDKOVÁ, Jana a kol. *Zemědělství 2015, vlastní zpracování*

1) Limit = upravený rozpočet + nespotřebované výdaje MZe z minulých let

¹⁵ Státní zemědělský intervenční fond, *Informace o SZIF* [online]

¹⁶ *Státní rozpočet 2015 v kostce: informační příručka Ministerstva financí ČR* [online]

¹⁷ ČTK, *Sněmovna schválila rozpočet SZIF na příští rok.* [online]

Podpůrná dotační politika je financována z rozpočtové kapitoly MZe. Původ finančních prostředků je tak v rozpočtu ČR. Podpora v rámci vinařského fond jsou prostředky převedené na Vinařský fond podle zákona č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství. (MLÁDKOVÁ a kol., 2016, s. 23).

3.4.4 Podpory podle „Zásad“

Podpory podle „Zásad“ jsou zásady MZe, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2015 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. (MLÁDKOVÁ a kol., 2016, s. 23)

Pro čerpání finančních prostředků v rámci národních dotací musí žadatel splnit několik podmínek. Národní dotace jsou nastaveny tak, aby se finanční prostředky dostal i žadatel, který neobdržel v příslušném kalendářním roce úvěr z PGRLF, dotaci či příspěvek z rozpočtu kapitoly MZe, dotaci z jiných rozpočtových kapitol státního rozpočtu, ale ani dotaci z rozpočtu státního fondu, fondů EU nebo z rozpočtů územních samosprávných celků. O poskytnutí dotace rozhoduje MZe na základě žádosti žadatele. Výčet jednotlivých zásad je početný. Pro chovatele hospodářských zvířat jsou vhodné zásady patřící do skupiny 2. A., tedy tzv. udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat.¹⁸

3.4.5 Podpory podle Nařízení vlády č. 505/2000 Sb.

Nařízením vlády č. 505/2000 Sb. jsou stanoveny podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování. Jelikož na tuto podporu je připravena jen velmi malá částka, nebude této podpoře věnována větší pozornost.¹⁹

3.4.6 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)

PGRLF podle § 2da odstavců 1, 2 a 3 zákona č. 252/1997 Sb., poskytuje podpory:

¹⁸ Ministerstvo zemědělství, *Zásady pro poskytování dotací pro rok 2015* [online]

¹⁹ Nařízení vlády č. 505/2000 Sb., kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování

„a) podnikatelům,

b) obcím a dobrovolným svazkům obcí ve venkovských oblastech.“

a to ve formě:

„a) zápůjček, úvěrů a zajištění dluhu,

b) finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení v případě úvěrů,

c) finančních prostředků určených pro podporu pojištění a pro další schválené programy.“
zejména na:

„a) vznik, reprodukci a rozvoj podniků a farem, b) nákup zemědělské půdy, c) pěstování, zpracování a využití biomasy, d) rozvoj služeb, řemesel a dalších činností ve venkovských oblastech u podnikatelů a obcí a dobrovolných svazků obcí, včetně podpory budování infrastruktury, e) investice do životního prostředí v zemědělství a ve venkovských oblastech, f) pojištění podnikání k řízení rizik a řešení krizí způsobených nepříznivými ekonomickými, klimatickými nebo zooveterinárními vlivy, g) propagaci odbytu zemědělských výrobků a potravin a na podporu vzniku, reprodukci a rozvoj zpracovatelského průmyslu při zpracování produkce zemědělské výroby a potravin, h) pořízení investic potřebných pro přenos vědeckých poznatků do praxe v oblastech podle písmen a), c), d) a e), a i) provozní financování.“²⁰

Pro subjekty v rezortu zemědělství zastává roli garanta pro čerpání úvěrů od bank. Podpory z fondu PGRLF se poskytují na základě smlouvy mezi PGRLF a příjemcem podpory. Činnost PGRLF se zaměřuje především na "poskytování finanční podpory podnikatelům v sektoru zemědělské prvovýroby a následného zpracování zemědělských produktů". Objem celkové finanční podpory poskytnuté PGRLF od jeho založení v roce 1993 do konce roku 2015 dosáhl celkové výše téměř "32 mld. Kč, přičemž již bylo skutečně vyplaceno celkem 30,5 mld. Kč." PGRLF do celkového objemu poskytnutých a vyplacených podpor zahrnuje "podpory úroky z úvěrů, finanční podpory pojištění, úhrady garancí za klienty i finanční podpory poskytované obcím." V roce 2015 obdržel PGRLF ze státního rozpočtu částku na podpory ve výši "1 840 mil. Kč, přičemž vyčerpáno bylo 1 118 mil. Kč."²¹

²⁰ Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství

²¹ TUČEK, Petr. *Výroční zpráva za rok 2015* [online]

3.5 Dotace ze zdrojů EU v programovém období 2014 – 2020

Pojmem dotace se v ekonomii rozumí „peněžitý dar nebo daru podobná peněžitá úhrada ze strany veřejného sektoru nějakému subjektu v zájmu podpory jeho činnosti, případně pro snížení ceny určitého statku, jehož poskytování je ve veřejném zájmu“. Dotace tak představují "přímou, podmíněnou a nevratnou peněžní podporu, přičemž klíčovou roli hrají zejména tzv. dotační podmínky, které konkretizují jednak možný okruh příjemců, a jednak podporované účely."²²

Aby mohli být platby vypláceny, je v první řadě potřeba určit množství finančních prostředků, které jsou k tomu účelu EU určeny. Těmto finančním prostředkům určeným na dotace se říká tzv. **národní obálka**.

3.5.1 Národní obálka

Národní obálka tak představuje celkové množství peněz na jeden rok pro danou zemi. Z této národní obálky jsou financovány dotace v rámci SZP. "Pro Českou republiku je stanovena obálka přímých plateb průměrně ve výši téměř 24 miliard korun (875 mil. EUR) ročně." Tato částka je stanovena na každý rok v programovém období 2014 - 2020. Z této částky se odečítají finanční prostředky převáděné v letech 2015-2019 do rozpočtu **Programu rozvoje venkova** a také 15 % prostředků, které jsou určeny pro podporu citlivých komodit, tzv. **dobrovolné podpory vázané na produkci**. Od obálky přímých plateb se odečítají i finanční prostředky vyčleněné pro **podporu mladých zemědělců** (cca 0,2 % obálky) a na **platbu na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí** tzv. ozelenění neboli **greening** (dále jen greening) představuje 30 % obálky. Výsledná část pak představuje finanční obnos, z něhož se vyplácí **Jednotná platba na plochu zemědělské půdy** tedy SAPS.²³

3.5.2 Přímé platby v programovém období 2014 - 2020 (1. pilíř)

Společná zemědělská politika má tzv. dva pilíře. Jeden pilíř tvoří **přímé platby**. Druhý pilíř tvoří **program rozvoje venkova**. Na programové období na roky 2014 až

²²DĚGEL, Martin, *Dotace v účetnictví a daních z příjmu* [online]

²³ Ministerstvo zemědělství, *Systém základních plateb, minimální požadavky a přechodná vnitrostátní podpora. Dotační podpora lesního hospodářství do roku 2020*. [online]

2020, přičemž v České republice až od roku 2015, se významně změnila struktura přímých plateb. Přímá platba není tvořena jednou platbou, ale nově je složena z několika plateb. Tato změna pro vyplácení přímých plateb je způsobena novými podmínkami SZP, kvůli kterým je objem finančních prostředků na SAPS pro rok 2015 nižší. Objem SAPS pro rok 2014 byl totiž asi 21 miliard Kč, přičemž objem SAPS pro rok 2015 odpovídá 12,5 miliard Kč. Na první pohled jde o menší částku. Tato změna však neznamená, že zemědělci obdrží méně finančních prostředků. Celkový objem zůstane zachován s tím, že nižší finanční prostředky za SAPS jsou doplněny novou platbou jako je platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí tzv. greening a platbou pro mladé zemědělce.²⁴

Podpory pro zemědělce podle této struktury můžeme rozdělit na **povinné podpory** a **dobrovolné platby**. Do povinných plateb patří **jednotná platba na plochu zemědělské půdy** (viz. podkapitola 3.5.3.), **greening** (viz. podkapitola 3.5.4.) a **podpora pro mladé zemědělce** (viz. podkapitola 3.5.5.). Do dobrovolných plateb patří **dobrovolná podpora vázaná na produkci** (viz. podkapitola 3.5.6.) a **podpora v oblastech s přírodními omezeními** (viz. podkapitola 3.6.3.) Platba greening a platba na podporu pro mladé zemědělce je vyplácena vůbec poprvé.

Pro všechny členské státy je povinný tzv. **zjednodušený režim pro malé zemědělce** (viz. podkapitola 3.5.7.) a pro všechny platby jsou podmíněny splněním **kontroly podmíněnosti** tzv. Cross-Compliance (podkapitola 3.5.8.). Povinné podpory jsou určeny pro všechny členské státy EU v rámci SZP. U dobrovolné podpory si jednotlivé členské státy zvolily z podpory vázané na produkci, nebo podpory v oblastech s přírodními omezeními, jakou platbu chtějí v rámci přímých plateb. Česká republika se rozhodla pro podporu vázanou na produkci. Podpora v oblastech s přírodními omezeními se začala uplatňovat v rámci Programu rozvoje venkova.²⁵

Na legislativu EU týkající se přímých plateb navazuje legislativa ČR, konkrétně **nařízení vlády č. 50/2015 Sb.**²⁶(dále jen nařízení vlády č. 50/2015 Sb.). Toto nařízení upravuje některé podmínky přímých plateb zemědělcům, a to:

²⁴ Ministerstvo zemědělství, *Schválené sazby přímých plateb pro rok 2015*. [online]

²⁵ tamtéž

²⁶ nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům

- jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy;
- platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí – tzv. greening;
- dobrovolnou podporu vázanou na produkci;
- platbu pro mladé zemědělce.

Žadatel o přímé platby musí splnit určité podmínky, ať už jde žadatele podnikajícího jako fyzická osoba nebo právnická osoba. Podle § 2 tohoto nařízení musí být:

*a) je **aktivním zemědělcem** podle předpisu Evropské unie upravujícího pravidla pro přímé platby zemědělcům...;*

*b) je **zemědělským podnikatelem** podle zákona o zemědělství;*

*c) **obhospodařuje zemědělskou půdu** evidovanou na ni v evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů podle zákona o zemědělství. "*

Platby v rámci přímých plateb jsou **nárokové**, tzn., že pokud žadatel splní podmínky, má na tyto platby nárok, pokud o ně zažádá. Platby v rámci Programu rozvoje venkova jsou **nenárokové**, tzn., příjemce se o ně musí aktivně ucházet.

Všechny uvedené skutečnosti budou blíže specifikované v následujících podkapitolách chronologicky, jak tu byly uvedeny.

3.5.3 Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (dále jen SAPS neboli Single area payment scheme) je platba pro zemědělce s cílem zabezpečit jim stabilní příjmy z vlastnictví zemědělské půdy. Jelikož jde o platbu na plochu zemědělské půdy, tak základní podmínkou pro poskytnutí této platby je minimální výměra pozemku.

Podle § 7 odst. 1 nařízení č. 50/2015 Sb., činí minimální výměra, na kterou lze SAPS poskytnout **1 hektar**²⁷ zemědělské půdy. Tato půda však musí splňovat určité podmínky. Podle § 7 odst. 2) tohoto nařízení bude poskytnuta platba na zemědělskou půdu, která je:

²⁷ Hektar jednotka plochy o velikosti 100 x 100 metrů, tedy 10 000 m².

- „a) evidována v **evidenci využití půdy** a splňuje podmínky k poskytnutí jednotné platby na plochu zemědělské půdy podle předpisu EU,
- b) evidována v evidenci využití půdy na žadatele nejméně ode dne doručení žádosti Fondu do 31. srpna příslušného kalendářního roku,
- c) žadatelem zemědělsky obhospodařována v příslušném kalendářním roce po celou dobu, po kterou je evidována v evidenci využití půdy na žadatele podle písmene b), a
- d) udržována v souladu s pravidly podmíněnosti..., po celý kalendářní rok.“

3.5.4 Platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (Greening)

Tato platba je nedílnou součástí SAPS. Pokud žadatel požádá o SAPS, je povinen dodržovat na všech svých **způsobilých hektarech** zemědělské postupy (neboli hektarech které zemědělec uvede do žádosti) příznivé pro klima a životní prostředí. Cílem této platby je snížit negativní dopady zemědělské činnosti na životní prostředí. V případě dodržení podmínek obdrží žadatel navíc finanční příplatek na každý hektar zemědělské půdy, na který čerpá SAPS. V případě nedodržení podmínek bude platba snížena a to v závislosti na počtu porušených podmínek a rozsahu porušení.

Mezi povinnosti v rámci této platby patří:

- **Diverzifikace plodin**

Tato povinnost se týká zemědělců, kteří obhospodařují ornou půdu s výměrou nad 10 ha. Zemědělci s výměrou 10 - 30 ha musejí pěstovat alespoň dvě různé plodiny. Zemědělci nad 30 ha musejí pěstovat tři různé plodiny.

- **Zachování poměrů trvalých travních porostů**

Tato povinnost určuje, že environmentálně cenné trvalé travní porosty (TTP) nesmí být přeměněny či rozorány. Je nutné udržet poměr TTP k celkové zemědělské ploše v ČR tak, aby tento poměr neklesl o více než 5 %.

- **Vyhrazení plochy využívané v ekologickém zájmu (EFA)**

Tato povinnost určuje, že zemědělci nad 15 ha orné půdy musejí vyhradit alespoň 5 % z výměry na tzv. EFA (neboli Ecological focus area) plochu využívanou v ekologickém

zájmu. Mezi plochu v ekonomickém zájmu patří například zalesněné plochy, úhor, krajinné prvky či plochy s plodinami, které vážou dusík.²⁸

3.5.5 Platba pro mladé zemědělce (do 40 let)

Účelem této dotace je podpora pro mladé zemědělce na počáteční období jejich podnikání v zemědělství. Platbu obdrží příjemci SAPS po splnění všech příslušných podmínek. V případě fyzické osoby se jedná o podmínku, že „*poprvé zřizuje zemědělský podnik jako jeho vedoucí (nebo která již takový podnik zřídila v průběhu pěti let od prvního předložení žádosti o platbu SAPS v novém programovém období 2015-2020)*. Přičemž za zřízení zemědělského podniku je považuje zápis do Evidence zemědělského podnikatele a je při tom posuzován pouze rok zápisu, nikoliv den a měsíc a zároveň "v roce, kdy je předložena první žádost o platbu SAPS v novém programovém období 2015 - 2020, jí není více než 40 let." Přičemž je posuzován pouze rok narození, nikoliv den a měsíc. Platba je poskytována po dobu nejvýše pěti let, přičemž se však zkracuje o počet let, která uplynula od zřízení podniku tímto mladým zemědělcem do prvního podání žádosti o tuto platbu.²⁹

Podle § 33 nařízení vlády č. 50/2015 Sb. činí maximální výměra, na kterou lze poskytnout platbu pro mladé zemědělce 90 hektarů plochy zemědělské půdy.

3.5.6 Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS)

Dobrovolná podpora vázaná na produkci (dále jen VCS neboli Voluntary coupled support) je podpora poskytována pouze tzv. citlivým sektorům. Platba je vázaná na aktivní produkci a vyplácení této podpory je **pouze v míře nezbytné pro vytvoření motivace, která má zemědělce vést k zachování současné úrovně produkce**. Žadatel o tuto platbu také musí splnit několik podmínek a to:

- *být zemědělským podnikatelem (podle zákona o zemědělství);*
- *splňovat podmínku aktivního zemědělce;*
- *obhospodařovat půdu vedenou na něj v LPISu,*

²⁸ *Informace pro žadatele - SZP 2016: Platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening) [online]*

²⁹ *Informace pro mladé zemědělce - SZP 2016: Platba pro mladé zemědělce [online]*

- *pěstovat danou plodinu, resp. chovat zvířata, na jejichž podporu žádá,*
- *dodržovat podmínky cross - compliance po celý kalendářní rok,*
- *zakreslení DPB (dílů půdního bloku), kterých se žádost o podporu týká, do mapy (tato mapa se přiloží k Jednotné žádosti)³⁰*
- *vykázat v Jednotné žádosti veškerou zemědělskou půdu (jedná se o půdu uvedenou v LPISu na jméno žadatele)³¹*

V rámci VCS je vypláceno dvanáct druhů podpor, které jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 5 Druhy dobrovolných podpor vázaných na produkci

Dobrovolné podpory
1) Podpora na produkci brambor určených pro výrobu škrobu
2) Podpora na produkci konzumních brambor
3) Podpora na produkci ovocných druhů s velmi vysokou pracností / 4) s vysokou pracností
5) Podpora na produkci zeleninových druhů s velmi vysokou pracností / 6) s vysokou pracností
7) Podpora na produkci chmele
8) Podpora na produkci cukrové řepy
9) Podpora na produkci bílkovinných plodin
10) Podpora na chov telete masného typu
11) Podpora na chov krávy chované v systému chovu s tržní produkcí mléka
12) Podpora na chov bahnice nebo na chov kozy

Zdroj: nařízení vlády č. 50/2015 Sb., vlastní zpracování

Na období 2015 – 2020 Česká republika rozhodla o podpoře citlivých sektorů ve výši "15 % roční obálky na přímé platby, jde o průměrnou roční částku zhruba 3,46 mld. Kč."³²

Z dobrovolných plateb vázaných na produkci je pro tuto práci důležitý zejména **podpora na chov telete masného typu**. Podmínky týkající se této podpory jsou uvedeny v § 29 nařízení vlády č. 50/2015 Sb.

- Žadatel na hospodářství registrované v ústřední evidenci (podle zákona č. 154/2000 Sb., plemenářský zákon) musí vykázat narození masného telete a to v období od 1. dubna roku předcházejícího do 31. března příslušného kalendářního roku,

³⁰ Viz. podkapitola 3.5.12

³¹ Informace pro žadatele - SZP 2016: Dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) [online]

³² Ministerstvo zemědělství, Dobrovolná podpora vázaná na produkci, dotační podpora spolupráce subjektů v zemědělství a potravinářství a téma diverzifikace [online]

- Matkou telete, na které se dotace žádá, musí být kráva chovaná v systému chovu bez tržní produkce mléka,
- Otcem telete, na které se dotace žádá, musí být býk masného plemene skotu evidovaný v **ústředním registru plemeníků**.

Žádost o tuto podporu musí obsahovat:

- v případě telete, datum jeho narození a identifikační číslo,
- v případě matky telete, její identifikační číslo a označení jejího systému chovu z hlediska tržní produkce mléka,
- v případě otce telete, jeho označení podle ústředního registru plemeníků.

Žadatel o tuto podporu však nemusí obhospodařovat zemědělskou půdu evidovanou v evidenci využití půdy. Platba je poskytována na počet **velkých dobytčích jednotek**³³ (dále jen VDJ), do žádosti se tak uvádí počet VDJ. K výpočtu platby se používá následující přepočítávací tabulka (tabulka č. 6).

Tabulka 6 Přepočítací koeficienty ke stanovení počtu VDJ hospodářských zvířat

Druh a kategorie hospodářských zvířat	Koeficient přepočtu na VDJ
Skot ve věku nad 2 roky	1,00
Skot ve věku nad 6 měsíců do 2 let včetně	0,60
Skot ve věku do 6 měsíců včetně	0,40

Zdroj: Nařízení vlády č. 50/2015 Sb., vlastní zpracování

Pokud je ve sledovaném období počet VDJ narozených telat masného typu větší než počet VDJ uvedených v žádosti, je použit pro výpočet platby počet VDJ. Naproti tomu, pokud je ve sledovaném období počet VDJ narozených telat masného typu menší než počet VDJ uvedených v žádosti, dochází ke snížení platby, popřípadě i k zamítnutí.

(nařízení vlády č. 50/2015 Sb.)

3.5.7 Zjednodušený režim pro malého zemědělce

Zřízení tohoto opatření je pro každý členský stát EU povinné. Pro toto opatření jsou alokované finanční prostředky ve výši až 10% finančních prostředků z národní obálky. Využití pro zemědělce je **dobrovolné**. Pro ty, kteří se do programu přihlásí, to však

³³ VDJ představuje 500 kg živé váhy zvířete.

znamená významné zjednodušení. Budou se totiž setkávat s méně přísnými požadavky na plnění různých pravidel a budou vyjmuti z programu na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (tzv. greening). Malý zemědělec tak obdrží jedinou roční platbu, která nahradí veškeré přímé platby (základní přímou platbu, platbu za greening, případně další platby poskytované z obálky přímých plateb).³⁴

3.5.8 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

Kontrola podmíněnosti je nástroj SZP EU k eliminaci negativních dopadů zemědělství na krajinu a životní prostředí. Tento nástroj stanovuje zemědělcům, těm kteří žádají o vyplácení dotací podmínky, k plnění standardů v oblasti udržování půdy v dobrém environmentálním stavu, povinných požadavků v oblasti životního prostředí, zdraví zvířat a jejich dobrých životních podmínek, zdraví rostlin i veřejného zdraví. Pokud žadatel o dotace nedodrжуje legislativou dané minimálními požadavky na tyto standardy, může dojít ke snížení, případně i neposkytnutí dotací. Kontrola podmíněnosti se v ČR provádí už od 1. ledna 2009.³⁵

Podmínky kontroly podmíněnosti se uplatňují v případě **přímých plateb** u:

- jednotné platby na plochu zemědělské půdy (SAPS),
- platby pro zemědělce dodrжуjící zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (tzv. greening),
- dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS),
- platby pro mladé zemědělce.

Dále také u některých podpor Programu rozvoje venkova (PRV) a některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem (SOT). Poradenskou pomoc týkající se problematiky kontroly podmíněnosti poskytuje SZIF, Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) či další nevládní organizace. Kontrolní orgány oprávněné pro kontrolu plnění podmínek v rámci kontroly podmíněnosti pro rok 2016 jsou:

- Statní zemědělský intervenční fond (SZIF),
- Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP),

³⁴ *Reforma Společné zemědělské politiky (SZP) 2014 – 2020: Materiál pro národní konferenci o budoucnosti zemědělské politiky 2014 -2020* [online]

³⁵ Regionální agrární komory Jihočeského kraje, *Kontrola podmíněnosti CC* [online]

- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ),
- Česká plemenářská inspekce (ČPI),
- Státní veterinární správa (SVS),
- Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI).

Kontrolní orgány kontrolují dodržování podmínek týkajících se kontroly podmíněnosti. Nedodržování těchto podmínek vede ke snížení dotací. Důsledky porušení podmíněnosti u poskytování zemědělských podpor jsou stanoveny v **nařízení vlády č. 309/2014 Sb.**³⁶, o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor. V případě nedbalostního porušení se stanovuje snížení v rozsahu 1%, 3% nebo 5% z celkové částky požadovaných dotací žadatelem. V případě opakovaného porušení se stanovuje snížení v rozsahu až 15% z celkové částky požadovaných dotací žadatelem. V případě úmyslného porušení nebo zmaření kontroly se stanovuje možnost neposkytnutí dotace.³⁷

3.5.9 Přejídná vnitrostátní podpora (PVP)

Další platbou, kterou je možné čerpat je přejídná vnitrostátní podpora. Dříve nazývána jako národní doplňkové platba k přímým podporám, neboli tzv. Top-Up. Tato platba je doplněk k platbě SAPS. Jsou podporovány tyto sektory:

Tabulka 7 Přejídná vnitrostátní podpora (PVP)

Sektory přejídné vnitrostátní podpory
Zemědělská půda
Chmel
Brambory pro výrobu škrobu
Přežvýkavci
Kráva bez tržní produkce mléka
Ovce / kozy

Zdroj: SZIF, vlastní zpracování

³⁶ nařízení vlády č. 309/2014 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor.

³⁷ *Kontrola podmíněnosti: Průvodce zemědělce Kontrolou podmíněnosti platný pro rok 2016* [online].

Cílem přechodné vnitrostátní podpory (dále jen PVP) je tak dorovnaní podmínek podnikání u českých zemědělců s podmínkami podnikání v zemědělci z původních členských zemí EU. Tato podpora je **plně hrazena z rozpočtu ČR** a slouží k *dorovnání vybraných komodit, které byly zjednodušením plateb v systému jednotné platby na plochu zemědělské půdy (SAPS) znevýhodněny oproti plnému systému přímých podpor v původních, tzv. starých zemích EU.*³⁸

Sledované období pro platbu je 1. až 31. červenec příslušného roku. Žadatel v tomto období musí chovat na hospodářství registrovaném v úřední evidenci krávy bez tržní produkce mléka a to v množství 2 VDJ a více.

3.5.10 Aktivní zemědělec

Tento pojem byl zaveden v rámci reformované SZP. Pojem aktivní zemědělec představuje jednu ze základních podmínek pro poskytování přímých plateb. Podle této podmínky musí být žadatel o přímou platbu evidován v **Evidenci zemědělského podnikatele**. Účelem podmínky je lepší zacílení dotací tím, že se z žadatelů o dotace vyloučí ti, kteří provádějí zemědělské aktivity v minimálním rozsahu, nebo vůbec. Posuzování této podmínky je uplatňováno v rámci žadatelů o **přímé platby** a plateb **ekologické zemědělství (EZ)**, **platby pro oblast s přírodními a jinými zvláštními znevýhodněními (LFA)** a **dobré životní podmínky zvířat** v rámci Programu rozvoje venkova (PRV) na období 2014 - 2020. Statut aktivního zemědělce automaticky splňují žadatelé u nichž celková částka přímých plateb, na které měli nárok (před uplatněním možných sankcí) v předchozím roce, tedy roce 2015, byla menší než 5 000 EUR a zemědělci nevykonávající negativní nezemědělskou činnost (viz. tabulka č. 8), podle členění CZ-NACE.³⁹

Za služby v oblasti nemovitostí se nepovažuje pronájem ubytovacích zařízení, budov nebo ploch v rámci zemědělského podniku, nebo pronájem zemědělské půdy. Za provozování stálých sportovních a rekreačních areálů se nepovažuje pronájem stáji pro koně v rámci zemědělského podniku. (Nařízení vlády č. 50/2015 Sb.)

³⁸ Ministerstvo zemědělství, *Schválené sazby přímých plateb pro rok 2015*. [online].

³⁹ *Informace pro žadatele - SZP 2016: Zemědělský podnikatel, aktivní zemědělec* [online].

Tabulka 8 Seznam nezemědělských činností pro posouzení podmínky aktivního zemědělce

Činnosti	Třída CZ NACE
Provozování letišť	52.23 Činnosti související s leteckou dopravou
Provozování železniční služby	49.10 Železniční osobní doprava meziměstská 49.20 Železniční nákladní doprava
Provozování vodáren	36.00 Shromažďování, úprava a rozvod vody
Služby v oblasti nemovitostí	68.10 Nákup a následný prodej vlastních nemovitostí 68.20 Pronájem a správa vlastních nebo pronajatých nemovitostí 68.31 Zprostředkovatelské činnosti realitních agentur 68.32 Správa nemovitostí na základě smlouvy
Provozování stálých sportovních a rekreačních areálů	93.11 Provozování sportovních zařízení 93.29 Ostatní zábavní a rekreační činnosti jinde neuvedené 55.20 Rekreační a ostatní krátkodobé ubytování 55.10 Ubytování v hotelích a podobných ubytovacích zařízeních

Zdroj: Nařízení vlády č. 50/2015 Sb., vlastní zpracování

Pokud zemědělec splňuje příslušné požadavky, může žádat o poskytnutí přímých plateb.

3.5.11 Povinné požadavky na hospodaření (PPH)

Povinné požadavky na hospodaření tvoří 13 nařízení, které patří do **kontroly podmíněnosti**. Jednotlivá nařízení jsou zařazeny do tří oblastí a to:

- Životní prostředí, Změna klimatu a dobrý zemědělský a environmentální stav půdy,
- Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin,
- Dobré životní podmínky zvířat.

Vyplácení přímých plateb, některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem a vybraných plateb Programu rozvoje venkova (PRV) je podmíněno právě dodržováním těchto nařízení. Jednotlivé požadavky jsou kontrolovány kontrolními orgány České republiky. Pro tuto práci zde budou uvedeny jen některé z těchto nařízení, a to:

- Nařízení PPH 7 Označení hospodářských zvířat, které kontroluje Česká plemenářská inspekce (ČPI).
- Nařízení PPH 11 Minimální požadavky pro ochranu telat, které kontroluje Státní veterinární správa (SVS)

- Nařízení PPH 13 Požadavky na ochranu zvířat chovaných pro hospodářské účely, které kontroluje Státní veterinární správa (SVS).⁴⁰

3.5.12 Jednotná žádost

Prostřednictvím Jednotné žádosti lze nárokovat dotace na plochu (SAPS), platbu greening, platbu pro mladé zemědělce, platbu v rámci PVP, platbu v rámci VCS a platby v rámci Programu rozvoje venkova (viz. podkapitola 3.6), jako jsou agroenvironmentálně - klimatická opatření (AEKO), ekologické zemědělství (EZ), platbu v oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě, platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA) a dobrých životních podmínek zvířat. K jednotné žádosti se dostane zemědělec v portálu farmáře na SZIF. Žádost se zadá v sekci Nová podání, kde se provede příprava deklarácí, kterými zemědělec deklaruje, stanovené podmínky pro vyplácení dotací.

Pro iniciaci k zavedení příslušných dat k žádosti a deklaraci pozemků hlášeným k dotacím jako např. SAPS, AEKO, LFA se použije aplikace LPIS. Pro iniciaci k zavedení dat k žádosti a deklaraci zvířat k dotacím jako např. tele masného typu v rámci VCS se použije aplikace IZR. Pro kontrolu a doplnění údajů v rámci splnění podmínky aktivního zemědělce při podání žádosti je určena aplikace aktivní zemědělec. Poté je možné přistoupit k přípravě žádosti.⁴¹

⁴⁰ *Kontrola podmíněnosti: Průvodce zemědělce Kontrolou podmíněnosti platný pro rok 2016* [online].

⁴¹ *Příručka pro žadatele - Jednotná žádost, Žádost o zařazení AEKO, EZ, Žádost o změnu zařazení AEO* [online].

3.6 Program rozvoje venkova v programovém období 2014 – 2020

(2. pilíř)

Program rozvoje venkova (dále jen PRV) představuje tzv. druhý pilíř SZP a je zaměřen na konkurenceschopnost zemědělství, udržitelné využití přírodních zdrojů, na opatření v oblasti klimatu a na vyvážený územní rozvoj venkovských oblastí.

Tento program také podporuje tzv. komunitní vedení místního rozvoje, to svojí působností přispívá k lepšímu zacílení podpory pro dané venkovské území a také ke zlepšení spolupráce mezi jednotlivými aktéry této spolupráce. U programu PRV pro období 2014-2020 došlo k změně struktury. V programovém období 2007-2013 se struktura dělila na systém os, opatření a podopatření. V programovém období 2014-2020 je tato struktura nahrazena prioritami. V souladu se strategií Evropa 2020 jsou obecné cíle podrobněji vyjádřeny prostřednictvím šesti priorit. Těchto šest priorit je platných pro celou EU. Každé opatření z nabídky nařízení k rozvoji venkova může přispívat k cílům několika priorit.⁴²

Priority PRV pro období 2014-2020 jsou následující:

- *"Priorita 1: Podpora **předávání poznatků a inovací** v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech,*
- *Priorita 2: Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a **konkurenceschopnosti** všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a **udržitelného obhospodařování lesů,***
- *Priorita 3: **Podpora organizace potravinového řetězce,** včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství,*
- *Priorita 4: **Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů** souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím,*
- *Priorita 5: **Podpora účinného využívání zdrojů** a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu,*

⁴² Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, *Program rozvoje venkova* [online].

- **Priorita 6: Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.**⁴³

Opatření PRV lze rozdělit na stará opatření a nová opatření. Stará opatření týkající se ještě dobíhajících závazků programového období 2007 - 2013 zde uváděna nebudou. Budou zde uvedena pouze nová opatření týkající se závazků pro období 2014 - 2020. Opatření mají nová pojmenování a řídí se novou legislativou, která musela být pro tento účel schválena.

Nová opatření a příslušná legislativa jsou následující:

- **Agroenvironmentálně - klimatická opatření (AEKO)**

Podmínky provádění tohoto opatření jsou dány nařízením vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření.

- **Ekologické zemědělství (EZ)**

Podmínky provádění tohoto opatření jsou dány nařízením vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologického zemědělství.

- **Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA)**

Podmínky provádění tohoto opatření jsou dány nařízením vlády č. 72/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními.

- **Platby v oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě**

Podmínky provádění tohoto opatření jsou dány nařízením vlády č. 73/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb v oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě.

- **Dobré životní podmínky zvířat**
- **Platby na lesnicko-environmentální a klimatické služby a obranu lesů**
- **Platby na zalesňování zemědělské půdy**⁴⁴

Uvedená nařízení vlády stanovují podmínky, za kterých bude možné vyplácet finanční prostředky žadatelům o dotace. Řídícím orgánem pro tento program je MZe. Finanční prostředky na PRV jsou poskytovány z **Evropského zemědělského fondu pro rozvoj**

⁴³ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, *Program rozvoje venkova* [online].

⁴⁴ *Kontrola podmíněnosti: Průvodce zemědělce Kontrolou podmíněnosti platný pro rok 2015* [online].

venkova (EAFRD). Platby na období 2014 - 2020 může ČR čerpat na základě schváleného **programového dokumentu**⁴⁵, který byl schválen **Evropskou komisí**⁴⁶ dne **26. 5. 2015**.

Výše finančních prostředků připravených v rámci PRV na období 2014-2020 pro české zemědělství je téměř *"3,5 miliardy EUR (více než 96 miliard korun). Z toho bude 2,3 miliardy EUR (62 miliard korun) z unijních zdrojů a 1,2 miliardy EUR (34 miliard korun) z rozpočtu ČR."*⁴⁷ Kdo chce čerpat dotace, tak musí dodržovat určité podmínky. SZIF, jako platební agentura vypisuje jednotlivá období, kdy je možné zasílat žádosti o dotace. Jednotlivá období jsou vypisována na tzv. kola. Pro čerpání finančních prostředků v období 2014-2020 bylo první kolo pro podávání žádostí vypsáno na termín od 29. září 2015 do 12. října 2015. Druhé kolo pro podávání žádostí bylo na základě rozhodnutí ministra zemědělství prodlouženo a bylo vypsáno na termín od 3. května 2016 do 23. května 2016. Třetí kolo pro podání žádostí bylo v termínu od 11. října 2016 do 31. října 2016.⁴⁸

V následujících podkapitolách budou stručně specifikována jednotlivá opatření PRV, na která se nejen producent skotu může zaměřit. Jsou tak vynechána opatření týkající se lesů, zalesňování zemědělské půdy a dobrých životních podmínek zvířat, jelikož v rámci chovu skotu jsou zaměřeny pouze na dojný skot.

3.6.1 Agroenvironmentálně - klimatické opatření (AEKO)

Podmínky provádění tohoto opatření jsou dány **nařízením vlády č. 75/2015 Sb.**, o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření. Cílem opatření je *"podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Opatření podporuje zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržbu krajiny."*⁴⁹

- Žádost o zařazení do tohoto opatření může podat fyzická nebo právnická osoba.

⁴⁵ metodický návod k realizaci daného dotačního programu, který vymezuje účel, opatření k jeho dosažení, podmínky pro udělení

⁴⁶ Evropská komise je politicky nezávislý, výkonný orgán EU. Je jediným orgánem Unie, který odpovídá za předkládání návrhů nové evropské legislativy.

⁴⁷ Ministerstvo zemědělství, *Program rozvoje venkova 2014 - 2020* [online].

⁴⁸ Státní zemědělský intervenční fond, *Program rozvoje venkova 201-2020 - Aktuality*. [online].

⁴⁹ Ministerstvo zemědělství, *M10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO)* [online].

- Minimální výměra, na kterou je možné o dotaci žádat je 1 hektar zemědělské půdy vedené v evidenci využití půda (LPIS) na žadatele.
- Délka závazku je 5 let. Po tuto dobu musí žadatel dodržovat podmínky vyplácení této platby.
- Žadatel o platbu musí splnit hned několik podmínek, určených zákonem o zemědělství, podmínkami cross compliance, jednotlivými opatřeními AEKO a i ostatními podmínkami daných platnou evropskou a národní legislativou.⁵⁰

3.6.2 Ekologické zemědělství (EZ)

Podmínky provádění tohoto opatření jsou dány **nařízením vlády č. 76/2015 Sb.**, o podmínkách provádění opatření ekologického zemědělství. Cílem opatření je *"podporovat systémy hospodaření šetrné k životnímu prostředí - posílit prevenci degradace půdy, zachovat a obnovit cenná stanoviště na zemědělské půdě z hlediska druhové různorodosti a zvýšit ekologickou stabilitu a estetickou hodnotu krajiny."*⁵¹

- Žádost o zařazení do tohoto opatření může podat fyzická nebo právnická osoba, nebo organizační složka státu. Toto opatření je určené pro výrobce biopotravin a ekofarmy
- Minimální výměra, na kterou je možné o dotaci žádat je 0,5 hektaru zemědělské půdy vedené v evidenci využití půda (LPIS) na žadatele.
- Délka závazku je 5 let. Po tuto dobu musí žadatel dodržovat podmínky vyplácení této platby.
- Žadatel o platbu musí splnit hned několik podmínek, určených zákonem o zemědělství, podmínkami cross compliance a i ostatními podmínkami daných platnou evropskou a národní legislativou v podobě zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství.⁵²

⁵⁰ Nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření

⁵¹ Ministerstvo zemědělství, *M11 Ekologické zemědělství (EZ)* [online].

⁵² Nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství

3.6.3 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA)

Označení LFA (neboli Less Favoured Areas, tedy méně příznivé oblasti) se používá pro platby, jejichž smyslem je finanční vyrovnání méně výhodných podmínek k hospodaření. Takovými podmínkami je rozumí hospodaření v podhorských a horských oblastech a to z důvodu, že v nich není možné objektivně dosáhnout srovnatelných výnosů ze zemědělské činnosti, jako v oblastech produkčních, tedy vhodných pro zemědělskou činnost. Podpora v rámci LFA je poskytována na travní porosty. (SVOBODOVÁ, 2009, s. 1147) Jde celkem 8 kategorií, které patří do LFA, jsou jinak specifikované a jsou na ně určeny jiné výše dotací. Kategorie LFA jsou:

- *"Horské méně příznivé oblasti H1, H2, H3, H4, H5,*
- *Ostatní méně příznivé oblasti typ OA, typ OB,*
- *Specifické méně příznivé oblasti typu S."* (nařízení vlády č. 72/2015 Sb.)

Podmínky provádění tohoto opatření jsou dány **nařízením vlády č. 72/2015 Sb.**, o podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními.

- Žádost o zařazení do tohoto opatření může podat fyzická nebo právnická osoba.
- Minimální výměra, na kterou je možné o dotaci žádat je 1 hektaru zemědělské půdy vedené v evidenci využití půda (LPIS) na žadatele.
- Žadatel o platbu musí splnit hned několik podmínek, určených zákonem o zemědělství, podmínkami cross compliance, opatřením LFA a i ostatními podmínkami daných platnou evropskou a národní legislativou.
- Nově je uplatňována degresivita platby, tedy postupné snížení platby, kdy maximální platba je poskytnuta do 300 ha výměry (včetně) a v případě větší výměry dochází ke postupnému snižování platby.
- Již není uplatňován pětiletý závazek hospodaření. Tento závazek zavazoval k tomu, že v případě porušení nebyla žadateli poskytnuta v daném roce tato platba a navíc musel vrátit platby, které v rámci LFA obdržel.

- Při hospodaření na travních porostech je nutnou podmínkou i dodržení minimální **intenzity chovu hospodářských zvířat** a to ve výši 0,3 VDJ⁵³ na 1 ha zemědělské půdy, přičemž nižší údaj může vést k neposkytnutí platby.⁵⁴

V případě chovu skotu je nejnižší koeficient 0,4 VDJ. Tento koeficient odpovídá skotu ve věku do 6 měsíců včetně. (viz. tabulka č. 6)

3.6.4 Platby v oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě

Smyslem této platby je finanční vyrovnání za hospodaření v oblastech Natura 2000, tedy oblastech méně vhodných pro hospodaření, než oblastem produkčním, tedy těch vhodných pro zemědělskou činnost. Stanovení chráněných území Natura 2000 je stanoveno právními předpisy EU. V ČR jsou tyto předpisy implementovány do zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Na území České republiky jsou takto označená území tvořena vymezenými ptačími oblastmi a vyhlášenými evropsky významnými lokalitami, pro evropsky významné druhy.⁵⁵

Podmínky provádění tohoto opatření jsou dány **nařízením vlády č. 73/2015 Sb.**, o podmínkách poskytování plateb v oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě. Žádost o zařazení do tohoto opatření může podat fyzická nebo právnická osoba.

- Minimální výměra, na kterou je možné o dotaci žádat, je 1 hektaru zemědělské půdy v oblasti Natura 2000, vedená v evidenci využití půda (LPIS) na žadatele. Tato půda musí být zemědělsky obhospodařovaná a pouze s druhem zemědělské kultury **trvalý travní porost**.
- Žadatel o platbu musí splnit hned několik podmínek, určených zákonem o zemědělství, podmínkami cross compliance, opatřením Natura 2000 a i ostatními podmínkami daných platnou evropskou a národní legislativou.⁵⁶

⁵³ VDJ je označení pro velkou dobytčí jednotku

⁵⁴ Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními

⁵⁵ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

⁵⁶ Nařízení vlády č. 73/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě

3.7 Skot

V předcházející podkapitole je uvedeno označení VDJ důležité pro dotace a jelikož tato práce pojednává o dotacích u skotu, je nedílnou i podkapitola týkající se hovězího masa, jako komodity a skotu, jako jeho nositele.

Hlavním úkolem chovu skotu je produkce kvalitních živočišných produktů a mléka. Produkty spojené s chovem skotu, tedy hovězí maso, telecí maso a mléko, mají nezastupitelnou úlohu ve výživě obyvatelstva. Trend v oblasti spotřeby produktů spojených s chovem skotu má rozdílnou tendenci. Zatímco spotřeba mléka se zvyšuje, spotřeba hovězího masa se snižuje. (BOUŠKA a kol., 2006, s. 11)

Informace o spotřebě různých druhů mas na obyvatele za rok v historickém kontextu poskytuje tabulka č. 8. Tabulka poskytuje informaci o snižující se spotřebě hovězího masa.

Tabulka 9 Spotřeba masa na obyvatele za rok v ČR (kg)

Rok	Maso celkem	Hovězí	Vepřové	Drůbež
1985	89,3	29,5	43,9	10,6
1989	97,4	30,0	49,1	13,0
1995	82,0	18,5	46,2	13,0
2009	78,8	9,5	40,9	24,8

Zdroj: Základy obecné zootechniky, vlastní zpracování

Hovězí maso přitom patří mezi biologicky nejhodnotnější z důvodu „*biosystém probíhající v předžaludku, které obohacují maso plnohodnotnými bílkovinami, vitamíny (skupina B), enzymy a specifickými látkami.*“ (ŠTOLC, 1999, s. 46)

3.7.1 Jednotlivé druhy skotu

Jednotlivé druhy skotu jsou uvedeny v § 5 vyhlášky č. 69/2016 Sb. Tato vyhláška kategorizuje jednotlivé druhy skotu následovně:

- mladým býkem** se rozumí "*nekastrované zvíře samčího pohlaví starší než 12 měsíců a do 24 měsíců včetně*",
- býkem** se rozumí "*nekastrované zvíře samčího pohlaví ve věku od 24 měsíců*",
- volkem** se rozumí "*kastrované zvíře samčího pohlaví starší než 12 měsíců*",

- d) **jalovicí** se rozumí "neotelené zvíře samičího pohlaví starší 12 měsíců",
e) **krávou** se rozumí "zvíře samičího pohlaví starší 12 měsíců, která se již otelila."⁵⁷

3.7.2 Plemena skotu

"Dlouhým vývojem vzniklo značné množství plemen skotu odlišných zevnějškem i užitkovými vlastnostmi. Plemena se neustále vyvíjejí s ohledem na přírodní, ale zejména ekonomické podmínky. Nejčastějším kritériem pro rozdělení několika set existujících plemen bývá užitkový typ (mléčný, masný, kombinovaný)." (ŠTOLC, 1999, s. 54)

Hlavní užitkovost skotu spočívá v produkci masa, mléka a práce, kterou skotu může svým pohybem vykonat. Některá plemena skotu podle jejich typu jsou následující:

- plemena skotu **mléčného typu (dojná)**, u kterých je hlavním kritériem množství mléka a množství bílkovin, jsou např.: **Holštýnsko-fríské, Ayrshirské, Červené holštýnské** nebo **Jersey**
- plemena skotu **kombinovaného typu** jsou např.: **Švýcarský strakatý skot – simentálský, Německý červenostrakatý nížinný skot** nebo **Montbéliard**. V ČR také **České strakaté a Černostrakaté**.
- Plemena skotu **masného typu** jsou např.: **Charolais, Limousin, Hereford, Aberdeen-argus, Simentál**. (ŠTOLC, 1999, s. 54 – s. 67)

3.7.3 Vývoj počtu skotu v ČR v letech 2008-2015

Od roku 2008 až do roku 2015 se stav skotu neustále měnil. Nejprve v roce 2009 došlo k výraznému poklesu o 38 394 ks oproti roku 2009. V roce 2010 tento klesající trend z roku 2009 pokračoval poklesem o dalších 13 927 ks, přičemž v roce 2011 tomu nebylo jinak a tak stav skotu v roce 2011 poklesl o dalších 5 600 ks na konečnou hodnotu 1 343 686 kusů skotu. Do celkového počtu skotu jsou započteny i krávy. Rok 2011 tak stanovil nejnižší stav skotu, za dobu kdy Český statistický úřad zpracovává data o stavu hospodářských zvířat, přičemž data jsou evidována v nepřerušené roční posloupnosti již od roku 1945.

⁵⁷ Česko. Ministerstvo zemědělství. Vyhláška č. 69/2016 Sb., ze dne 17. února 2016, o požadavcích na maso, masné výrobky, produkty rybolovu a akvakultury a výrobky z nich, vejce a výrobky z nich, v platném znění.

Významný z tohoto pohledu je rok 2014, který oproti roku předešlému zaznamenal meziroční nárůst o 20 738 kusů a předznamenal tak nový rostoucí trend, poté co v roce 2012 došlo k nárůstu, ale o rok později opět k jeho poklesu. Tento rostoucí trend potvrdil i rok 2015, kdy od roku předešlého došlo k dalšímu zvýšení o 33 572 kusů.

Tabulka 10 Vývoj počtu skotu mezi lety 2007 - 2015

Roky	Skot celkem	Roky	Skot celkem
2008	1 401 607	2012	1 353 685
2009	1 363 213	2013	1 352 822
2010	1 349 286	2014	1 373 560
2011	1 343 686	2015	1 407 132

Zdroj: ČSÚ, Stavby hospodářských zvířat, vlastní zpracování

Stav skotu se nemění jen v ČR, ale i v Evropě a celosvětově. Stav skotu v porovnání roků 1990 a roku 2013 ukazuje, že v Evropě došlo k největšímu úbytku o celých 50% v porovnání se světovými kontinenty jako je Afrika, Amerika, Asie a Oceánie, přičemž právě v Africe došlo k největšímu nárůstu o celých 61%, což ilustruje tabulka 11.

Tabulka 11 Stavby skotu ve světě mezi roky 1990 a 2013

	Rok	Jedn.	Afrika	Amerika	Asie	Evropa	Oceánie	Celkem
Početní stavy skotu	2013	mil.	305	506	495	122	40	1 468
	1990		189	433	400	243	32	1 297
	Rozdíl mezi roky 2013 a 1990	+/- %	+61	+17	+24	-50	+25	+13

Zdroj: Náš Chov, Odborný recenzovaný časopis pro chovatele hospodářských zvířat a veterinární lékaře, vlastní zpracování

Údaje týkající se výroby hovězího masa v porovnání roků 1990 a roku 2013 ukazuje, že v Evropě došlo také k největšímu úbytku o shodných celých 50% v porovnání se světovými kontinenty, jako jsou Afrika, Amerika, Asie a Oceánie, přičemž právě v Africe došlo k největšímu nárůstu o celých 61%, což ilustruje tabulka 12. Výše produkce hovězího masa tak v Evropě přímo úměrně odráží jeho klesající oblibu u spotřebitelů.

Tabulka 12 Výroba hovězího masa ve světě mezi roky 1990 a 2013

	Rok	Jedn.	Afrika	Amerika	Asie	Evropa	Oceánie	Celkem
Výroba hovězího masa	2013	mil.	5,7	30,9	14,4	10,1	2,9	64
	1990	tun	3,3	22,5	5,0	20,1	2,2	53
	Rozdíl mezi roky 2013 a 1990	+/- %	+72	+37	+188	-50	+33	+21

Zdroj: Náš Chov, Odborný recenzovaný časopis pro chovatele hospodářských zvířat a veterinární lékaře, vlastní zpracování

3.7.4 Krmení a výživa skotu

Pro chovatele skotu je nejdůležitější cyklus oplodnění jalovic a rození a odchov telat. Zdraví a růst narozených telat ovlivňuje několik vlivů, které nastávají již před porodem (výživa během březosti), při porodu (trauma během porodu) ale i okamžitě po porodu (příjem **mleziva**⁵⁸, nevhodné ustájení, vystavení patogenům). Tele se rodí bez jakýchkoliv protilátek. Ty získává až příjmem mleziva od matky a tak kvalitní mlezivo musí být podáno co nejdříve po porodu a v dostatečném množství).⁵⁹

Krmení a výživa skotu je důležitá součástí chovu skotu. Krmení má velký vliv jak na kvalitu výsledného produktu chovu, resp. na samotné maso, je to proto nejdůležitější činitel ovlivňující rentabilitu chovu a výroby hovězího masa pro chovatele. Dle Kadečky a kol. (2006 s. 26) je základní podmínkou úspěšného výkrmu výběr zvířat. Mladý skot se vykrmuje snadněji, než starý. Vůl a býk vykazují lepší růstovou intenzitu než kráva. Možnost je vykleštit, což se u nás ovšem málo dělá. Kleštění neboli skopení dobytka nejen zvyšuje přírůstek, ale také rozmnožuje dobrotu masa.

3.7.5 Porážka

Porážka skotu je nedílnou součástí chovu skotu a produkce hovězího masa. Porážka skotu podléhá přísným normám a tak ne každý producent hovězího masa v České republice je schopný porážku zajistit sám. Proto se skot vykupuje v živém stavu. Vykoupený živý

⁵⁸ Mlezivo, někdy také kolostrum (z latinského colostrum) je označení pro prvotní mléko savců, které se tvoří těsně před porodem a 3 až 5 dní po něm.

⁵⁹ *Farmář, Magazín pro moderní farmu*. 2016, roč. 22, č. 3. str. 55

skot se pak dopraví na vhodná jatka. Živý skot se nevozí na jatka je po České republice, ale také do zahraničí. Následující tabulka tak uvádí počty kusů jednotlivých druhů skotu, u kterých došlo k porážce v České republice.

Tabulka 14 Vývoj počtu poražených kusů skotu mezi lety 2010 - 2015

Roky	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skot celkem	255 475	248 389	227 553	221 214	222 987	251 856
Z toho:						
Býci	108 951	104 285	88 363	92 082	98 583	108 526
Voli	396	349	419	179	280	557
Jalovice	24 557	23 873	23 062	21 480	19 908	24 271
Krávy	110 958	109 771	106 087	98 461	94 382	107 440
Mladý skot	2 156	1 872	2 225	1 735	1 980	2 278
Telata	8 457	8 239	7 397	7 277	7 854	8 784

Zdroj: ČSÚ, *Přehled o porážkách hospodářských zvířat, vlastní zpracování*

V příloze č. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1165/2008 se pro statistiku porážek změnila některé údaje týkající se věku u telat a malého skotu. Podle toho nařízení jsou jednotlivé druhy skotu následující:

- a) **teletem** se rozumí skot ve věku do osmi měsíců,
- b) **mladým skotem** se rozumí skot ve věku více než osm, ale nejvýše dvanácti měsíců,
- c) **jatečním teletem a jatečním mladým skotem** se rozumí tele a mladý skot ve věku do dvanácti měsíců určené k porážce,
- d) **jalovicí** se rozumí samice skotu, která se dosud neotelila a není zahrnutá do telat a mladého skotu,
- e) **jateční jalovicí** se rozumí jalovice chovaná pro produkci masa,
- f) **ostatní jalovicí** se rozumí jalovice chovaná pro obnovu stáda a jako náhrada dojníc či ostatních krav,
- g) **dojnící** se rozumí kráva chovaná výlučně nebo převážně pro produkci mléka určeného k lidské spotřebě nebo ke zpracování na mléčné výrobky, včetně vyřazených krav určených k porážce,

h) **ostatní krávou** se rozumí kráva jiné než dojnice, případně včetně tažných krav.⁶⁰

Pro vyřazení zvířete z výkrmu k porážce je rozhodující **jateční zralost**. V případě jateční zralosti jde „o věk či hmotnost zvířete, kdy je dosaženo optimálního složení jatečního trupu zvířete v poměru KOSTI:SVALY:TUK.“ Tím je dána i **optimální porážková hmotnost**, tj. „hmotnost, kdy se začne podstatně zvyšovat ukládání vnitrosvalového tuku.“ (MAJZLÍK a kol., 2012 s. 108)

3.7.6 Jednotlivé produkty zvířat

Jednotlivé produkty získané z chovu skotu jsou uvedeny ve vyhlášce č. 69/2016 Sb. Tato vyhláška jednotlivé produkty získané při porážce zvířat definuje následovně:

- a) **výsekovým maso rozbouraným** se rozumí *"výsekové části jatečně upravených těl zvířat, určené k uvádění na trh"*,
- b) **kostmi** se rozumí *"kosti získané bouráním jatečně upravených těl"*,
- c) **krví** se rozumí *"krev získaná při porážce jatečných zvířat technologickým postupem, který vylučuje kontaminaci takto získané krve, určené pro výrobu potravin"*,
- d) **syrovým sádlem nebo syrovým lojem** se rozumí *"tuková tkáň určená pro lidskou spotřebu získaná z jatečně upravených těl zvířat nebo při bourání masa."*⁶¹

3.7.7 Klasifikační stupnice pro jatečně upravená těla (JUT)

Nářízení (ES) č. 1234/2007 definuje termín jatečně upravené tělo (dále jen JUT) jako *"celé tělo poraženého zvířete po jeho vykrvení, vykolení a stažení z kůže"*⁶² v případě celého těla. Nebo také půlku JUT jako *"produkt získaný symetrickým rozdělením jatečně upraveného těla"*. JUT se dělí do jednotlivých kategorií a to JUT mladých býků (tedy do dvou let věku), JUT ostatních býků (tedy starších dvou let), JUT volů, JUT krav a JUT jalovic.

⁶⁰ Evropská unie. Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1165/2008, ze dne 19. listopadu 2008, o statistice chovu hospodářských zvířat a produkce masa a o zrušení směrnice Rady 93/23/EHS, 93/24/EHS a 93/25/EHS.

⁶¹ Česko. Ministerstvo zemědělství. Vyhláška č. 69/2016 Sb., ze dne 17. února 2016, o požadavcích na maso, masné výrobky, produkty rybolovu a akvakultury a výrobky z nich, vejce a výrobky z nich, v platném znění.

⁶² Nařízení (ES) č. 1234/2007

Tabulka 15 Kategorie těl dospělého jatečného skotu

Kategorie těla	Označení	Popis
Mladý býk	A	JUT mladých nekastrovaných zvířat samčího pohlaví do 2 let
Býk	B	JUT ostatních nekastrovaných zvířat samčího pohlaví
Vůl	C	JUT kastrováných zvířat samčího pohlaví
Kráva	D	JUT zvířat samičího pohlaví
Jalovice	E	JUT zvířat samičího pohlaví, která se ještě neotelila

Zdroj: STEINHAUSER, L. a kol.: Produkce masa, vlastní zpracování

JUT se dále posuzuje a roztřídí podle: **zmasilosti**, neboli "*vyvinutosti profilů jatečně upravených těl, zejména jejich hlavních částí (zadní kýta, hřbet a plec)*" **protučnělosti**, neboli "*množství tuku na povrchu jatečně upraveného těla a v hrudní dutině*"⁶³ Obě tato roztřídění mají své kvalitativní stupně. V případě zmasilosti jde o rozdělení na jednotlivé třídy označené písmeny S,E,U,R,O,P.

Označení SEUROP se používá pro klasifikaci jatečně upravených těl, jelikož se posuzuje právě zmasilost a poskytuje informace o kvalitě JUT. Tento klasifikační systém je založený na vizuálním posouzení zmasilosti a protučnělosti ve všech zemích EU. Umožnil jednotné stanovení cen v sektoru obchodu s hovězím a telecím masem. Tím bylo umožněno porovnávat úrovně cen JUT v jednotlivých zemích EU. Informace o výsledku jsou proto významné jak pro šlechtitele a producenty, ale i pro zpracovatele. Kontrolu do roku 2013 prováděli pracovníci Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ), od roku 2014 ji provádějí zaměstnanci Státní veterinární správy (SVS). (BARTOŇ a kol., 2014, s. 3)

Zákon č. 306/2000 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích uvádí, že "*náklady spojené s klasifikací jatečných zvířat hradí stejným dílem dodavatel jatečných zvířat a provozovatel jatek*".

⁶³ Nařízení (ES) č. 1234/2007

V případě zmasilosti jde o rozdělení na jednotlivé třídy označené písmeny S,E,U,R,O,P, kdy označení S je použito pro nejvíce vyvinutou svalovinu a P pro nejméně vyvinutou.

Tabulka 16 Třídy zmasilosti

Třídy zmasilosti:	
S	Nejvyšší
E	vynikající
U	velmi dobrá
R	Dobrá
O	průměrná
P	špatná

Zdroj: Nařízení (ES) č. 1234/2007(příloha V), vlastní zpracování

V případě protučněnosti jde o rozdělení na jednotlivé třídy označené čísly 1,2,3,4,5, kdy označení 1 je použito pro svalovinu nejméně pokrytou tukem a 5 pro svalovinu nejvíce pokrytou tukem.

Tabulka 17 Třídy protučněnosti

Třídy protučněnosti:	
1	velmi slabá
2	slabá
3	průměrná
4	silná
5	velmi silná

Zdroj: Nařízení (ES) č. 1234/2007(příloha V), vlastní zpracování

3.7.8 Masná užitkovost

Základem masné užitkovosti je růst, kterým se u skotu rozumí velikostní a hmotnostní nárůst, který je doprovázený změnami tvaru a složení těla. Masná užitkovost je charakterizována souhrnem ukazatelů výkrmnosti a jatečnou hodnotou zvířete. (ŠTOLC a kol., 1999 s. 43) Mezi činitele ovlivňující masnou užitkovost a kvalitu masa patří druh, plemeno, pohlaví, věk, výživa a krmení, technologický systém chovu a výkrmu, zdravotní

stav, lačnění (tzv. nákupní lačnost, tedy 12 hodin nekrmení před porážkou), doprava na porážku i samotná porážka. (MAJZLÍK a kol., 2012 s. 116 – s. 119)

Výkrmností se rozumí "dědičně podmíněná schopnost zvířete k různé intenzitě tvorby živé hmotnosti, především svaloviny". Výkrmnost je tak dána denním přírůstkem a spotřebou živin na 1 kg přírůstku. **Jateční hodnota** "zobecňuje všechny kvantitativní a kvalitativní znaky a vlastnosti jatečně opracovaného těla včetně nutriční hodnoty masa". Jateční hodnotu proto ovlivňuje složení těla jatečného zvířete. Složkami jatečné hodnoty jsou **jatečná výtěžnost, kvalita jatečného trupu a vedlejší produkty**. (ŠTOLC a kol., 1999 s. 43)

Jatečná výtěžnost uvádí poměr mezi hmotností jatečně upraveného těla (JUT) a hmotností porážkovou. Vzorec je $JUT / \text{živá hmotnost před porážkou} * 100$, jelikož výsledek je v %. V případě čisté jateční výtěžnosti se od živé hmotnosti ještě odečte obsah trávicího traktu. **Porážková hmotnost** je hmotnost zjištěna těsně před porážkou u zvířete lačného 12 hodin nekrmeného a přiměřeně napájeného. (MAJZLÍK a kol., 2012 s. 109)

Průměrná jateční výtěžnost je pro jednotlivé druhy jatečných zvířat různá. V případě skotu se jateční výtěžnost uvádí následující.

Tabulka 18 Průměrná výtěžnost u skotu

Druh skotu	Výtěžnost (v %)	Porážková hmotnost (v kg)
Vykrmená telata	60 - 63	150 - 250
Mladý skot	55 - 60	400 - 600
Vyřazené krávy	35 - 50	400 - 600

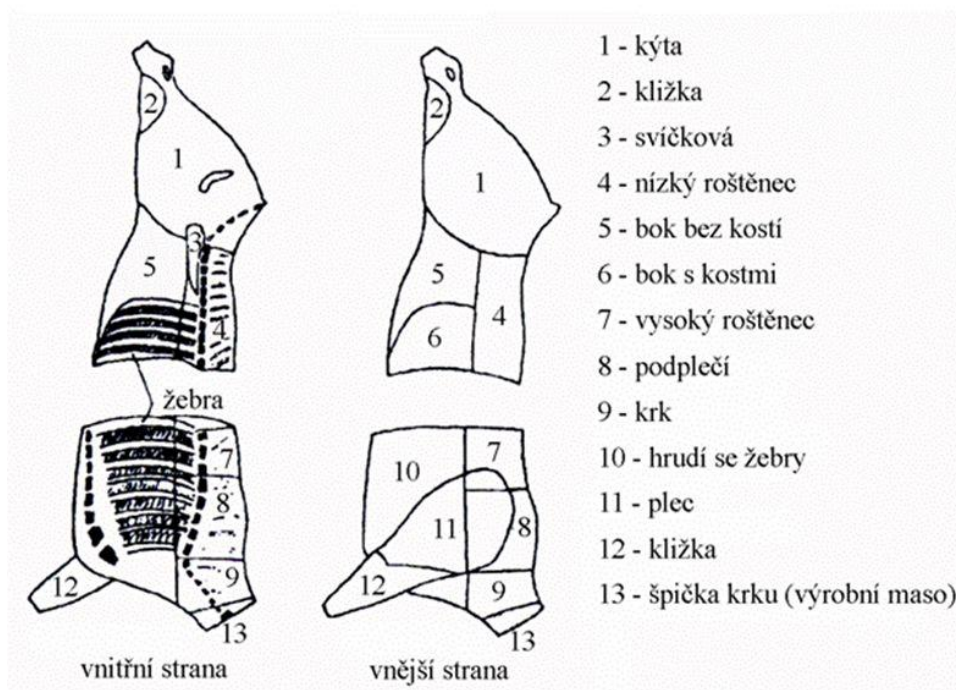
Zdroj: Základy obecné zootechniky, vlastní zpracování

Do kategorie **vedlejších produktů** patří hlava, končetiny, kůže a vnitřní orgány. Jejich podíl se zjišťuje při základním jatečním rozboru. Dále se zužitkovávají ve zpracovatelském průmyslu. (MAJZLÍK a kol., 2012 s. 116)

Hmotnosti JUT za tepla je tzv. přijímací hmotnost a je zjištěna "vážením v teplém stavu po ukončení porážky a veterinární prohlídce, a to nejpozději do 60 minut po provedení vykrvovacího vpichu." U **hmotnosti JUT za studena** je "hmotnost JUT za tepla snížena o 2 %" (BARTOŇ a kol., 2014, s. 30)

JUT (viz obrázek 2), tedy tělo poraženého zvířete po jeho vykrvení, vykolení a stažení z kůže se dále zpracovává **bouráním**. Cílem bourání je "rozdělit jateční půlku na maso přibližně stejné kvality a ceny". Bouráním se jatečně opracované a vychladlé tělo rozdělí maso na přední a zadní čtvrt'. (MAJZLÍK a kol., 2012 s. 111)

Obrázek 2 Dělení jatečně opracovaného těla

Zdroj: google obrázky

Přední čtvrt' tvoří: vysoký roštěnec, podplečí, krk, hrudí se žebry, plec, kližka a špička krku. Zadní čtvrt' tvoří: kýta, kližka, svičková, nízký roštěnec, bok bez kostí, bok s kostmi. Technickým rozbohem se u skotu získají tři základní kategorie masa:

- "a) části hodnotné - svičková, roštěnec, kýta – 43 %;
- b) části středně hodnotné - plec, podplečí, krk – 32%;
- c) části málo hodnotné - bok s kostí a bez kostí, hrudí – 26%."

(MAJZLÍK a kol., 2012 s. 111)

3.7.9 Zpeněžení produkce

Výsledek chovu skotu je produkce živého zvířete, nebo produkce hovězího masa v podobě jatečních zvířat. Podnikatel se tak rozhoduje mezi dvěma druhy zpeněžení své

produkce. V případě živé produkce zvířat jde nejčastěji o **prodej telat**. U živého skotu se zpeněžuje **živá hmotnost skotu**. V případě produkce hovězího masa jde nejčastěji o **prodej jatečních býků a jatečních krav**. (viz. tabulka č. 14). U jatečních zvířat se zpeněžuje **jateční hmotnost**. Ke zpeněžení dochází po zatřídění podle klasifikace jatečně upravených těl skotu v systému SEUROP.

Tabulka 19 Průměrná živá a jateční hmotnost u jednotlivých druhů skotu (v kg)

Druhy skotu	Tele	Mladý skot	Jalovice	Voli	Dospělý skot	Býci
Průměrná živá hmotnost	100	270	450	480	560	650
Průměrná jateční hmotnost	60	140	230	260	300	350

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podnikatel, který se rozhod pro podnikání v chovu skotu, se musí chovat jako každý jiný podnikatel a tak musí sledovat ekonomické ukazatele pro jeho podnikání klíčové. Mezi takovéto ukazatele patří výdaje, náklady, příjmy, výnosy a zisk.

Výdaje představuje *"úbytek peněžních prostředků firmy a nemusí znamenat tvorbu hodnoty."* Výdaj se tak stává nákladem jen tehdy *"pokud bezprostředně vstoupí do tvorby výrobku, práce nebo služby"*. **Náklady** představují *"spotřebu výrobních činitelů vyjádřenou v penězích"*. **Příjmy** jsou *"peněžní částky, které firma skutečně získala za prodané výrobky či služby"*. **Výnosy** jsou *"výsledky podnikání vyjádřené v penězích za určité období, např. měsíc, pololetí, rok"*. **Zisk** tak tvoří rozdíl mezi výnosy a náklady, kdy jsou výnosy vyšší než náklady. **Ztráta** je také rozdíl mezi výnosy a náklady, kdy jsou výnosy nižší než náklady. Výsledek hospodaření pak zachycuje účetní **výkaz zisku a ztráty** neboli výsledovka. Ta totiž eviduje výnosy, náklady a výsledek hospodaření za určité období. (VEBER a kol., 2008, s. 150 - 152)

3.7.10 Výživové aspekty konzumace masa

Maso je jednou z tradičních a základních potravin člověka je jeho genom a fyzická stavba je již dobu asi „4,5 milionů let adaptována na stravu s obsahem masa. Člověk je závislý na zdrojích látek obsažených v mase, které je bohatým a univerzálním zdrojem živin a energie. Vzhledem k velkým rozdílům ve složení jednotlivých druhů mas, svalových partií (části) v rámci jednoho druhu a dokonce i jednotlivých svalů uvnitř jedné partie prakticky

není možné zjednodušeně popsat biochemické složení masa. S pomocí intervalových vyjádření lze uvést, že maso obsahuje 35 až 75 % vody, 10 až 23 % bílkovin, 4 až 55% tuku, malý podíl sacharidů (glykogen), minerálních látek (železo, draslík, hořčík, vápník, zinek) a vitamínů (B1, B2, B3, B5, B12, A, D, E)“ (KATINA a kol., 2012, s. 23)

3.7.11 Náklady a výnosy v živočišné výrobě

Kalkulace je považována "za proces, při kterém se stanovují nebo zjišťují vlastní náklady výrobků, prací a služeb, určených pro realizaci i vnitropodnikovou potřebu." Kalkulací vlastních nákladů se "rozumí metoda výpočtu vlastních nákladů na jednotku výkonu, tj. na jednotku výrobku, práce nebo služby"

Do nákladů v živočišné výrobě tak patří položky jako "nakoupení krmiva a steliva (vlastní krmivo a stelivo), léčiva a desinfekční prostředky, ostatní přímý materiál, ostatní přímé náklady a služby, pracovní náklady celkem, odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, odpisy dospělých zvířat, náklady pomocných činností, výrobní režie, správní režie, náklady celkem."

Do výnosů v živočišné výrobě tak patří položky jako "tržby za produkty živočišné výroby, chovná a jatečná zvířata, tržby za vedlejší produkty živočišné výroby, dotace a podpory, ostatní výnosy živočišné výroby, výnosy celkem"⁶⁴

⁶⁴ Poláčková, J. a kol. Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. 73 s. ISBN 978-80-86671-75-8.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části je provedeno dotazníkové šetření s malými producenty skotu bez tržní produkce mléka. Na základě syntézy dotazníkového šetření, jsou pro názornost popsány a doplněny některá další zjištění s cílem rozšířit dotazníkové šetření a poskytnout tak komplexnější výzkum.

Je popsán stručný postup, jak zažádat o dotace v rámci jednotné žádosti. Tato žádost musí být totiž vyplněna, jinak nedojde k vyplacení jednotlivých dotačních titulů. Prostřednictvím této žádosti totiž producent žádá o platby, mimo jiné i o dobrovolnou platbu vázanou na produkci (VCS) na chov telete masného typu a platbu přechodné vnitrostátní podpory (PVP) na krávu bez tržní produkce mléka.

Jsou doplněny sazby dotací, které byly pro rok 2015 vyhlášeny k jednotlivým podporám, jelikož se sazby vyhláší až ke konci příslušného roku a nikoliv na jeho začátku. Pro hodnocení výše dotací na chov jsou uvedeny sazby u plateb v rámci podpor VCS a PVP.

Jsou doplněny sazby dotací, které byly pro rok 2015 vyhlášeny na podporu týkající platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA), jednotné platby na plochu (SAPS) a nedílné součástí této platby a to platby pro zemědělce dodržující postupy pro klima a životní prostředí (tzv. Greening), které jsou použity k dedukci zjištění z dotazníkového šetření, o nevhodnějších oblastech k chovu skotu.

V závěru praktické části je provedena komparace a následná syntéza kvantitativního výzkumu, která je doplněna dedukcí a interpretací cíle práce.

4.1 Dílčí cíle kvantitativního výzkumu a výzkumné předpoklady

Dílčí cíl kvantitativního výzkumu č. 1

Zjistit, zda jsou dotace u malého producenta skotu vnímány pozitivně nebo negativně.

Dílčí cíl kvantitativního výzkumu č. 2

Zjistit, a zda se dotační podmínky za posledních 5 let zlepšily nebo zhoršily.

Dílčí cíl kvantitativního výzkumu č. 3

Zjistit, zda jsou dotace na chov skotu bez tržní produkce mléka pro malého producenta v dostatečné výši.

Dílčí cíl kvantitativního výzkumu č. 4

Zjistit, zda by absence dotací pro takového chovatele skotu znamenala konec pro tento druh podnikání.

Výzkumný předpoklad č. 1

Domnívám se, že malý producent skotu vnímá zemědělské dotace pozitivně.

Výzkumný předpoklad č. 2

Domnívám se, že malý producent skotu vnímá zlepšení dotačních podmínky za posledních 5 let.

Výzkumný předpoklad č. 3

Domnívám se, že dotace pro malého producenta skotu bez tržní produkce mléka zaměřené na chov skotu jsou v dostatečné výši.

Výzkumný předpoklad č. 4

Předpokládám, že v případě úplné absence dotací pro malého producenta skotu směřující na chov skotu bez tržní produkce mléka, by znamenala konec pro takovýto druh podnikání.

4.2 Dotazníkové šetření a jeho zpracování

Dotazníkové šetření bylo rozděleno do několika etap. V první etapě šlo o vytvoření projektu výzkumu se zaměřením na cíl výzkumu. Výzkum zkoumá vliv dotací na malého producenta skotu se zaměřením na dobrovolnou podporu vázanou na produkci na chov telete masného typu. Respondenti byli vybráni tak, aby splnili hlavní podmínky a to, aby pobírali dobrovolnou podporu vázanou na produkci na chov telete masného typu a dále také, aby se jednalo o malé producenty. Pro výběr respondentů byla provedena analýza dat na základě veřejně dostupných informací z internetových stránek SZIF, kde jsou uvedeni příjemci jednotlivých dotací. Jako hlavní kritérium pro určení vhodných respondentů byl specifikován výběr na příjemce dotace **dobrovolné podpory vázané na produkci na chov telete masného typu**, která je v databázi SZIF vedena jako EZZF PP/TELE MASNÉHO TYPU. Platba je financována z Evropského zemědělského záručního fondu, proto je označena EZZF a jde o přímou platbu, proto je označena PP. Dalším hlavním kritériem pro určení vhodných respondentů pro výzkum bylo posouzení, zda jde o malého producenta. Pro toto určení byla použita stejná veřejná databáze příjemců dotací, kde bylo analyzováno, jací příjemci obdrželi ve fiskálním roce 2015 nejvyšší přiznané dotace na tuto platbu a kteří naopak nejmenší. Jako malý producent byl stanoven ten, jehož platba obdržená ve fiskálním roce 2015 v rámci této podpory dosahuje jedné pětiny až jedné čtvrtiny finančních prostředků, které SZIF vyplatil producentům, kteří si nárokují nejvyšší příspěvky z této podpory a proto je možné je považovat za velké producenty. Takto definovaný producent bude patřit k malým, nikoliv však k drobným. Jako vedlejší kritérium pro určení vhodných respondentů byl specifikován výběr subjektů pobírajících tuto dotaci v oblasti Východních Čech, v okresech patřících do Královéhradeckého a Pardubického kraje. Toto vedlejší kritérium Na základě takto zjištěných informací bylo přistoupeno k vyhledání dalších informací o jednotlivých příjemcích dotace prostřednictvím internetového hledání. Takto byla vytvořena databáze 5 potenciálních respondentů, kterým mělo být dotazníkové šetření zasláno.

Po zpracování databáze potenciálních respondentů byl vytvořen samotný dotazník, který obsahoval celkem 20 otázek. V dotazníku byly obsaženy, jak otázky uzavřené, tak i otevřené a polootevřené. Dotazník měl dvě části. V první části byl zaměřen na otázky týkající se hospodaření jednotlivých zemědělců. Tato část proto obsahovala otázky typu:

- Zda si respondent pronajímá zemědělskou půdu, což byla uzavřená otázka s možnou odpovědí ano, či ne.
- Jaký počet chovají býků, volů, jalovic, krav a telat, což byla otevřená otázka, kdy měl být uveden počet kusů.
- Zda aplikují ekologické zemědělství, což byla uzavřená otázka s možnou odpovědí ano, či ne.
- Nebo zda hospodaří na půdě nacházející se v oblastech LFA, což byla uzavřená otázka s možnou odpovědí ano, či ne a uzavřenou podotázkou, kde v případě kladné odpovědi mělo být označeno, o jakou oblast se jedná, tedy H1, H2, H3, H4, H5, OA, OB, či S.

V druhé části byl zaměřen na otázky týkající se vlivu dotací na jednotlivé zemědělce a na jejich hospodaření. Tato část tak obsahovala otázky typu:

- Zda v případě aplikace ekologického zemědělství jsou důvodem pro tento způsob jejich hospodaření právě dotace, což byla polootevřená otázka s možnou odpovědí ano, ne, či jiné s uvedením důvodu.
- Jaké jsou jejich náklady na produkci, jaké všechny náklady na chov telat mají a v jaké výši, což byla otevřená otázka, kde měla být uvedena částka v Kč.
- Jaké jsou jejich výnosy na produkci z prodeje telat a jiných druhů skotu, což byla otevřená otázka, kde měla být uvedena částka v Kč.
- Nebo zda je sazba dotace dobrovolné podpory vázané na produkci na chov telete masného typu v dostatečné výši, což byla uzavřená otázka s možnou odpovědí ano, či ne.

Dotazník tak představoval širší záběr na problematiku chovu skotu a dotací u malých chovatelů skotu bez tržní produkce mléka, které je ovlivňují a měl tak poskytnout obsáhlé informace pro splnění cílů výzkumu.

Vlastnímu dotazníkovému šetření však předcházel ještě **pilotní průzkum**, který probíhal s jedním z potenciaálních respondentů, který chová skot relativně blízko mého bydliště. Na základě předloženého dotazníku bylo zjištěno, že jednotlivé otázky jsou sice dostatečně konkrétní a že by jim měli další respondenti dobře rozumět, ale bylo také konstatováno, že dotazník má určité nedostatky, které mohou způsobit problémy u vyplňování tohoto

dotazníku. Jako zjevný problém byla konstatována určitá striktnost některých otázek, které byli tzv. otázky na tělo a také velký počet otázek, které mohou mezi respondenty způsobit neochotu v podobě investice svého času do vyplňování dotazníku.

Na základě těchto zásadních poznatků z pilotního průzkumu byla upravena struktura otázek a byly odebrány otázky, které spíše odváděly pozornost od samotného cíle výzkumu. Po úpravě původního dotazníku bylo přistoupeno k vlastnímu rozeslání dotazníků respondentům a získání příslušných dat.

Nový dotazník tak má celkem 12 otázek, přičemž 3 otázky jsou uzavřené, 1 je polootevřená a dalších 8 otázek je otevřených. I přes negativní hledisko otevřených otázek v dotazníkových šetřeních, kdy se takto získá obvykle těžko hodnotitelné spektrum názorů, byly upřednostněny otevřené otázky před uzavřenými, z důvodu pozitivního hlediska otevřených otázek a to takového, že se takto obvykle získá široké spektrum názorů. V případě dalšího výzkumu by bylo vhodné na základě takto získaných dat pomocí otevřených otázek názory konkretizovat a připravit dotazník spíše s otázkami uzavřenými či polootevřenými s možností doplnění nových skutečností.

4.2.1 Rozeslání dotazníku

Z technik dotazování osobního, telefonického, písemného a elektronického byla zvolena jako stěžejní technika dotazování elektronická v podobě emailové korespondence na základě vytvořené **databáze** potenciálních respondentů, která obsahovala i kontaktní emailové adresy. Osobní technika, která by v případě úspěšně smluvené schůzky znamenala vyšší počet získaných dat, nebyla zvolena, z důvodu větší flexibility respondentů při časovém vytížení v podobě možnosti si zvolit podle jejich možností, kdy dotazník mohou vyplnit, ale také z důvodu rozmístění respondentů po celých Východních Čechách a tím i obtížného smluvení osobní schůzky.

Ověření o doručení dotazníku a přečtení průvodního emailového sdělení bylo dosaženo funkcí emailového klienta v podobě **oznámením o přečtení emailu**. V emailu bylo uvedeno, kdo jsem a tedy, kdo výzkum provádím, dále zde bylo uvedeno, na základě jakého výběru byli dotyční korespondenti osloveni, tedy že šlo o veřejně dostupné informace na internetovém portálu SZIF a samozřejmě to nejdůležitější a to, jaký je cíl tohoto výzkumu.

Součástí emailu bylo i ujištění, že veškeré takto získané informace budou zpracovány **anonymně**, aby nebyla potřeba písemného souhlasu jednotlivých respondentů s jejich zpracováním a tím možné ohrožení úspěšnosti výzkumu. V emailu bylo také uvedeno, do jakého termínu by měl být zaslán vyplněný dotazník zpět a v neposlední řadě doplňková informace, že případné jakýchkoliv dotazů z jejich strany je možné se obrátit na emailovou adresu, ze které jim byl tento dotazník zaslán či na telefonické číslo uvedené v emailovém textu. Na základě databáze kontaktů bylo dotazníkové šetření rozesláno všem 5 potenciálním respondentům.

Korespondenční průběh dotazníkového šetření však ověřil skutečnost, která je u tohoto druhu šetření častá a to, že se může projevit nízká návratnost vyplněných dotazníků. Z důvodu potvrzené anonymity korespondentům tu neuvádím, kteří respondenti projevili ochotu a výzkumu se zúčastnili a dotazník vyplnili a kteří nikoliv. Na základě vytvořené prvotní databáze 5 potenciálních respondentů a zjištěné nízké návratnosti vyplněných dotazníků byla původní databáze rozšířena ještě dva krát a to pokaždé o dalších 5 respondentů. Celková databáze tak činila 15 oslovených zemědělců.

4.2.2 Struktura dotazníku

Struktura dotazníku je následující. Otázka č. 1 bude uzavřená a bude v ní dotazováno, zda dotyčný respondent má pouze živočišnou výrobu s cílem zjistit a zda se jeho podnikání odvíjí pouze od živočišné výroby či má i doplňkovou rostlinnou výrobu. Tato otázka by tak měla poskytnout širší spektrum nahlížení na dotace v oblasti živočišné výroby, zda je možné provozovat samostatně pouze živočišnou výrobu či nikoliv.

Otázka č. 2 bude polootevřená a bude v ní dotazováno, jaké plemeno (plemena) skotu daný zemědělec chová s cílem ověřit, že jde skutečně o plemena masného typu a pro jaké plemeno (plemena) se daný producent rozhodl a v kterém spatřuje nejlepší předpoklad pro jeho podnikání. Budou uvedena nejčastější masná plemena skotu a bude, v případě jiného plemena, než budou uvedeny, do příslušné kolonky uvést i jiná.

Otázka č. 3 bude otevřená a bude v ní dotazováno, jaký má respondent názor na české zemědělství s cílem zjistit, jestli je s dosavadní situací v zemědělství spokojen, nebo zda je potřeba něco zásadně zlepšit.

Otázka č. 4 a reverzní otázka č. 5 budou otevřené a bude v nich dotazováno na ověření výzkumného předpokladu č. 1 a to, jaký mají respondenti názor na zemědělské dotace a zda je vnímají pozitivně nebo naopak negativně.

Otázka č. 6 a reverzní otázka č. 7 budou otevřené a bude v nich dotazováno na ověření výzkumného předpokladu č. 2 a to, jaký mají respondenti názor na dotační podmínky, zda se za určité období a to posledních pěti pět zlepšily nebo naopak zhoršily.

Otázka č. 8 bude otevřená a bude v ní dotazováno na ověření výzkumného předpokladu č. 3 a to, na hodnocení konkrétních dotací pro producenty skotu bez tržní produkce mléka a jaký mají respondenti názor na výši těchto dotací.

Otázka č. 9 bude uzavřená a otázka č. 10 bude otevřená a bude v nich dotazováno, zda jsou výkupní ceny u jatečního skotu dostatečné a jaká je prognóza na další vývoj těchto cen, které jsou důležité pro chovatele při prodeji své produkce a v případě absence dotací, by příjem z prodeje byl v mnoha případech jejich jediným příjmem.

Otázky č. 11 bude uzavřená a otázka č. 12 bude otevřená a bude v nich dotazováno na ověření výzkumného předpokladu č. 4 a to, zda by úplná absence dotací na chov skotu, které producenti skotu bez tržní produkce mléka pobírají, by znamenala konec pro takovýto druh podnikání. **Dotazník je součástí příloh (Příloha A).**

4.3 Dotazníkového šetření

Celkově byl rozeslán dotazník pro **15 respondentů**. Nejprve byl rozeslán dotazník prvních pěti respondentům. Na základě nízké návratnosti byla rozšířena databáze potenciálních respondentů a rozesláno nejprve dalších pět dotazníků a následně ještě dalších pět. Z celkového počtu patnácti rozeslaných dotazníků byla zpětná vazba od **9 respondentů**. Z čehož pouze **4 respondenti** zaslali vyplněné dotazníky použitelné pro výzkum. Další **2 respondenti** totiž uvedli, že **živočišnou výroku ukončili v roce 2015** z důvodu dlouhodobé **nerentability**⁶⁵. Přičemž i tyto dvě odpovědi jsou pro šetření důležité a nastínili, jaká situace v chovu skotu může být a jak ji někteří zemědělci vnímají či řeší. Dále také **1 respondent** uvedl, že jeho názory a informace týkající jeho podnikání považuje za důvěrné, a proto se nezúčastní tohoto výzkumu a dotazník tak nevyplní. Jeho

⁶⁵ nevýnosnosti

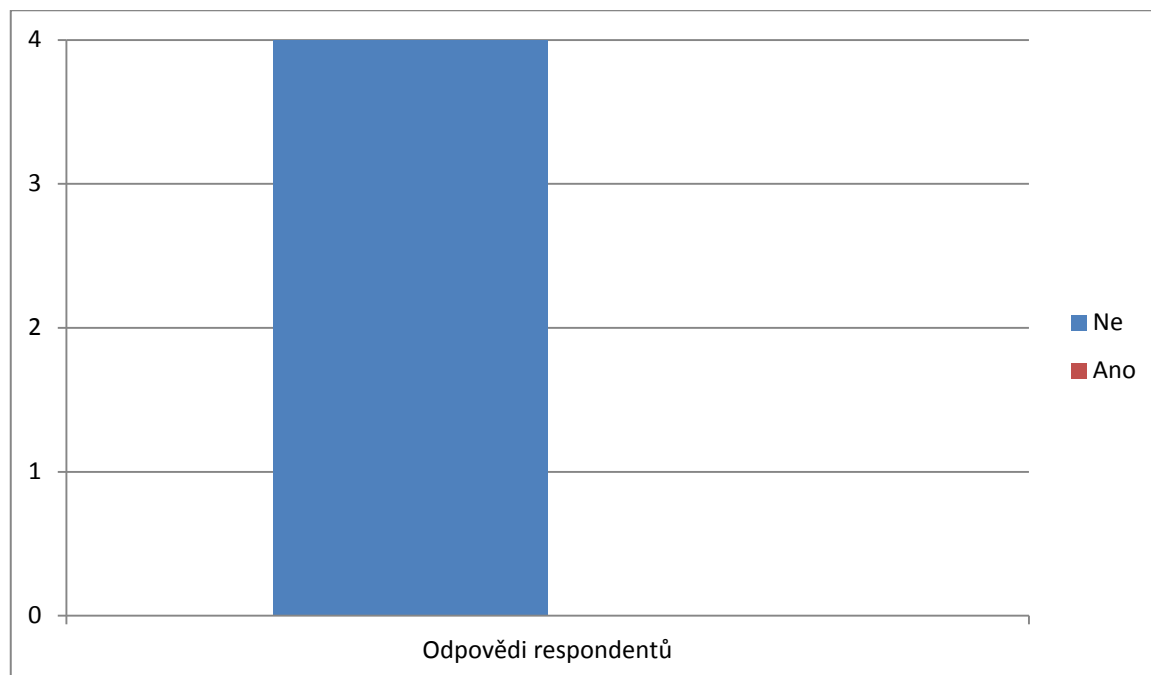
stanovisko samozřejmě musím respektovat. A nakonec další **2 respondenti** nejprve využili přípisu v emailové korespondenci a dotázali je doplňujících informací, ale po jejich zaslání z mé strany, už další reakci nevykázali i přes opětovnou žádost o zaslání, což jsem osobně nepochopil. I takové jejich stanovisko musím respektovat. Zbývajících **6 respondentů** neprojeví žádnou reakci a tak v původním daném termínu nikterak nereagovali a to ani přes opětovnou žádost o spolupráci a stanovení nového termínu na odpověď. Tuto možnost nevyužili, přičemž termín na odpověď byl v prvním kole stanoven na 14 dní od zaslání dotazníkového šetření a po zjištění nulové reakce byl termín prodloužen o dalších 14 dní.

Návratnost tak i přes vysvětlení smyslu práce a ujištění o anonymitě takto získaných dat a názorů v tomto případě dotazníkové šetření činí 60 %, kdy z 15 oslovených respondentů zaslalo vyplněný dotazník či projevilo nějakou reakci 9 respondentů. Použitelnost pro samotný výzkum je v tomto případě 33,3 %, kdy z 15 oslovených respondentů vyplněný dotazník zaslali 4 respondenti. Dotazník je tvořen 12 otázkami, které byly formulovány tak, aby došlo k potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz. Jednotliví respondenti jsou označeny písmenem R a pořadovými čísly, tedy 1. až 4. Odpovědi u jednotlivých respondentů tak označeny jako R 1. až R 4. Je zachována kontinuita jednotlivých respondentů, a tak odpovědi označené jako R 1. ve všech otázkách odpovídají odpovědím totožného respondenta. V dotazníku jsou ponechány úplné názory respondentů a v maximální míře ponechány i jejich doslovné odpovědi. V rámci jednotného stylu došlo k drobné korektuře.

Nyní budou uvedeny jednotlivé otázky z dotazníkového šetření a k odpovědi respondentů. U uzavřených otázek, tedy otázek č. 1, č. 9 a č. 11 a polootevřené otázky č. 2 budou pro názornost uvedeny grafická znázornění výsledků šetření. U otevřených otázek budou uvedeny doslovné odpovědi jednotlivých respondentů. Na základě syntézy dotazníkového šetření, jsou pro názornost popsány a doplněny některá další zjištění s cílem rozšířit dotazníkové šetření a poskytnout tak komplexnější výzkum.

Otázka č. 1. Máte pouze živočišnou výrobu? (ano/ne)

Graf 1 Počet respondentů pouze s živočišnou výrobou

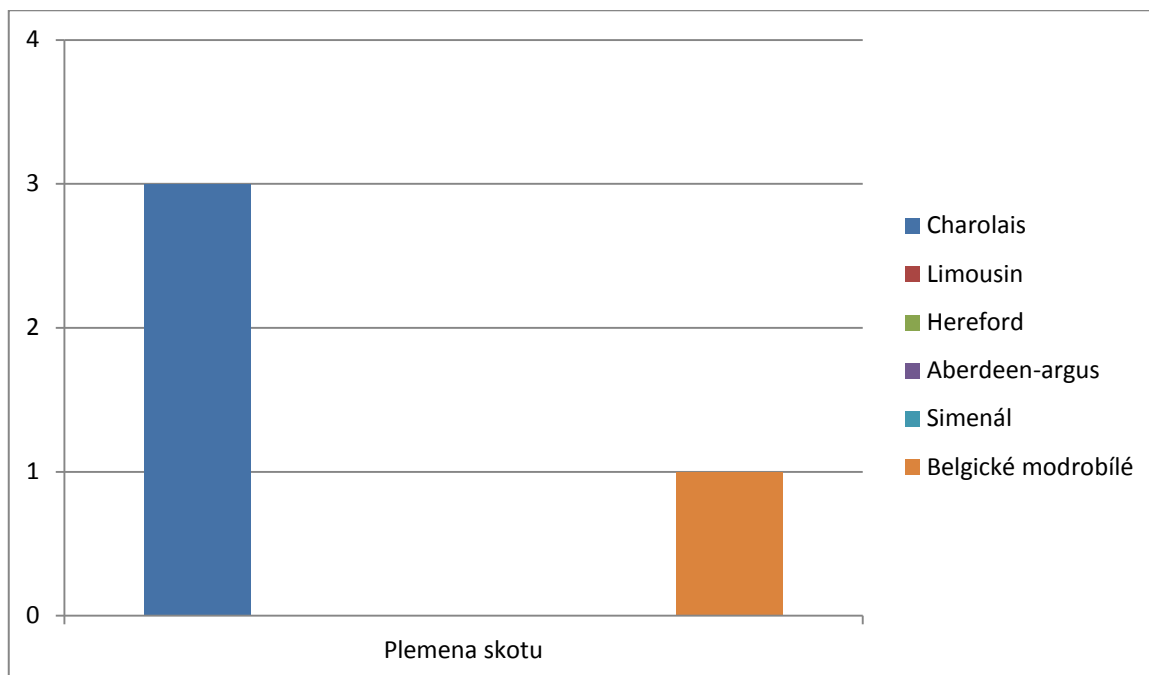

Zdroj: vlastní výzkum (dotazníkové šetření), vlastní zpracování

Odpovědi na otázku poskytli zjištění, že ani jeden z dotazovaných respondentů nemá jako hlavní zemědělskou činnost pouze živočišnou výrobu. U všech tak dochází k nějaké kombinaci s rostlinnou výrobou, ať už k jejím vlastním potřebám ke krmení skotu, nebo k doplňkovému podnikání. Úplná závislost na živočišné výrobě u dotazovaných respondentů tak není možná.

Otázka č. 2. Jaké plemeno (plemena) skotu bez tržní produkce mléka chováte?

Graf 2 Plemena, která chovají dotazovaní respondenti

Zdroj: vlastní výzkum (dotazníkové šetření), vlastní zpracování

Odpovědi na otázku poskytli zjištění, že většina z respondentů, tedy producentů skotu bez tržní produkce mléka se rozhodla pro chov plemena Charolais. Pouze respondent R 1. uvedl jiné plemeno a to Belgické modrobílé. Většina respondenti se tak domnívá, že plemeno Charolais je pro jejich styl chovu nejvhodnější a poskytne jim nejlepší podmínky pro jejich podnikání.

Toto plemeno původem z Francie totiž patří mezi "nejmléčnější z masných plemen, což spolu s vysokou plodností a růstovou schopností vede k vysokým živým hmotnostem telat na krávu za rok" a za největší přednost tohoto plemene se považuje "vysoká hmotnost jatečně upraveného těla." (ŠTOLC, 1999, s. 58 – s. 59)

Ta je u prodeje skotu na jatka pro producenta nejdůležitější a určuje výši finančních prostředků, které za svou produkci zemědělec získá. Vyšší jateční hmotnost tak znamená i vyšší příjem za produkci.

Otázka č. 3: **Jaký máte názor na české zemědělství? Co by se podle Vás mělo změnit?** (pokud je potřeba něco měnit). **Kde jsou jeho slabá místa a v čem spatřujete jeho silné stránky?**

R 1.: V českém zemědělství dochází k úbytku živočišné výroby. Ztrácí se tak propojení půdy a živočišné výroby. Dochází k zástavě orné půdy. Orná půda také ztrácí svoji úrodnost. Je potřeba hnojit zejména přírodním hnojivem hnojem a méně umělými hnojivy. Nesoulad v legislativě u jednotlivých zemí Evropské unie. Např. to co je ohledně umělého hnojení povoleno v Polsku, to není povoleno v České republice.

R 2.: Změnit je třeba celospolečenský náhled na zemědělství, na soběstačnost ve výrobě potravin, náhled na to, aby spotřebitelé kupovali domácí výrobky a ty, aby byli dostatečně kvalitní. Změnit se musí i náhled na půdu a její ochranu. Je třeba zjednodušit dotace, vyřešit otázku kvalifikované pracovní síly atd.

R 3.: Měl by se zlepšit celkový pohled na české zemědělství. Zemědělství je závislé na dotacích.

R 4.: Chybí plánované hospodářství – jeden rok jsou např. nedostatkové brambory, tak je další rok pěstuje každý a tím pádem se zase neprodají vůbec, nebo za velmi nízkou cenu. Dále dovoz ze zahraničí za dotované ceny, které neodpovídají nákladům, jde o úmyslnou likvidaci českého zemědělství. Problematické také je, že kdo má živočišnou výrobu, nemůže při dnešních cenách přežít.

Otázka č. 4: **Jaký názor máte na zemědělské dotace? Co pozitivního vidíte na zemědělských dotacích?**

R 1.: Pozitivum spatřuji v tom, že z důvodu dotací, které v zemědělství jsou, je jednodušší jednat s bankami o poskytnutí finančních prostředků a zemědělci se tak stávají pro banky zajímavější klientelou.

R 2.: Z krátkodobého hlediska samozřejmě přísun peněz do zemědělství a tak, tím že jsou dotace v celé Evropě, tak těžko může zemědělství v ČR existovat bez nich.

R 3.: Pozitiva jsou spíše na úhlu pohledu.

R 4.: Dotace byly i za socialismu (záporná daň z obrátu, diferenciální renta – podpora horších oblastí). Bez nich se nedá přežít, za ceny bez podpory dotací by nikdo žádné zemědělské výrobky nekupoval.

Otázka č. 5: **Co negativního vidíte na zemědělských dotacích?** (Pokud negativa u dotací nevidíte, nechte bez odpovědi.)

R 1.: Negativum spatřuji v tom, že dotace nejsou v celé EU stejné s tím, že dotace jak z EU, tak národní dotace. Dotace jsou tak neúčelové a špatné. Jsou tak spíše velkým zlem a nesmyslem. Účelové pěstování rostlinné výrobu na základě nejvyšších dotací. Rostlinná výrobu upřednostněná před živočišnou.

R 2.: Přestože pobíráme dotace ve výši 28 mil. Kč, chápeme dotace tak, že deformují a zkreslují skutečnou cenu produkce, zvyšují cenu půdy a nájemného, deformují tržní prostředí i z hlediska uvnitř EU tak i v porovnání se světem. Negativní je absolutní závislost na státním rozpočtu a rozhodnutí politiků u nás a v EU.

R 3.: Domníváme se, že nejlepší by bylo hospodařit bez dotací, ale samozřejmě v rámci celé EU.

R 4.: (ponecháno bez odpovědi)

Před následujícími dvěma otázkami, týkající se podmínek a zlepšení nebo zhoršení v dotační politice za posledních 5 let, bylo v rámci analýzy dotací zjištěno, jaký je postup pro žádání o dotace v rámci **Jednotné žádosti** (viz. podkapitola 3.5.12.). Zemědělec, který žádá o dotaci, musí totiž splnit několik podmínek, které jsou nutné pro možnost čerpání dotací. Některé podmínky splní žadatel jednodušeji, některé vyžadují i dodatečné náklady u žadatele. Ten se nejprve musí zaregistrovat na **Portálu farmáře**, který je na internetových stránkách SZIF (<https://www.szif.cz/irj/portal/pf/pf-uvod>) na základě vyplnění a odeslání **Žádosti o přístup pro registrované uživatele do Portálu eAgri a do Portálu farmáře SZIF** (Žádost je součástí příloh - Příloha B). Vyplněná žádost se podává osobně na příslušném oddělení příjmu žádostí a LPIS, na podatelně Regionálního odboru SZIF nebo prostřednictvím datové schránky.

Formulář pro přístup do Portálu farmáře se vyplňuje následovně:

- **do části A** - se vyplňují údaje týkající se toho žadatele o přístup, uživatel účtu je totiž vždy konkrétní fyzická osoba. Uživatelské jméno (tzv. login) pro přístup do Portálu Farmáře se skládá z minimálně 8 znaků. Tento login vždy začíná číslem 99 a dalších 6 znaků si žadatel zvolí sám, ovšem bez speciálních znaků a diakritiky.
- **do části B** - se vyplňují údaje týkající se žadatele o dotace. Uvádí se zde také vztah žadatele o dotace k žadateli o přístup, zda jde o totožného žadatele, zda jde o statutárním orgán žadatele, nebo zda jde o pověřený subjekt žadatele.
- **do části C** - se vyplňují přílohy (jako např. výpis z obchodního rejstříku, plná moc a či další)⁶⁶

Po registraci na Portálu farmáře si vygeneruje žadatel žádost o dotaci tzv. **Jednotnou žádost (JŽ)**, do které se vypíší všechny žádosti na dotační tituly, o které daný žadatel žádá. Pro žádosti o dotace se vypisují termíny, od kdy do kdy je nutné žádost podat.

Pro rok 2016 začal SZIF přijímat JŽ dne **8. dubna** a to na opatření: Jednotná platba na plochu (SAPS), Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (Greening), Platba pro mladé zemědělce, Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS) týkající se rostlinné produkce a **Přechodné vnitrostátní podpory (PVP)** - kde je **platba na chov krav bez tržní produkce mléka**. V rámci Programu rozvoje venkova Agroenvironmentálně-klimatická opatření (AEKO), Ekologické zemědělství (EZ), Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA) a platby v oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě. A z důvodu aktualizace databáze v Integrovaném registru zvířat (IZR) byl pro příjem žádostí na dotační opatření na hospodářská zvířata stanoven až pozdější termín a to **15. duben** pro opatření: Dobré životní podmínky zvířat (Welfare) a **Dobrovolnou podporu vázanou na produkci (VCS)**, na část týkající se živočišné produkce, kde je **platba na chov telete masného typu**. Ukončení žádostí pro všechna uvedená opatření bylo **16. květen 2016**.

I v roce 2016 platí však možnost, že lze podat žádost ještě po ukončení termínu, ale při využití takovéto možnosti je uplatněna sankce. Tato lhůta je ještě 25 dní po tomto termínu, kdy sankce pro pozdní podání je ve výši 1 % z celkové dotace za každý pracovní den

⁶⁶ Informace pro žadatele o přístup do Portálu farmáře SZIF/eAgri [online].

prodlení. Tato podmínka ale neplatí pro všechna opatření. U žádostí zařazených do Agroenvironmentálně - klimatických opatření a Ekologického zemědělství nelze již po termínu 16. května 2016 žádost podat.⁶⁷

Povinnou přílohou k této žádosti je také katastrální mapa s vyznačením lokalizace předmětu projektu, kde musí být patrná čísla pozemků, hranice pozemků, název katastrálního území a měřítko mapy. Pro projekty, u nichž jsou způsobilé výdaje, ze kterých je stanovena dotace, přesahující 1.000.000,- Kč, je povinná příloha listina poskytující základní ekonomické informace požadovaná k posouzení finančního zdraví žadatele.⁶⁸

Otázka č. 6: Co se podle Vás za posledních 5 let (od roku 2011) zlepšilo v dotační politice? (např. finanční výše dotací; podmínky, které musí zemědělci dodržovat, aby získali dotace; termíny výplaty dotací zemědělcům; přístup SZIF; přístup Ministerstva zemědělství; či jiné)

R 1.: Osobně si myslím, že vidím spíše zhoršení, proto se budu vyjadřovat zejména k další otázce.

R 2.: Zásadně se nezlepšilo nic, snad jen vyplňování žádosti je jednodušší.

R 3.: Zlepšení je hlavně v tom, že se dotace více podmiňují chovem hospodářských zvířat, nebo zatížením VDJ (velké dobytčí jednotky) na hektar půdy

R 4.: Zlepšil se přístup regionálních agentur.

Otázka č. 7: Co se podle Vás za posledních 5 let (od roku 2011) zhoršilo v dotační politice? (např. finanční výše dotací; podmínky, které musí zemědělci dodržovat, aby získali dotace; termíny výplaty dotací zemědělcům; přístup SZIF; přístup Ministerstva zemědělství; či jiné)

R 1.: Problematické je vyplácení a hodnocení dotací. Určitě činnosti mají bodová hodnocení, která se musí pro výplatu dotace splnit. Zásadní věci pro splnění dotace jsou

⁶⁷ Informace pro žadatele: Jednotná žádost [online].

⁶⁸ Podrobný postup pro doložení příloh k Žádosti o dotaci prostřednictvím Portálu Farmáře [online].

málo bodově hodnocené. Nezásadní věci jsou hodně bodově hodnocené. U podmínky hubení hmyzu u stád to nahrává používání chemických postřiků. V případě vyplácení dotací za velké sucho, které v roce 2015 postihly velkou část Evropy, došlo v zahraničí k brzkému vyplácení v horizontu 2 až 3 měsíců. V ČR se tak stalo až po roce a půl.

R 2.: Od nového období se zhoršilo vše. Je to tak složité, že se v tom nevyznají ani úředníci a od toho se odvíjí vše další.

R 3.: Zhoršily se hlavně termíny výplaty většiny dotací, které chodí pozdě. Složitější je také administrativní vykazování dotací.

R 4.: Dotace jsou stále nedostatečné a podmínky svazující což někdy hraničí až se šikaností. Termíny výplaty směšně pozdní (za loňský rok 2015 dosud některé nevyplaceny), pozdě reagují na skutečnou konkrétní situaci (viz. loňské sucho, které je dosud nekompenzované)

Před následující otázkou, týkající vlivu dotací **dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) na chov telete masného typu** (viz. podkapitola 3.5.6) a **přechodné vnitrostátní podpory (PVP) na krávu bez tržní produkce mléka** (viz. podkapitola 3.5.9), bylo v rámci analýzy těchto dotačních titulů zjištěno, jaké jsou sazby pro tyto platby. Pro sazby je důležitý směnný kurz eura vůči české koruně, který je stanoven na celý příslušný rok. Pro závazky uplatněné v roce 2015 tak byl stanoven směnný kurz **27,735 CZK/EUR**.⁶⁹ Sazby se vyhláší až ke konci příslušného roku po schválení ministra zemědělství. Ty jsou poté zveřejněny na internetových stránkách SZIF a to nejpozději 30. listopadu příslušného roku. Pro rok 2015 byl termín zveřejnění 30. listopad 2015, pro rok 2016 to bude 30. listopadu 2016. Z toho důvodu jsou níže uvedeny sazby pro rok 2015 a nikoliv sazby pro rok 2016.

Sazby pro rok 2015 rámci plateb dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) a přechodné vnitrostátní podporu (PVP) byly vyhlášeny následující:

⁶⁹ *Ministerstvo zemědělství, Směnný kurz pro výpočet dotací v roce 2015*. [online].

Tabulka 21 Dobrovolné podpory vázané na produkci (sazby pro rok 2015)

Druhy podpory	Sazba 2015 (v Kč)	Jednotka
Brambory určené pro výrobu škrobu	17.215,79	Hektar
Konzumní brambory	5.411,71	Hektar
Ovocné druhy s velmi vysokou pracností	13.734,02	Hektar
Ovocné druhy s vysokou pracností	9.491,99	Hektar
Zeleninové druhy s velmi vysokou pracností	13.183,82	Hektar
Zeleninové druhy s vysokou pracností	3.662,37	Hektar
Chmel	17.356,73	Hektar
Cukrová řepa	7.874,13	Hektar
Bílkovinné plodiny	3.711,07	Hektar
Chov telete masného typu	10.001,78	VDJ
Chov krávy chované v systému chovu s tržní produkcí mléka	3.678,77	VDJ
Bahnice nebo chov kozy	3.670,30	VDJ

Zdroj: MZe, vlastní zpracování

Pro výpočet dotace je použit vztah, kdy sazba pro příslušnou podporu je vynásobena počtem příslušné jednotky, v případě podpory na chov telete masného typu je jednotkou VDJ. Podle nařízení vlády č. 50/2015 Sb. (viz. tabulka č. 6) je pro skot ve věku do 6 měsíců včetně, použit přepočítávací koeficient 0,4. Platba **10 007,78,- Kč** je za VDJ, v případě 0,4 VDJ jde o platbu **4003,- Kč**.

Tabulka 22 Přejídné vnitrostátní podpory (sazby pro rok 2015)

Druhy podpor	Sazba 2015 (v Kč)	Jednotka
Zemědělská půda	192,17	Hektar
Chmel	5.172,99	Hektar
Brambory pro výrobu škrobu	1.746,72	Tuna
Přežvýkavci	101,63	VDJ
Kráva bez tržní produkce mléka	131,63	VDJ
Ovce / kozy	61,17	VDJ

Zdroj: MZe, vlastní zpracování

Otázka č. 8: Jak byste zhodnotili vliv dotace PP Tele masného typu a přechodnou vnitrostátní podporu na krávu bez tržní produkce mléka směřující na chov skotu? Jsou dotace v dostatečné výši?

R 1.: Výše dotace samotné by měla být vyšší. Pro chov masného skotu jsou nejvhodnější oblasti s přírodním znevýhodněním LFA, kdy dotace v podobě plateb za LFA vylepšují ekonomiku chovu.

R 2.: Dotace na telata neřeší téměř nic. KBTPM (krávu bez tržní produkce mléka) a masná telata chováme tam, kde nelze hnojit a mechanizací obdělávat TTP a na loukách v CHKO. Celý tento systém vede k extenzitě a zachraňuje ho to, že jsme vlastníkem a pronajímatelem velkého množství hektarů, které se osadí a poberou se dotace na tyto plochy.

R 3.: Bez dotací na KBTPM (krávu bez tržní produkce mléka) a masná telata by toto odvětví živočišné výroby bylo ztrátové. Je zde tak velká závislost na této platbě.

R 4.: Dotace jsou ve směšné výši. Úplně bez dotace by byl chov neudržitelný.

V odpovědi na otázku č. 8, týkající vlivu dotací dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) na chov telete masného typu a přechodné vnitrostátní podpory (PVP) na krávu bez tržní produkce mléka, bylo v odpovědi u jednoho respondenta uvedeno, že pro chov masného skotu jsou nejvhodnější oblasti s přírodním znevýhodněním LFA (viz. podkapitola 3.6.3). Názor jednoho respondenta, proč jsou oblasti s přírodním znevýhodněním nejvhodnější pro chov masného skotu, bude analyzován prostřednictvím následujících tabulek.

Sazby pro rok 2015 v rámci plateb pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA) byly vyhlášeny následující:

Tabulka 23 Platby v rámci LFA (sazby pro rok 2015)

Druhy podpor	Sazba 2015 (v Kč)	Jednotka
Horské méně příznivé oblasti H1	3.799,70	Hektar
Horské méně příznivé oblasti H2	3.577,82	Hektar
Horské méně příznivé oblasti H3	2.523,89	Hektar
Horské méně příznivé oblasti H4	3.050,85	Hektar
Horské méně příznivé oblasti H5	2.302,01	Hektar
Ostatní méně příznivé oblasti typ OA	2.274,27	Hektar
Ostatní méně příznivé oblasti typ OB	1.580,90	Hektar
Specifické méně příznivé oblasti typu S	2.302,01	Hektar

Zdroj: SZIF, vlastní zpracování

V případě jednotné platby na plochu zemědělské půdy (SAPS) a nedílné součásti této platby, tedy platby na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí tzv. Greening, byly sazby pro rok 2015 vyhlášeny následující:

Tabulka 24 Platby na zemědělskou půdu (sazby pro rok 2015)

Druhy podpor	Sazba 2015 (v Kč)	Jednotka
jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)	3.543	Hektar
platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (tzv. Greening)	1.943	Hektar

Zdroj: MZe, vlastní zpracování

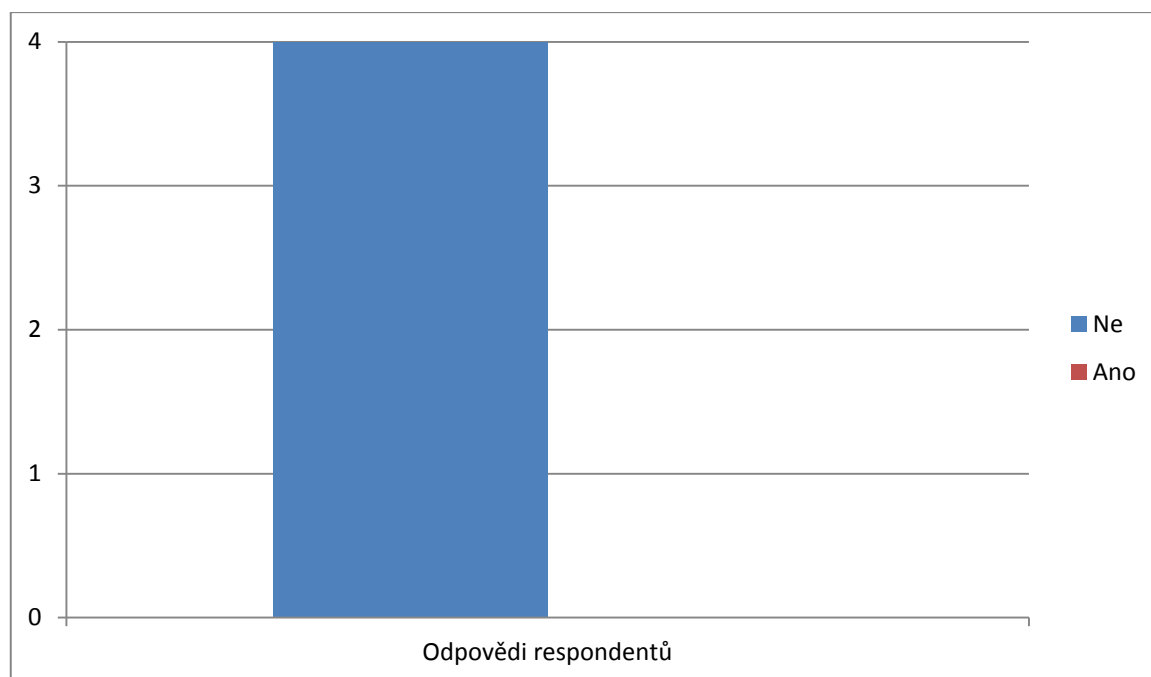
Zemědělec obdrží složenou platbu a to **3.543,- Kč** v rámci SAPS a **1.943,- Kč** v rámci platby na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, celkem tedy **5.486,- Kč** na hektar zemědělské půdy. Pro výpočet dotace u podpor uvedených v tabulce č. 23 a č. 24 je použit vztah, kdy sazba pro příslušnou oblast je vynásobena počtem hektarů zemědělské půdy.

Platbu v rámci SAPS a Greeningu obdrží všichni zemědělci, kteří splňují příslušné podmínky. Na platbu v rámci LFA však mají nárok pouze zemědělci, jejichž zemědělská půda se nachází v oblastech LFA. Tímto někteří zemědělci získají vyšší dotace na hektar zemědělské půdy oproti jiným. Tento fakt vytváří vhodnost některých oblastí pro

živočišnou výrobu, která je ekonomicky nákladnější než rostlinná. Z důvodu vyššího příjmu dotací na zemědělskou půdu a tím i snížení nákladů na produkci, jsou nejvhodnější pro chov oblasti LFA.

Otázka č. 9: **Jsou výkupní ceny u jatečního skotu dostatečné? (ano/ne)**

Graf 3 Počet respondentů spokojených s výší výkupní ceny jatečního skotu

Zdroj: vlastní výzkum (dotazníkové šetření), vlastní zpracování

Odpovědi na otázku poskytli zjištění, že ani jeden z dotazovaných respondentů se nedomnívá, že by cena výkupní cena byla dostatečná. Dá se tak dedukovat, že by byli rádi, aby dosahovali při prodeji své produkce vyšších výkupních cen. Vyšší výkupní cena, kterou by producenti na jedné straně uvítali, by se však musela projevit i zdražením pro spotřebitele.

Otázka č. 10: **Jaký máte názor na výkupní ceny u jatečního skotu? Co je podle Vás ovlivňuje? Očekáváte do budoucnosti jejich růst nebo pokles?**

R 1.: Mělo by dojít spíše ke zvýšení a tak nastavení lepších výkupních cen. Ovšem vyšší cena lepší pro producenty ovlivňuje i spotřebu, takže je to složité.

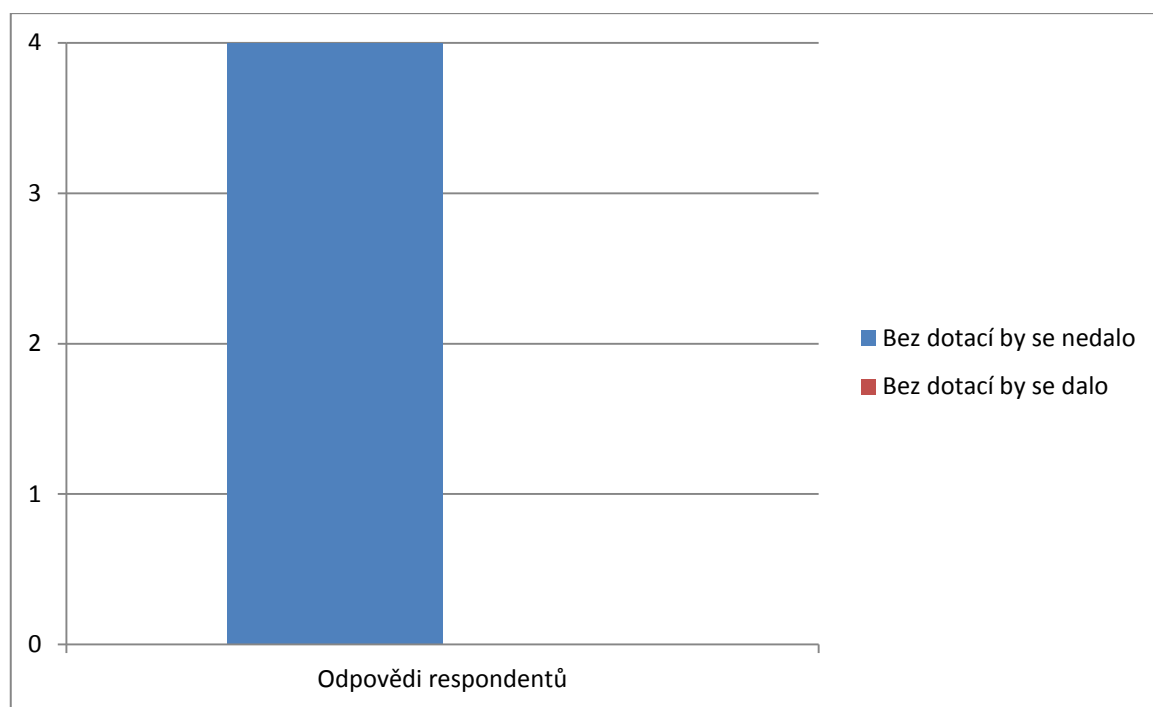
R 2.: Očekáváme spíše růst, prosazují se malé farmy, které umí prodávat ze dvora (často bez dokladu) a které prodají tu iluzi jak je vše zdravé a ekologické a výjimečné. Toto si však může dovolit kupovat ta bohatší klientela. Prodej na klasická jatka je problematický, protože je potom logicky vyšší cena masa a zákazníci potom většinou sáhnou po levném, avšak drahé maso bude těžko prodejné.

R 3.: Vzhledem k návykům českého spotřebitele, který se zaměřuje více na konzumaci vepřového, neočekáváme velký nárůst cen.

R 4.: Jatečný skot masného typu – špatné ocenění – je za stejnou cenu jako ostatní skot.

Otázka č. 11: **Zhodnoťte, zda by se podle Vás takto dalo i nadále podnikat bez dotací, které na chov skotu pobíráte?** (ano /ne)

Graf 4 Počet respondentů, kteří by dokázali i nadále podnikat bez dotací

Zdroj: vlastní výzkum (dotazníkové šetření), vlastní zpracování

Odpovědi na otázku poskytli zjištění, že ani jeden z dotazovaných respondentů se nedomnívá, že by se dalo i nadále podnikat bez dotací, které pobírají.

Otázka č. 12. Vychází k předešlé otázce. **Zdůvodněte názor na předcházející otázku.** (proč by se dalo bez dotací i nadále podnikat / proč by se nedalo bez dotací i nadále podnikat)

R 1.: Nešlo by to z důvodu nákladnosti na živočišnou výrobu a z důvodu rozdílných podmínek v zemích EU.

R 2.: Nešlo by to z důvodu, že až 40% příjmů u nás tvoří dotace.

R 3.: Nešlo by to z důvodu, že náklady na chov jsou vyšší než tržby za zvířata.

R 4.: Nešlo by to z důvodu, že dotace jsou nedělitelnou součástí zemědělství.

5 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

Dílčí cíl kvantitativního výzkumu č. 1

Zjistit, zda jsou dotace u malého producenta skotu vnímány pozitivně nebo negativně.

Výzkumný předpoklad č. 1

Domnívám se, že malý producent skotu vnímá zemědělské dotace pozitivně.

Výzkumný předpoklad č. 1 se spíše nepotvrdil.

Tento výzkumný předpoklad byl ověřován prostřednictvím dotazníkového šetření výzkumnou otázkou č. 4, která byla zaměřena na dotazování týkající se pozitivního vnímání dotací a otázkou č. 5, která byla zaměřena dotazování týkající se na negativní vnímání dotací. Na základě komparace a následné syntézy výsledků šetření lze říci, že výzkumný předpoklad se **spíše nepotvrdil**. Pokud totiž provedeme komparaci odpovědí jednotlivých respondentů týkající se pozitivní stránky dotací a odpovědí jednotlivých respondentů týkající se negativní stránky dotací a provedeme jejich následnou syntézu, lze spatřit určité nuance, které způsobují nejednoznačnost při potvrzení nebo naopak vyvrácení tohoto výzkumného předpokladu. Na základě jednotlivých odpovědí je zde pozitivní stránka dotací prezentována, jako ta méně jednoznačná, ale není zcela opomenuta. Naopak na základě dalších odpovědí je zde negativní stránka prezentována, jako ta více jednoznačná, přičemž ale jeden respondent žádné negativní vnímání dotací neprezentoval. Jako pozitivní stránka dotací jsou zde prezentovány názory týkající se lepšího přístupu bank při jednání se zemědělci v případě potřeby získání finančních prostředků pro jejich podnikání či všeobecně přísunu finančních prostředků do zemědělství, které, jak je uvedeno v úvodu této práce zaujímá nezastupitelné místo v hospodaření každého státu. Naopak jako negativní stránka dotací jsou zde prezentovány názory na rozdílnou úroveň dotací v jednotlivých zemích EU, či že jde o činitele způsobujícího zvyšování cen půdy a nájemného a celkově deformujícího tržní prostředí uvnitř EU i v porovnání se světem. Jako zásadní odpověď je zde prezentován názor jednoho respondenta, který se domnívá, že by

bylo nejlepší hospodařit bez dotací, ale samozřejmě v rámci celé EU. Tento názor je prezentován, jako negativní stránka dotací.

Dílčí cíl kvantitativního výzkumu č. 2

Zjistí, a zda se dotační podmínky za posledních 5 let zlepšily nebo zhoršily.

Výzkumný předpoklad č. 2

Domnívám se, že malý producent skotu vnímá zlepšení dotačních podmínky za posledních 5 let.

Výzkumný předpoklad č. 2 se nepotvrdil.

Tento výzkumný předpoklad byl ověřován prostřednictvím dotazníkového šetření výzkumnou otázkou č. 6, která byla zaměřena na dotazování, zda se za posledních 5 let v dotační politice podmínky zlepšily a otázkou č. 7, která byla zaměřena na dotazování, zda se za posledních 5 let v dotační politice podmínky zlepšily. Na základě komparace a následné syntézy výsledků šetření lze říci, že výzkumný předpoklad se **nepotvrdil**. Na základě odpovědí jednotlivých respondentů lze dedukovat, že zlepšení podmínek je u jednotlivých respondentů vnímáno, jako méně pravděpodobné, naopak zhoršení podmínek je u jednotlivých respondentů vnímáno, jako více pravděpodobné. Jako zlepšení podmínek jsou zde prezentovány názory na jednodušší vyplňování žádostí, lepší přístup regionálních agentur a větší podmiňování dotací chovem hospodářských zvířat, nebo zatížením VDJ na hektar půdy. Naopak jako zhoršení podmínek jsou zde prezentovány názory na zhoršení termínů výplat u většiny dotací, svazující podmínky, které někdy hraničí až se šikaností, špatným bodovým hodnocením u podmínek k výplatě dotací, kdy zásadní věci pro splnění dotace jsou málo bodově hodnocené a nezásadní jsou bodově nadhodnocené.

Dílčí cíl kvantitativního výzkumu č. 3

Zjistí, zda jsou dotace na chov skotu bez tržní produkce mléka pro malého producenta v dostatečné výši.

Výzkumný předpoklad č. 3

Domnívám se, že dotace pro malého producenta skotu bez tržní produkce mléka zaměřené na chov skotu jsou v dostatečné výši.

Výzkumný předpoklad č. 3 se nepotvrdil.

Tento výzkumný předpoklad byl ověřován prostřednictvím dotazníkového šetření výzkumnou otázkou č. 8, která byla zaměřena na dotazování, zda jsou dotace na dobrovolnou podporu vázanou na produkci v případě platby na chov telete masného typu a dotace přechodné vnitrostátní podpory v případě platby na krávu bez tržní produkce mléka v dostatečné výši. Na základě komparace a následné syntézy výsledků šetření lze říci, že výzkumný předpoklad se **nepotvrdil**. Na základě odpovědí jednotlivých respondentů lze dedukovat, že výše dotací by měla být vyšší, že nyní jsou spíše ve směšné výši a že celý tento systém vede k extenzitě. Jako vhodnou dedukci z jednotlivých odpovědí dotazníkového šetření na tento výzkumný předpoklad lze tak interpretovat názor jednoho z respondentů a to ten, že neoptimálnější podmínky pro chov skotu poskytují oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními tzv. LFA. Různé oblasti, které spadají do oblastí LFA jsou totiž zvlášť dotované dalšími platbami a to ve výších podle různých kategorií od 1.580,90,- Kč do 3.799,70,- Kč za hektar zemědělské půdy. Tato platba tak k platbě dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) na chov telete masného typu ve výši 10 007,78,- Kč je za velkou dobytčí jednotku (VDJ) a platbě na přechodnou vnitrostátní podporu (PVP) na krávu bez tržní produkce mléka ve výši 131,63,- Kč za VDJ, společně s jednotnou platbou na plochu zemědělské půdy (SAPS) ve výši 3.543,- Kč a nedílnou součástí této platby platbou na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí tzv. greening ve výši 1.943,- Kč, obě tyto platby jsou za hektar zemědělské půdy. Všechny tyto platby představují stav, který by pro chovatele skotu byl nejideálnější, protože v případě chovu skotu nelze spoléhat pouze na dotace, které jsou určeny přímo na chov a jsou podmíněny počtem VDJ, ale je potřeba maximalizovat i dotace, které jsou určeny na plochu, tedy na hektar zemědělské půdy.

Dílčí cíl kvantitativního výzkumu č. 4

Zjistí, zda by absence dotací pro takového chovatele skotu znamenala konec pro tento druh podnikání.

Výzkumný předpoklad č. 4

Předpokládám, že v případě úplné absence dotací pro malého producenta skotu směřující na chov skotu bez tržní produkce mléka, by znamenala konec pro takovýto druh podnikání.

Výzkumný předpoklad č. 4 se potvrdil.

Tento výzkumný předpoklad byl doplňkově ověřován prostřednictvím dotazníkového šetření výzkumnou otázkou č. 9 a č. 10, které byly zaměřeny na dotazování týkající se názoru spokojenost výší výkupních cen u jatečního skotu a na prognózu dalšího vývoje těchto cen, které jsou důležité pro chovatele při prodeji své produkce a v případě absence dotací, by příjem z prodeje byl v mnoha případech jejich jediným příjmem. K hlavnímu ověření tohoto výzkumného předpokladu bylo přistoupeno v otázce č. 11 a č. 12, které byly zaměřeny na dotazování, zda by absence dotací na chov skotu znamenala konec pro takovýto druh podnikání. Na základě komparace a následné syntézy výsledků šetření lze říci, že výzkumný předpoklad se **potvrdil**. Na základě odpovědí jednotlivých respondentů v případě výzkumné otázky č. 10 lze dedukovat, že v případě prognózy budoucího očekávání výkupní ceny u jatečního skotu respondenti očekávají spíše růst, ale nikoliv velký, jelikož vyšší výkupní cena, kterou by producenti uvítali, by se musela projevit i zdražením pro spotřebitele, přestože už nyní je hovězí maso v porovnání s vepřovým a kuřecím znatelně nejdražší a už tak jeho cena je pro velké procento spotřebitelů impulzem, kdy oproti znatelně dražšímu hovězímu maso dávají přednost levnějšímu vepřovému a kuřecímu. Jeden respondent prezentoval svůj názor, na špatné ocenění jatečního skotu masného typu, který je za stejnou cenu, jako ostatní skot, tedy skot kombinovaného typu a mléčného typu. Chovatel má možnost svoji produkci prodávat přímo spotřebitelům nebo prodávat svoji produkci k dalšímu zpracování na jatka, tedy zpracovatelům.

V případě prodeje své produkce přímo spotřebitelům se takto prosazují zejména malé farmy, které si mohou ocenit svoji produkci cenami, které více zohledňují jejich činnost a pokud budou spotřebitelé akceptovat jejich ceny, tak mohou své produkty prodávat i za

vyšší ceny v porovnání s finálními produkty u farem, který tento způsob prodeje nedělají nebo nemohou a svoji produkci prodávají k dalšímu zpracování na jatka. V případě prodeje své produkce přímo spotřebitelům získá producent totiž nejvyšší výkupní ceny i na základě faktu, že prodává jednotlivé finální produkty sám. Z poraženého a jatečně upraveného zvířete získá bouráním maso, sádlo, krev a kosti. Maso získá ve 3 základních kategoriích masa a to části hodnotné, nejlépe finančně zpeněžené v případě svíčkové, roštěnce a kýty, středně hodnotné části a méně finančně zpeněžen jako je plec, podplečí a krk a částí málo hodnotných boku s kostí a bez kostí a hrudi, tedy i nejméně finančně zpeněžené. Takovýto producent nese náklady na porážku a bourání masa, a tím, že produkci nikam nepřeváží, tak nenese náklady na logistiku v podobě převozu živých zvířat na jatka anebo jen částečně v podobě převozu finálních produktů blíže spotřebiteli. Jako základní předpoklad pro takovýto způsob podnikání je i dostatečná způsobilost pro tuto činnost a potřebné zařízení, jak po stránce technické, tak po stránce legislativní. Takovýto zemědělec je jak producentem, který patří do prvovýrobního sektoru prostřednictvím chovu skotu, tak zpracovatelem, patřícím do zpracovatelského sektoru, který produkt prvovýroby dále zpracovává a vytváří produkt, za který získá vyšší finanční hodnotu. V tomto případě získá producent veškerý možný příjem z prodeje svého produktu.

V případě producenta, který prodává svou produkci k dalšímu zpracování na jatka, ten musí akceptovat výkupní ceny, které má stanovené zpracovatel. Zpracovatel nese náklady na porážku a bourání masa i na logistiku převozu živého skotu na jatka, musí mít dostatečnou způsobilost pro tuto činnost a potřebné zařízení, jak po stránce technické, tak po stránce legislativní. Zemědělec, který takto podniká je producentem, který patří pouze do prvovýrobního sektoru prostřednictvím chovu skotu a za produkt jeho chovu získá znatelně nižší finanční hodnotu, oproti zemědělci, který je i zpracovatelem. Výkupní cena, kterou stanovuje zpracovatel, v tomto případě jatka, se stanovuje dle zmasilosti a zatřídění SEUROP. V tomto případě získá producent jen část z veškerého možného příjmu z prodeje svého produktu.

Na základě odpovědí jednotlivých respondentů v případě výzkumné otázky č. 11 a č. 12 lze dedukovat, že v případě úplné absence dotací pro malého producenta skotu směřující na chov skotu bez tržní produkce mléka, by znamenal konec pro takovýto druh podnikání. Tento výzkumný předpoklad se bezezbytku naplnil názory všech zúčastněných

respondentů, kteří se jednomyslně shodli na názoru, že v případě úplné absence dotací pro malého producenta skotu směřující na chov skotu bez tržní produkce mléka, by znamenala konec pro takovýto druh podnikání. Jako validní důvody k tomu názoru jsou ty, že náklady na chov jsou vyšší, než tržby za zvířata a že v případě jednoho respondenta tvoří dotace až 40 % jeho příjmů. Na druhou stranu nelze nechat bez povšimnutí, že jeden z respondentů v rámci výzkumné otázky č. 12, která vychází z výzkumného předpokladu č. 4, prezentuje svůj názor, že *"dotace jsou nedílitelnou součástí zemědělství"*, přičemž jiný z respondentů v rámci výzkumné otázky č. 5, která vychází z výzkumného předpokladu č. 1, prezentuje svůj názor, že *"nejlepší by bylo hospodaření bez dotací, ale samozřejmě v rámci celé EU"*. Tyto dva názory lze brát jako zajímavý průnik dvou možných chápání dotací. Na jednu stranu jsou tu dotace, které mají svá pozitiva a jsou brány už jako nedílná součást zemědělství a na druhou stranu jsou tu dotace, které mají svá negativa a je tu i názor, že by bylo nejlepší hospodařit bez nich. Ovšem jak je doplněno, tak v rámci celé EU. Čímž je vzneseno přání o spravedlivém nastavení a vyrovnání veškeré úrovně jednotlivých dotací na stejnou úroveň, nebo raději být bez nich. Z hlediska ideálního tržního prostředí, by tato situace byla správná. Je zde ale nepopiratelný fakt, že spotřebitel chce kvalitní produkty a za přiměřené ceny. Problém je v různé ekonomické úrovni jednotlivých zemí EU, kde jsou jiné životní podmínky, jiná kupní síla obyvatelstva a jiné náklady na jednotlivé vstupy do výroby, např. na pracovní sílu. Je tak dost obtížné chtít dosáhnout vyrovnání úrovně všech dotací směřujících do zemědělství v rámci všech zemí EU, a jelikož jsou Evropské země více zaměřené na zemědělství, tím je i vyvíjen vyšší tlak ze strany zemědělců na pobírání dotačních titulů na svoji produkci, tak ani nemohou být dotace ze zemědělství úplně odstraněny.

6 ZÁVĚR

Cílem práce na téma Hodnocení vlivu dotací v zemědělství na malého producenta skotu se zaměřením na dobrovolnou podporu vázanou na produkci na chov telete masného typu bylo zhodnotit vliv zemědělských dotací směřující pro malého producenta chovajícího skot v režimu bez tržní produkce mléka a posouzení, zda by absence této finanční podpory znamenala konec pro takovýto druh podnikání.

V teoretické části byla nejprve na základě literární rešerše provedena analýza důvodů vzniku společné zemědělské politiky, jejich cílů, které předcházeli jejímu vzniku a jejich reforem, které provázejí její vývoj. Došlo ke specifikaci agrárního sektoru oproti ostatním hospodářským sektorům a analýze, které země Evropské unie jsou pro Českou republiku nejdůležitější z důvodu vývozu a dovozu agrárních produktů. Byla provedena analýza dotační politiky České republiky a struktura dotací pro programové období na roky 2014 až 2020 a byly popsány možnosti, jaké dotační tituly může tento zemědělec čerpat. Byly uvedeny příslušné legislativní dokumenty, které jsou v dotační politice pro dotační tituly stěžejní a která platební agentura zastává v rámci dotační politiky nezastupitelnou úlohu a zprostředkovává finanční podporu, jak ze zdrojů Evropské unie v rámci evropských dotačních titulů, tak ze zdrojů České republiky v rámci národních doplňkových programů a jakou roli v dotační politice zastává Ministerstvo zemědělství.

Část práce byla vyčleněna pro analýzu informací týkajících se skotu, z důvodu zaměření této práce, která se věnuje mimo jiné dotacím spjatým s chovem skotu. Jsou zde proto uvedeny údaje analyzující vliv na celou produkci skotu a na její vývoj. Důležitým faktorem v tomto smyslu je pro chovatele skotu bez tržní produkce mléka spotřeba hovězího masa. Je zde proto uveden vývoj spotřeby hovězího masa mezi roky 1985 až 2009. Tento vývoj je porovnáván s vývojem spotřeby vepřového masa a drůbežího masa. Došlo ke zjištění, že spotřeba hovězího masa v roce 2009 byla na poloviční hodnotě spotřeby hovězího masa v roce 1985. Pro širší souvislost jsou zde také uvedeny data týkající se vývoje počtu skotu mezi roky 2007 až 2015, kdy v roce 2011 bylo dosaženo nejnižšího početního stavu skotu za dobu od roku 1945, tedy roku, od kdy data o stavu hospodářských zvířat zpracovává Český statistický úřad v nepřerušené roční posloupnosti. Je zde také uveden stav skotu v porovnání roků 1990 a roku 2013, který ukazuje, že v právě v Evropě došlo k největšímu

úbytku a to o celých 50%, v porovnání s jinými světovými kontinenty jako jsou Afrika, Amerika, Asie a Oceánie, přičemž naopak právě v Africe došlo k jeho největšímu nárůstu a to o celých 61%. Tento nepříznivý stav přímo koresponduje i s porovnáním roků 1990 a roku 2013 z pohledu výroby hovězího masa, který také ukazuje, že k největšímu úbytku, v tomto případě shodných 50%, došlo v porovnání se stejnými světovými kontinenty, také v Evropě, přičemž naopak v Asii v porovnání stejných roků došlo k jeho největšímu nárůstu a to o celých 188%. Výše produkce hovězího masa tak v Evropě přímo úměrně odráží jeho klesající oblibu u spotřebitelů.

V praktické části byl proveden výzkum v podobě dotazníkového šetření. Syntéza dat poskytla zjištění, že žádný z oslovených respondentů nemá pouze živočišnou výrobu, ale mají i rostlinnou výrobu, tudíž jen s živočišnou výrobou je obtížné hospodařit, přičemž 2 respondenti z celkových 15 oslovených v rámci výzkumu uvedli, že živočišnou výrobu v roce 2015 ukončili z důvodu její dlouhodobé nerentability. Toto zjištění do značné míry ilustruje aktuální situaci v chovu skotu bez tržní produkce mléka pro některé zemědělce a to, že ani přes dotace není pro některé únosné takto dále hospodařit. Nejčastějším chovaným plemenem bylo uvedeno Charolais, což je z velké pravděpodobnosti dáno jeho vysokou hmotností jatečně upraveného těla, tudíž nejdůležitějším aspektem při chovu skotu bez tržní produkce mléka pro zpeněžení této produkce. Ten u prodeje skotu na jatka určuje výši finančních prostředků, které za svou produkci zemědělec získá. Vyšší jateční hmotnost tak znamená i vyšší příjem za produkci. Aktuální výkupní ceny jatečního skotu však respondenty nejsou vnímány jako ideální a uvítali by jejich zvýšení, jelikož tvoří jejich příjem, přičemž cena hovězího masa je standardně vyšší než u substitutů v podobě vepřového a drůbežího masa. To je dáno vyššími náklady na produkci. Ovšem cena je v případě poptávky po hovězím masu pro velkou část spotřebitelů důležitá a proto by její případné neúměrné zdražení mělo další vliv už na tak malou poptávku v porovnání s poptávkou po jeho substitutech.

Hlavním cílem dotazníkové šetření bylo ale nalézt odpovědi na dílčí cíle výzkumu, které vycházejí z cíle této práce. První dílčí cíl výzkumu se týkal zjištění, zda jsou dotace u malého producenta skotu vnímány pozitivně nebo negativně. Výzkumný předpoklad byl, že vnímání dotací pro producenty bude pozitivní, což se spíše nepotvrdilo. Na jedné straně byly pozitivní reakce na lepší přístup bank při jednání se zemědělci v případě potřeby

získání finančních prostředků pro jejich podnikání či všeobecně přísun finančních prostředků do zemědělství. Na druhé straně byly negativní reakce na rozdílné úrovně dotací v jednotlivých zemích Evropské unie, či že dotace způsobují zvyšování ceny půdy a nájemného a celkově deformují tržní prostředí Evropské unie i v porovnání se světem. Druhý dílčí cíl výzkumu se týkal zjištění, zda se dotační podmínky za posledních 5 let zlepšily nebo zhoršily. Výzkumný předpoklad byl, že malý producent skotu bez tržní produkce mléka dotační podmínky se zlepšily, což se nepotvrdilo. Na jedné straně byly pozitivní reakce na jednodušší vyplňování žádostí, lepší přístup regionálních agentur a větší podmiňování dotací chovem hospodářských zvířat, nebo zatížením VDJ na hektar půdy. Na druhé straně byly negativní reakce na zhoršení podmínek v podobě zhoršení termínů výplat u většiny dotací i v případě mimořádné dotace za velké sucho, které postihlo velkou část Evropy v roce 2015. Tato potřebná platba byla v zahraniční vyplacena v horizontu 2 až 3 měsíců, přičemž v České republice až po roce a půl, dále také některé svazující podmínky, které někdy hraničí až se šikaností, špatným bodovým hodnocením u podmínek k výplatě dotací, kdy zásadní věci pro splnění dotace jsou málo bodově hodnocené a nezásadní jsou bodově nadhodnocené. Třetí dílčí cíl výzkumu se týkal zjištění, zda jsou dotace na chov skotu bez tržní produkce mléka pro malého producenta v dostatečné výši. Výzkumný předpoklad byl, že dotace pro malého producenta skotu bez tržní produkce mléka zaměřené na chov skotu jsou v dostatečné výši, což se nepotvrdilo. Výše dotací by na chov měla být vyšší, přičemž nejideálnější pro chov skotu jsou oblasti s přírodními omezeními, kde je možné čerpat dotace i na toto znevýhodnění a částečně tak vylepšit příjem dotací na nákladnou živočišnou výrobu a získat tím k jednotné platbě na plochu a její nedílné součásti platbě na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí tzv. greening, dobrovolné platbě vázané na produkci na chov telete masného typu a přechodné vnitrostátní podpoře na krávu bez tržní produkce mléka, tak ještě platbu pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními. Čtvrtý dílčí cíl výzkumu se týkal zjištění, zda by absence dotací pro takového chovatele skotu znamenala konec pro takovýto druh podnikání. Výzkumný předpoklad byl, že v případě úplné absence dotací pro malého producenta skotu směřující na chov skotu bez tržní produkce mléka, by znamenala konec pro takovýto druh podnikání, což se potvrdilo. Lze dedukovat, že na základě syntézy dat získaných prostřednictvím výzkumu je vliv dotací pro takového malého producenta skotu bez tržní produkce mléka zcela zásadní, a to nejen z důvodu, že náklady na

živočišnou produkci jsou vyšší než na rostlinnou a že náklady na chov jsou vyšší než tržby za zvířata, ale také proto, že lze říci, že dotace jsou už nedílnou součástí zemědělství a to nejen v České republice, ale také v zemích Evropské unie.

V rámci výzkumu byl analyzován názor respondenta, že nejlepší by bylo hospodařit bez dotací, ale samozřejmě v rámci celé Evropské unie, čímž vznesl přání na spravedlivé nastavení a vyrovnání výše jednotlivých dotací národních a evropských, na stejnou úroveň, nebo raději být bez nich. Z hlediska ideálního tržního prostředí, by tato situace byla správná. Je zde ale nepopiratelný fakt, že spotřebitel chce kvalitní produkty a za přiměřené ceny a v jednotlivých zemích Evropské unie jsou různé ekonomické úrovně a jiné životní podmínky, jiná kupní síla obyvatelstva a jiné náklady na jednotlivé vstupy do výroby, např. na pracovní sílu. Je tak dost obtížné chtít dosáhnout vyrovnání úrovně všech dotací směřujících do zemědělství v rámci všech zemí Evropské unie, a jelikož jsou v Evropě země více zaměřené na zemědělství a tím je v nich dán i vyšší tlak ze strany zemědělců na pobírání dotačních titulů na svoji produkci, z tohoto důvodu ani nemohou být dotace ze zemědělství úplně odstraněny a tak budou i nadále dotace součástí zemědělství a i nadále bude pro některé zemědělece hospodaření v rámci Společné zemědělské politiky pro některé obtížnější a pro jiné jednodušší.

Vliv dotací v zemědělství na malého producenta skotu se zaměřením na dobrovolnou podporu vázanou na produkci na chov telete masného typu je v České republice proto velký a zcela zásadní a dotace jsou již jeho nedílnou součástí. Úplná absence tohoto druhu finanční podpory by tak zákonitě znamenala konec pro takovýto druh podnikání, jelikož i s dotacemi jsou někteří producenti v České republice nuceni ukončit živočišnou výrobu z důvodu její dlouhodobé nerentability.

Doporučení je v tomto případě je na snaze, snaha o sjednocení výší dotací směřující do zemědělství v rámci všech zemí Evropské unie, což je však na základě výše uvedeného složité, tudíž snaha v dalším programovém období zvýšit výši alespoň dotací zaměřených na producenty skotu bez tržní produkce mléka, pokud Česká republika nechce, aby došlo k úbytku této živočišné produkce a aby z důvodu její dlouhodobé nerentability museli svoji činnost ukončit i další zemědělci.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní publikace:

BEČVÁŘOVÁ, Věra. *Zemědělská politika*. 1. vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2001. 116 s. ISBN: 80-7157-514-3

BOUČKOVÁ, Bohuslava, HOMOLKA, Jaroslav, MALÝ, Michal, ŠKUBNA, Ondřej. *Agrární a strukturální politika*. 1.vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010. 141 s. ISBN 978-80-213-2067-3

BOUŠKA, Josef a kol. *Chov dojného skotu*. 1. vyd. Praha: Profi Press, 2006. 186 s. ISBN: 80-86726-16-9

CIHELKOVÁ, Eva, JAKŠ, Jaroslav a kol. *Evropská integrace: Evropská unie*. Praha: Oeconomica, 2004. 396 s. ISBN: 80-245-0854-0.

FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 2. dopl. a aktualizované vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2

FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. *Společné politiky EU: Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7179-939-9

KADEČKA, Josef, ROZMAN, Josef. *Chov skotu v proměnách času v Čechách se zaměřením na severovýchodní Čechy*. Hradec Králové: Chovservis (Garamon), 2006. 124 s. ISBN 80-254-0294-0

KUBÍČEK, Jan a kol. *Hospodářská politika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 302 s. ISBN: 80-86898-99-99-7.

KUČEROVÁ, Irah. *Evropská unie: Hospodářské politiky*. Praha: Karolinum, 2007. 116 s. ISBN: 978-80-246-1212-6

KUTNOHORSKÁ, Jana. *Výzkum v ošetrovatelství*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 176 s. ISBN 978-80-247-2713-4

MAJZLÍK, Ivan, HOFMANOVÁ, Barbora, VOSTRÝ, Luboš. *Základy obecné zootechniky*. 1.vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2012. 198 s. ISBN 978-80-213-2286-8

STEINHAUSER, Ladislav a kol. *Produkce masa*. Tišnov: Last, 2000. 464 s. ISBN 80-900260-7-9

SVATOŠOVÁ, Libuše, KÁBA, Bohumil. *Statistické metody II*. 1.vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008. 105 s. 978-80-213-1736-9

ŠTOLC, Ladislav. *Chov hospodářských zvířat: (chov skotu, ovcí a koní)*. 2. přepracované vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 1999. 151 s. ISBN 80-213-0478-2

VEBER, Jaromír, SRPOVÁ, Jitka a kol. *Podnikání malé a střední firmy*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 320 s. ISBN 978-80-247-2409-6

Články a odborné práce:

BAŠEK, Václav a kol. *České zemědělství šest let po vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. 77 s. Výzkumná studie č. 103. ISBN 978-80-86671-81-9. [cit. 2016-06-06] Dostupné z:
http://www.uzei.cz/data/usr_001_cz_soubory/studie103.pdf

MLÁDKOVÁ, Jana a kol. *Zemědělství 2015*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2016. 153 s. ISBN 78-80-7434-292-9. [cit. 2016-06-06] Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/file/474332/Publikace_Zemedelstvi_2015.pdf

POHLOVÁ, Katarina, ŘÍHOVÁ, Barbora. *Ročenka agrárního zahraničního obchodu za rok 2014*, Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2015. 87 s. Informační studie. ISBN 978-80-7271-215-1. [cit. 2016-06-06] Dostupné z:
http://www.uzei.cz/data/usr_001_cz_soubory/studie112.pdf

POLÁČKOVÁ, Jana a kol. *Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. 73 s. ISBN 978-80-86671-75-8. [cit. 2016-06-06] Dostupné:
http://www.uzei.cz/data/usr_001_cz_soubory/metodika_kalkulace.pdf

SVITÁKOVÁ, Bohumila. *Návrh metodiky stanovení výše dotací pro zemědělské podniky v podmínkách Evropské unie*. 2011. Disertační práce (Ph.D). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta managementu a ekonomiky. Dostupné z:

http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/15292/svitakova_2011_dp.pdf?sequence=1

SVOBODOVÁ, Hana. *Využití přímých plateb v zemědělství České republiky*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, Fakulta přírodních vied, 2009. 9 s. ISBN 978-80-8094-499-5. [cit. 2016-06-06] Dostupné z: https://is.muni.cz/repo/827296/svobodova_hana.pdf

Tištěné publikace:

Farmář, Magazín pro moderní farmu. Praha: Profi Press, 2016, roč. 22, č. 3. ISSN 1210-9789.

Náš Chov, Odborný recenzovaný časopis pro chovatele hospodářských zvířat a veterinární lékaře. Praha: Profi Press, 2016, roč. 76, č. 1. ISSN 0027-8068.

Zemědělský týdeník – průvodce světem zemědělství. Praha: 3P, 2016, roč. 19, č. 3. ISSN 1212-2246.

Elektronické dokumenty:

BATROŇ, Luděk, BUREŠ, Daniel, HOMOLA, Petr, PIPEK, Petr, PUKRÁBEK, Jan, TRČKA, Pavel, *Učební texty pro školení klasifikátorů jatečných těl skotu (SEURO)*. Praha: Výzkumný ústav živočišné výroby, 2014, 47 s. [cit. 2016-05-07] Dostupné z: http://www.vuzv.cz/sites/File/SKOT/skriptaZK_2014.pdf

Informace pro žadatele o přístup do Portálu farmáře SZIF/eAgri [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2016 [cit. 2015-07-07] Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fnejcastejsi_dotazy%2Fpf%2F1472024968429.pdf

Informace pro žadatele - SZP 2016: Dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2016 [cit. 2015-05-07] Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fplatby_na_zaklade_jz%2Fjz%2F1457094054764.pdf

Průručka pro žadatele: Jednotná žádost, Žádost o zařazení AEKO, EZ, Žádost o změnu zařazení AEO [online]. Praha: Státní zemědělský a intervenční fond, 2015, s. 172 [cit. 2016-06-06] Dostupné z:

https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsaps%2Fjz%2Fjz%2F1429629090451.pdf

Informace pro žadatele - SZP 2016: Opatření dobré životní podmínky zvířat (Welfare) [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2016 [cit. 2015-05-07] Dostupné z:

https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fplatby_na_zaklade_jz%2Fjz%2F1457603521220.pdf

Informace pro žadatele - SZP 2016: Platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening) [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2016 [cit. 2015-05-07] Dostupné z:

https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fplatby_na_zaklade_jz%2Fjz%2F1457510080823.pdf

Informace pro mladé zemědělce - SZP 2016: Platba pro mladé zemědělce [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2016 [cit. 2015-05-07] Dostupné z:

https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fplatby_na_zaklade_jz%2Fjz%2F1457510006012.pdf

Informace pro žadatele - SZP 2016: SAPS [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2016 [cit. 2015-05-07] Dostupné z:

https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fplatby_na_zaklade_jz%2Fjz%2F1457094004732.pdf

Informace pro žadatele - SZP 2016: Zemědělský podnikatel, aktivní zemědělec [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2016 [cit. 2015-05-07] Dostupné z:

https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fplatby_na_zaklade_jz%2Fjz%2F1458810617759.pdf

KATINA, Jan, KŠÁNA, František ml. *HOVĚZÍ A VEPŘOVÉ MASO: edice Jak poznáme kvalitu?*. 2. přeprac. vyd. [online]. Praha: Sdružení českých spotřebitelů, z.ú., 2015, 29 s.

ISBN 978-80-87719-33-6 [cit. 2016-06-06] Dostupné z:

<http://www.konzument.cz/users/publications/4-publikace/195-hovezi-a-veprove-maso.pdf>

Kontrola podmíněnosti: Průvodce zemědělce Kontrolou podmíněnosti platný pro rok 2015

[online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2015. 278 s. ISBN 978-80-7434-208-0. [cit.

2016-06-06] Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/file/400735/Kontrola_podminenosti_2015_pro_web_nove.pdf

Kontrola podmíněnosti: Průvodce zemědělce Kontrolou podmíněnosti platný pro rok 2016

[online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2016. 195 s. ISBN (zatím nepřiděleno) [cit.

2016-11-05] Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/file/450292/Prirucka_Pruvodce_kontrolou_podminenosti_2016_schvalena_07032016_WEB.pdf

Podrobný postup pro doložení příloh k Žádosti o dotaci prostřednictvím Portálu Farmáře

[online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2015 [cit. 2015-10-14] Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/file/427511/Dolozeni_priloh_k_Zadosti_o_dotaci_uprava_5_11_2015.pdf

Programový dokument - Program rozvoje venkova na období 2014-2020 [online]. Praha:

Ministerstvo zemědělství, 2015, s. 736 [cit. 2016-06-06] Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/file/370916/PRV_odeslane_EK_25_3_15.pdf

Reforma Společné zemědělské politiky (SZP) 2014 – 2020: Materiál pro národní

konferenci o budoucnosti zemědělské politiky 2014 -2020 [online]. Praha: Agrární komora,

2012. 27 s. [cit. 2016-06-06] Dostupné z: [http://www.apic-](http://www.apic-ak.cz/data_ak/12/v/KonferenceSZPbrozura.pdf)

[ak.cz/data_ak/12/v/KonferenceSZPbrozura.pdf](http://www.apic-ak.cz/data_ak/12/v/KonferenceSZPbrozura.pdf)

Státní rozpočet 2015 v kostce: informační příručka Ministerstva financí ČR [online].

Praha: Ministerstvo financí, 2015. 44 s. ISBN 978-80-85045-75-8. [cit. 2016-06-06]

Dostupné z: www.mfcr.cz/assets/cs/media/Informacni-letak_2015_Statni-rozpocet-v-kostce.pdf

TUČEK, Petr. *Výroční zpráva za rok 2015* [online]. Praha: Podpůrný a garanční rolnický a

lesnický fond, 2016, 51 s. [cit. 2016-06-06] Dostupné z: [http://www.pgrlf.cz/wp-](http://www.pgrlf.cz/wp-content/uploads/2016/06/VZ2015.pdf)

[content/uploads/2016/06/VZ2015.pdf](http://www.pgrlf.cz/wp-content/uploads/2016/06/VZ2015.pdf)

Legislativní dokumenty:

Zákon č. 114/1992 Sb., ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Zákon č. 252/1997 Sb., ze dne 24. září 1997, o zemědělství, v platném znění.

Zákon č. 154/2000 Sb., ze dne 17. května 2000, o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), v platném znění.

Zákon č. 256/2000 Sb., ze dne 14. července 2000, o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu), v platném znění.

Vláda. Nařízení č. 505/2000 Sb., ze dne 22. listopadu 2000, kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování, v platném znění.

Vláda. Nařízení č. 307/2014 Sb., ze dne 8. prosince 2014, o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užívatelských vztahů, v platném znění.

Vláda. Nařízení č. 309/2014 Sb., ze dne 8. prosince 2014, o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor, v platném znění.

Vláda. Nařízení č. 50/2015 Sb., ze dne 16. března 2015, o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, v platném znění.

Vláda. Nařízení č. 72/2015 Sb., ze dne 8. dubna 2015, o podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, v platném znění.

Vláda. Nařízení č. 73/2015 Sb., ze dne 30. března 2015, o podmínkách poskytování plateb v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě, v platném znění.

Vláda. Nařízení č. 75/2015 Sb., ze dne 8. dubna 2015, o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů.

Vláda. Nařízení č. 76/2015 Sb., ze dne 8. dubna 2015, o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, v platném znění.

Ministerstvo zemědělství. Vyhláška č. 500/2002 Sb., ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, v platném znění.

Ministerstvo zemědělství. Vyhláška č. 69/2016 Sb., ze dne 17. února 2016, o požadavcích na maso, masné výrobky, produkty rybolovu a akvakultury a výrobky z nich, vejce a výrobky z nich, v platném znění.

Nařízením Rady (ES) č. 1290/2005, ze dne 21. června 2005, o financování společné zemědělské politiky, který byl zrušen nařízením Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013.

Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1165/2008, ze dne 19. listopadu 2008, o statistice chovu hospodářských zvířat a produkce masa a o zrušení směrnice Rady 93/23/EHS, 93/24/EHS a 93/25/EHS.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 ze dne 17. prosince 2013, o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008.

Smlouva o založení Evropského společenství (ES)

Internetové zdroje:

Českomoravská společnost chovatelů, *Ústřední evidence* [online]. [cit. 2016-05-30].

Dostupné z: <http://www.cmsch.cz/ustredni-evidence/>

ČTK, *Sněmovna schválila rozpočet SZIF na příští rok*. [online]. [cit. 2016-01-02].
Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/snemovna-schvalila-rozpocet-szif-na-pristi-rok/1294126>

DĚGEL, Martin, *Dotace v účetnictví a daních z příjmu* [online]. [cit. 2015-10-14].
Dostupné z: http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d35012v44647-dotace-v-ucetnictvi-a-danich-z-prijmu/?search_query

Evropská komise, *Evropa 2020*. [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, *Program rozvoje venkova* [online]. [cit. 2016-11-28].
Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/Program-rozvoje-venkova>

Ministerstvo zemědělství, *Dobrovolná podpora vázaná na produkci, dotační podpora spolupráce subjektů v zemědělství a potravinářství a téma diverzifikace* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/dobrovolna-podpora-vazana-na-produkci.html>

Ministerstvo zemědělství, *M10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO)* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/opatreni/m10-agroenvironmentalne-klimaticke/>

Ministerstvo zemědělství, *M11 Ekologické zemědělství (EZ)* [online]. [cit. 2015-12-19].
Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/opatreni/m11-ekologicke-zemedelstvi-ez/>

Ministerstvo zemědělství, *O aplikaci Registr příjemců dotací* [online]. [cit. 2016-05-30].
Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/registr-prijemcu-dotaci/>

Ministerstvo zemědělství, *O ministerstvu* [online]. [cit. 2015-10-14]. Dostupné z:
<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu>

Ministerstvo zemědělství, *Portál farmáře* [online]. [cit. 2015-10-14]. Dostupné z:
<http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/>

Ministerstvo zemědělství, *Program rozvoje venkova 2014 - 2020* [online]. [cit. 2016-05-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>

Ministerstvo zemědělství, *Směnný kurz pro výpočet dotací v roce 2015* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/aktuality/smenny-kurz-2015.html>

Ministerstvo zemědělství, *Schválené sazby přímých plateb pro rok 2015* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/novinky/schvalene-sazby-primych-plateb-pro-rok.html>

Ministerstvo zemědělství, *Systém základních plateb, minimální požadavky a přechodná vnitrostátní podpora. Dotační podpora lesního hospodářství do roku 2020* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/system-zakladnich-plateb.html>

Ministerstvo zemědělství, *Zásady pro poskytování dotací pro rok 2015* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/zasady-zemedelstvi-potravinarstvi/zasady-pro-rok-2015/zasady-pro-poskytovani-dotaci-pro-rok.html>

Regionální agrární komory Jihočeského kraje, *Kontrola podmíněnosti CC* [online]. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://agroreport.cz/dotace/kontroly-podminenosti-cc>

Státní zemědělský intervenční fond, *Informace o SZIF* [online]. [cit. 2015-10-14]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/cs/o-nas>

8 PŘÍLOHY

Příloha A) Dotazník

Příloha B) Žádost o přístup do portálu eAGRI a do Portálu farmáře SZIF

Dotazník

Pro odpovědi využijte možnosti v závorkách na konci otázky, pokud jsou. V případě možnosti **ano/ne** – odpovězte **ano** nebo **ne**. V případě výběru - vyberte jednu z možností, nebo do připravené kolonky запиšte odpověď. V případě absence možností – odpovězte na základě otázky, nebo vlastními slovy k dané tématu, na které je otázka zaměřena. Pokud se u nějaké otázky více rozepíšete, ničemu to nevádí, právě naopak. Odpovědi vpisujte do připravených textových polí. V případě potřeby si místo libovolně uzpůsobte, či zvětšete.

Děkuji mnohokrát za vaše odpovědi a za Váš čas, který tomuto dotazníku věnujete.

Veškeré výsledky dotazování budou zpracovány anonymně.

1) Máte pouze živočišnou výrobu? (ano/ne) –

2) Jaké plemeno (plemena) skotu bez tržní produkce mléka chováte? (označte X z připravených možností, v případě více plemen označte všechny, pokud jiné než jsou uvedena, tak uveďte o jaké jde do příslušné kolonky)

A) Charolais	<input type="text"/>	D) Aberdeen-argus,	<input type="text"/>
B) Limousin	<input type="text"/>	E) Simentál	<input type="text"/>
C) Hereford	<input type="text"/>		
F) jiné	<input type="text"/>		

3) Jaký máte názor na české zemědělství? Co by se podle Vás mělo změnit? (pokud je potřeba něco měnit). Kde jsou jeho slabá místa a v čem spatřujete jeho silné stránky?

4) Jaký názor máte na zemědělské dotace? Co pozitivního vidíte na zemědělských dotacích?

5) Co negativního vidíte na zemědělských dotacích? (Pokud negativa u dotací nevidíte, nechte bez odpovědi.)

6) Co se podle Vás za posledních 5 let (od roku 2011) zlepšilo v dotační politice? (např. finanční výše dotací; podmínky, které musí zemědělci dodržovat, aby získali dotace; termíny výplaty dotací zemědělcům; přístup SZIF; přístup Ministerstva zemědělství; či jiné)

7) Co se podle Vás za posledních 5 let (od roku 2011) zhoršilo v dotační politice? (např. finanční výše dotací; podmínky, které musí zemědělci dodržovat, aby získali dotace; termíny výplaty dotací zemědělcům; přístup SZIF; přístup Ministerstva zemědělství; či jiné)

8) Jak byste zhodnotily vliv dotace PP Tele masného typu a přechodnou vnitrostátní podporu na krávu bez tržní produkce mléka směřující na chov skotu? Jsou dotace v dostatečné výši?

9) Jsou výkupní ceny u jatečního skotu dostatečné? (ano/ne)

10) Jaký máte názor na výkupní ceny u jatečního skotu? Co je podle Vás ovlivňuje? Očekáváte do budoucnosti jejich růst nebo pokles?

11) Zhodnoťte, zda by se podle Vás takto dalo i nadále podnikat bez dotací, které na chov skotu pobíráte? (ano /ne)

12) Vychází k předešlé otázce. Zdůvodněte názor na předcházející otázku. (proč by se dalo bez dotací i nadále podnikat / proč by se nedalo bez dotací i nadále podnikat)

ŽÁDOST O PŘÍSTUP DO PORTÁLU eAGRI A DO PORTÁLU FARMÁŘE SZIF		Přijal:
		Dne:
		Číslo jednací:
A. Údaje o žadateli		
Jméno		
Příjmení		
Rodné číslo/datum narození ⁴⁾		
Uživatelské jméno (login) ³⁾	99	
Číslo a typ dokladu totožnosti ⁴⁾		
Adresa trvalého bydliště		
E-mail		
Telefon		
Mobilní telefon		
B. Údaje o subjektu		
Vztah žadatele k subjektu (křížkem vyberte jednu z možností)	Jsem totožný se subjektem	
	Jsem statutárním orgánem subjektu	
	Jsem pověřen subjektem	
Typ subjektu ¹⁾	Fyzická osoba / Právnícká osoba	
Obchodní jméno		
Jméno ²⁾		
Příjmení ²⁾		
Identifikační číslo (IČ)		
Rodné číslo/datum narození ⁴⁾		
C. Seznam příloh		
Výpis z obchodního rejstříku ¹⁾	ANO - NE	
Plná moc ¹⁾	ANO - NE	
Další přílohy		
V..... dne.....	 Podpis žadatele
Stanovisko SZIF k žádosti:		
Žádost o přístup do privátních sekcí Portálu eAGRI a Portálu farmáře SZIF schvaluji – neschvaluji.		
	 Podpis pracovníka SZIF
Důvody pro neschválení žádosti:		
.....		

1) Nehodící se škrtněte.

2) Jméno a příjmení vyplňujte jen u fyzické osoby a jen pokud není vyplněno obchodní jméno !!

3) Uživatelské jméno pro přístup do Portálu eAGRI/Portálu farmáře SZIF se skládá z minimálně 8 znaků, začínajících čísly 99 a dalších 6 znaků (bez diakritiky a speciálních znaků) si může uživatel zvolit. Počáteční číslo uživ. jména „99“ je v tomto formuláři již předvyplněno.

4) Vyplnění RČ není povinné za předpokladu uvedení data narození. Je možné uvést i číslo doklady a jeho typ. U zahraničních fyzických osob se uvádí datum narození, číslo dokladu a jeho typ.